

על כסאו לא ישב זר

להודיע בשער בת רבים, מקצת גדולתו וכוחו של צדיק נורא
ונפלא, חי וקיים בדורנו, אשר כמותו לא היה מעולמים.

אשר הודיענו על ידי תלמידו הקדוש כי גם אחרי הסתלקותו
לשמי מרומים, עדיין הוא נמצא עמנו ובתוכנו, כי אשו הקדושה
יוקדת לנצח נצחים.

וזאת הודיענו ראש כל הצדיקים, כי על כסאו לא יישבו זרים,
אפילו צדיקים גדולים ומופלגים, כי ממנו ועד משיח לא יהיו
חדשים.

על כן התלמידים יעשו תלמידים, וכבודם יהיו מפקירים, וכבוד
רבים מגדלים ומפארים.

וכשנתגדל שם הצדיק, נתגדל שמו יתברך, וישובו אליו כל
האובדים והנידחים, כמו שניבאו כל הצדיקים והנביאים.

”כי בשם קדשך נשבעת לו שלא יכבה נרו לעולם ועד”

הערה:

קונטרס זה יוצא במתכונתו הנוכחית במהדורה ראשונה ואי"ה נזכה להוציא את הספר שוב במהדורה מפוארת ומתוקנת עם הוספות רבות, וכל הזכויות שמורות לכל המעוניין להדפיס ולהפיץ קונטרס זה או חלק ממנו ובתנאי שלא ישנה מתוכנו ומטרתו העיקרית.

תגובות והערות ניתן לשלוח בפקס:

077-4447915

לסיוע בהדפסת והפצת הקונטרס:

057-3108661

הפצה ראשית 'לשון צדיק':

050-4105499

יו"ל על ידי חסידי ברסלב

סדר ועימוד:

בניהו דוד | 052-7692-148

עיצוב כריכה:

בלום | 054-8425804

תוכן העניינים

4	הקדמה
5	פרק א' - "חידוש שלא היה ולא יהיה"
29	פרק ב' - "הצדיק והרב שבדור"
39	פרק ג' - "ליקוטי אמת - מוהרנ"ת זי"ע"
55	פרק ד' - "התלמיד הגדול"
63	פרק ה' - "התלמידים יעשו תלמידים"
77	פרק ו' - "ליקוט מתלמידי מוהרנ"ת"
89	פרק ז' - "משל מבן הכפר"
93	פרק ח' - "שיחות וסיפורים"
99	פרק ט' - "מתלמידי התלמידים"
121	פרק י' - "ותקננו בעצה טובה מלפניך"

הקדמה

לא באנו לחדש דבר, אלא להזכיר את הידוע והמפורסם, שעבר בקבלה איש מפי איש מרבינו הקדוש דרך תלמידו הנאמן רבי נתן זי"ע, דרך שאר התלמידים בלי יוצא מן הכלל.

עד שלפני שנים מועטות ירדה הסתרה לעולם והחושך יכסה ארץ, עד שהדברים הברורים והפשוטים נשכחו, וגם רבים המתקרבים החדשים שאינם יודעים את הדברים שתמיד היו ברורים לכל מי ששם רבינו הקדוש נקרא עליו.

בבירור ענין "צדיק האמת" המובא בספרי רבינו, והדרך להתקרב אליו, ולהבין בצורה ברורה מי הוא צדיק האמת, ואיך עברה ועוברת השארת דעתו הקדושה בעולם מדור לדור עד ביאת גואל צדק במהרה בימינו.

פרק א'

"חידוש שלא היה ולא יהיה"

כידוע, זכה רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב זיע"א לתכלית שלימות האדם, בבחינת אדם נאמר בעבורך, כפי שהעיד על עצמו: "הגעתי לתכלית המדרגה שאפשר להגיע בגוף אנושי (השתפכות הנפש, הנהגות אדמו"ר), השגתי 'יחידה' בתכלית מדרגה העליונה (חיי מוהר"ן רס"ז) וכל הטובות שיעשה משיח לישראל גם אני יכול לעשות" (חיי מוהר"ן רס"ו).

ואמר: "אני נהר המטהר מכל הכתמים" (חיי מוהר"ן קפט ושלב).

ועל מה שמובא בספרי המקובלים שכשאדם הראשון אכל מעץ הדעת טעמו כל הנשמות מעץ הדעת, אמר: "אבל נשמתי זכתה שלא טעמה כלל מעץ הדעת" (מעשיות ומשלים סוף אות ב). וכן אמר: "אני יודע כל הצדיקים, מאדם הראשון עד עכשיו, כל אחד ואחד מהיכן לוקחים את תורתם (כי כל הנשמות הם חלקים מנשמת אדם הראשון יש שהם בבחינת יד, ויש שהם בבחינת רגל וכו') ואני מקבל תורה ממקום שלא קיבל ממנו שום אדם בעולם" (חיי מוהר"ן שנ"ג ובהשמטה). וביאר רבי אברהם בן רבי נחמן ז"ל שרבינו הקדוש זכה להשיג את שער הנו"ן של הקדושה בתכלית תכלית השלימות שאין שלימות אחריה.

וגם אמר רבינו הקדוש: "כל עצה שאני נותן, היא טובה על מה שהיה, ועל מה שיהיה, ולעולם הבא ולעמיד לבא לאחר התחיה" (שיחות הר"ן קפ"ה).

ואמר רבינו: "לא מבעיא אתם צריכים אותי, אלא גם הצדיקים הגדולים צריכים אותי" (חיי מוהר"ן ר"נ). "עד שבאתי לעולם היה אפשר להגיע לשלמות בלעדי, אבל מאז שבאתי לעולם אי אפשר בשום אופן להגיע לשלמות (היינו להתקרב באמת להשי"ת) בלעדי" (חיי מוהר"ן רצ"ט).

גם אמר רבינו הקדוש: "אם היה זקני הבעל שם טוב שומע תורת, היה אצלו גם כן חידוש, אם היה רבי שמעון בר יוחאי שומע תורת היה גם כן חידוש גם אז" (חיי מוהר"ן בנשמט) ואמר על עצמו: "אני סבא דסבין" (המובא בכמה מקומות בזה"ק) (שם ער"ב)

וכן אמר: "ועכשיו יש נחל נובע מקור חכמה שגם ה'עיר וקדיש' מקבל משם. (תחילת לקוטי מוהר"ן ובחיי מוהר"ן קפ"ט בנשמט)

"עד ביאת המשיח"

וכל עסקו של רבינו בחייו היה לתקן את כל נשמות ישראל, וכן אחר הסתלקותו הוא עוסק בזה ביותר, כמו שאמר: מי שיבא אחר הסתלקותי לקברי, ויתן פרוטה לצדקה ויאמר את העשרה מזמורים, אניח עצמי לאורך ורוחב לעזור לזה האיש, אפילו אם עבר מה שעבר וכו' וייחד שני עדים על זה (שיחות הר"ן קמא). ואמר רבינו הקדוש בפירושו: "האש שלי תוקד עד ביאת המשיח" (חיי"מ מ"ז ורכ"ט).

מכל הדברים הנזכרים לעיל שהם רק מקצת טיפה מן הים משבחיו, אשר לו דומיה תהילה, כי שגבה מעלתו למעלה למעלה מדעת אנושי, מכל הדברים הנוראים האלה מובן למשכיל שחידוש נורא כזה לא היה ולא יהיה. כמו שאמר על עצמו בפירושו והובא בחיי מוהר"ן רמ"ו: "פעם אחת היה אצלו מחותנו רבי לייב מדאבראוונע ונפטר ממנו וקיבל רשות כנהוג, ענה ואמר: יש לי בת בקרימינטשאק, תפרוס בשלומה, תאמרו לה שיש לה אבא שהוא כזה

חידוש שלא היה ולא יהיה. אם הייתי רוצה לגלות מאיתי, היו כל העולם רצין אחריי”.

וכל דברינו מסתמכים על דעתו הברורה והזכה של התלמיד הנאמן שמסר נפשו להתקרב לרבינו הקדוש ולהאיר דעתו בעולם, כמו שאמר רבינו בפירוש שכולנו צריכים להחזיק טובה לרבי נתן, שאילולי הוא לא היה נשאר אפילו עלה אחד לתרופה מתורתו הקדושה והנשגבה. (חיי מוהר”ן ש”ט ש”ע) ועליו סמך רבינו הקדוש את ידיו ואמר שהוא יודע ממנו יותר מכולם, כמו שכותב מוהרנ”ת: ”וקרבני ברחמיו ביותר, וסמך ידו עלי לקבל ולכתוב את כל דברי תורתו ושיחותיו וסיפורי מעשיותיו, הכל כאשר לכל זיכני שיהיה נכתב על ידי. ואמר בפה מלא, שאין מי שיודע ממנו כי-אם אנכי מעט, ועוד כמה לשונות כאלה. ובאמת נפשי יודעת מאד מה שאי אפשר לספר כלל” (הקדמת חיי מוהר”ן). ”כי כבר העיד עלי הוא בעצמו זכרונו לברכה שאני יודע ממנו יותר מכולם” (ימי מוהרנ”ת ב’ ס”ו) ושיתף אותו עמו (כמובא בימי מוהרנ”ת זי”ע ח”ב, מ’) ואמר שהוא ה”יהושע” שלו (טובות זכרונות).

ואמר רבי אברהם בן רבי נחמן ז”ל מטולטשין, שהענין הנפלא הזה של הרבי והתלמיד, חמה ולבנה, בחינת משה ויהושע, מרומז בשמותיהם הקדושים: נחמן - מ”ח נו”ן, אשר השיג בתכלית השלמות את שער הנו”ן של הקדושה. ’נתן’ - שזכה גם כן להכלל בשער הנו”ן בכוח ביטולו הנפלא לרבינו הקדוש. כידוע תי”ו מרמז על הרשימה והחקיקה, שזה ענין אור הלבנה דלית לה מגרמא כלום כי אם מה שמקבלת מהחמה (כל זה מבואר בתורה א’ ליקו”מ) כי הוא ביטל לגמרי כל שכלו וחכמתו בפני רבינו הקדוש עד שלא נשאר בו כי אם החכמה והדעת שקיבל מרבו, שזה ענין הלבנה שאין לה שום אור מעצמה.

רבי נתן מחייב את כולם

מכאן ברור כשמש שרק מוהרנ”ת שזכה להביין דעתו ורצונו של רבינו יותר מכולם הוא נסמך על ידו להאיר דעתו לדורות, וכל ענין

ראש השנה וכן כל שאר עניני רבינו והמשכתם לדורות עד ביאת גואל צדק, הכל רק על ידו.

ולאחר שנסתלקה נשמתו של רבינו הקדוש למרומים כדי להמשיך על ידי הסתלקותו תיקונים חדשים ונפלאים לתקן כל האובדים והנידחים, חגר תלמידו הנאמן מוהרנ"ת זי"ע מתניו, להאיר את אור רבו לכל יושבי תבל ולגלות ולהודיע בעולם נצחיות כוח רבו. וסבל כל מיני מחלוקות ורדיפות, ובזיונות ויסורים בלי שיעור, וכל זה מחמת שאצלו היתה כל השארת אור רבינו לדורות עד ביאת גואל, ולכן חרק עליו הבעל דבר שיניו, להסתיר אור רבינו ולהעלימו מהעולם.

וידוע בקרב אנ"ש, שב'שבועות הגדול' בשנת תקצ"ג, באו אל מוהרנ"ת שמונים מחסידי ברסלב, וגודל ההתעוררות שהיה שם, והאהבה והשמחה היו בלי שיעור, עד כדי ביטול הבחירה (שלכן נקרא בפי אנ"ש שבועות הגדול) והיה שם רבי שמעון מגדולי תלמידי רבינו, שבא אז מארץ ישראל, וכששמע את מוהרנ"ת מדבר דברות קדשו, התלהב רבי שמעון עד מאד, ואמר לרבי יצחק סג"ל חתן המגיד מטיראוויצא שהיה לידו: "הסכת ושמע ידי, אני הרי מבין בצדיקים, כי הרי התקרבותי אל הרבי כשהיה בן שלש עשרה שנים בלבד, אפילו שהיו אז בחיים צדיקים גדולים תלמידי המגיד ממעזריטש. ובכן, אומר אני לך שהיום רבי נתן הוא הרבי".

ויהי כשמוע זאת מוהרנ"ת, נשא קולו וברוחב דעתו ואמיתות ליבו צעק בקול גדול: "אני יודע שאני לא הרבי! אני יודע שאני לא הרבי!"

וכל זה לא מענווה פסולה, אלא מהכרת גדולת רבינו ותוקף גבורתו וכוחו הגדול והנצחי בתיקון נשמות ישראל וקירוב הגאולה.

והעביר את המסר האמיתי לאמיתו לדורות שרבינו חי וקיים, והוא עדיין עמנו, ועם כל נשמות ישראל לתקנם ולהושיעם ולקרב את

הגאולה, ושנחנו כולנו צריכים לקבל מזה הצדיק, וכלל את עצמו כתלמיד, ורבי נתן מחייב את כולם יהיה מי שיהיה!

כי ידוע מה שהפליג רבינו הקדוש ז”ל בשבחו ואמר עליו ”נשמה קדושה שעדיין לא היתה בזה העולם” (אבניה ברזל), וכן אמר עליו שהוא חד בדרא לעניין אמירת תורה (חיי”מ שכ”ד), והעיד עליו בפירוש שהוא יודע ממנו יותר מכולם, ועם כל זאת, ודווקא מחמת זאת, הבין רבי נתן וידע את האמת לאמיתו, והעביר לתלמידיו ולכל שומעי לקחו לדורות, ש’צדיק האמת שבדור’ המובא בכל ספרי רבינו, הוא רבינו הקדוש בעצמו.

וכדברי החסיד המופלא רבי יצחק ברייטר ז”ל הי”ד – אל לו לשום אדם יהיה מי שיהיה להשתדל להיות זה הצדיק האמת (חלוקי הנחל, עמוד הצדיק. ומבאר שם שענין מפורסם של שקר המובא בספרי רבינו, זהו אחד שרוצה להיות זה הצדיק) אלא כולנו צריכים לקבל מזה הצדיק ולהתבטל לפניו כתלמידיו, בלי יוצא מן הכלל.

והנה דבר זה ידוע ומפורסם לכל אנשי שלומנו פרסום גדול מיום הסתלקות רבינו קודש הקדשים ורבי נתן זצוק”ל, ומעולם לא נפל ספק בדבר זה בין אנשי שלומנו של הדור הקודם, ודבר זה היה אל”ף בי”ת בברסלב בין אנשי רבינו, ללא שום עוררין, דהיינו שצריך להתקשר ולהתקרב רק אל ”רבינו הקדוש בעצמו”, וכולם הבינו בפשיטות ותמימות ובלי שום חכמות כלל שכל תקוותינו וכל תיקוננו תלוי אך ורק ברבינו הקדוש, ואף אחד מאנשי רבינו מעולם לא חשב שהתיקון שלו וכל שכן של הדור, תלוי ברב או בצדיק שחי בגוף בדור הזה, ולא באף רב וצדיק אחר, זולת רבינו הקדוש בעצמו זצוק”ל.

כוחו אז – בן כוחו עתה ויותר ויותר

כמו שמרגליה בפומיהו דאנשי שלומנו מדור דור: ”מי שהיה הרבי של רבי נתן, הוא הרבי שלנו עכשיו”. וגם היום אין שום שינוי במה

שרבינו עוסק אתנו בתיקונינו, ויתירה מכך, כאז כן עתה ועוד יותר, כמו שכותב מוהרנ"ת:

"כי לא דבר ריק הוא מכם מה שזכינו לידע ממנו ומתורתו הקדושה, הוא חיינו ואורך ימינו, תהילה לא-ל יש ויש לנו על מי לסמוך, ככוחו אז - כן כוחו עתה ויותר ויותר, להצילנו מכל אויבינו ולהושיענו בגשמיות ורוחניות" (עלים לתרופה מכתב רל"ז).

רבינו חי ומחיה לאחר הסתלקותו יותר מבחיי

ובליקוטי הלכותיו הקדושים, מגלה מוהרנ"ת דברים נוראים ונשגבים, להודיע שכוחו של צדיק האמת רבינו הקדוש רבי נחמן זיע"א היום להמשיך את כל העולם לעבודתו יתברך הוא גדול ועצום עד אין שיעור, יותר מאשר בחייו, וזה לשון קדשו בהלכות ערובי תחומין ו' אות כ"ב: "כי צדיק שביטל גופו בחייו וזכה לעלות לבחינת 'איה' בחיים חיותו בעודו בגופו, הוא אינו מת כלל כמו שאמרו רבותינו ז"ל, כי מיתתו הוא רק בחינת ביטול שמבטל עצמו בביטול נפלא כדי שיעלה למאמר סתום בתכלית המעלה לעילא ולעילא וכו', כדי שימשיך משם חיות חדש ונפלא לתקן כל הנפשות כולם".

ובאות ל"א: "ועל כן עתה אחר הסתלקותו שעולה לשם בעליה נפלאה לעילא ולעילא, על כן הכל יכולין להתתקן על ידו, כי מכל מקומות המטונפים שבעולם ומכל מיני אבי אבות הטומאה שבעולם, יכולין לשוב ולעלות בתכלית העליה על ידי הדרך של איה הנ"ל שמאיר ביותר על ידי הצדיק שעלה לשם, ועל כן צריכין לבוא על קברו הקדוש".

ובהלכות גביית חוב מהיתומים ה"ג אות כ' כותב מוהרנ"ת: "כי אף על פי שנסתלק הצדיק, אף על פי כן יכולין להתקרב להשם יתברך על ידו, אדרבא עכשיו יכולין להתקרב על ידו יותר, כי כל מה

שנסתלק למעלה יותר ויותר לבחינת 'איה' הוא מגלה אלקותו וכבודו יתברך יותר ויותר".

ובהלכות גבית חוב מלקוחות ואפותיקי ה"ה סעיף י"ד: "וזה שדקדק הפסוק כשהזכיר הצדיקים הקדושים שכל תקוותינו עליהם, דקדק להזכיר שם שהם ב'ארץ', כמו שכתוב לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם, 'אשר בארץ המה' דייקא. כי דייקא על ידי שהם שוכבים בתוך הארץ העפר הגשמי אחר הסתלקותם, ששם תכלית נקודת המרכז הגשמי מאד, משם דייקא עולין למעלה מעלה מה שאין שום מלאך ושרף יכול לעלות לשם, ומשם, מתוך הארץ הגשמי שנקברו שם, משם דייקא הם מעלין ומתקנים הכל יהיה מי שיהיה ומטיבין עמנו בכל הטובות".

עוד מגלה מוהרנ"ת ומבאר סוד עניין זה בהלכות קרחה ג' אות ג': "ובפרט נשמת הצדיק ובפרט נשמת הצדיק הגדול הגבוה במעלה מאד מאד שהנשמה שלו מסתלקת ועולה למעלה למעלה במקום שעולה, והגוף נקבר בתוך הארץ כמה אמות, נמצא שעכשיו הנשמה רחוקה מהגוף בתכלית הריחוק ועל כן השלום גדול ביותר ועל כן גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם כי עכשיו השלום ביותר כנ"ל, ויש לו כוח עכשיו להמשיך כל העולם כולו לעבודתו יתברך יותר מבחייו על ידי הפלגת השלום שזוכה עכשיו וכו' כי עיקר הוא השלום שהוא בחינת התקשרות והארת הנשמה בהגוף אף לאחר הסתלקות ביתר שאת ויתר עז".

ובהלכות ראש חודש ו', סעיף כ': "אבל עיקר בחינת תיקון קישור המרכבה שהוא עיקר תיקון המשפט, תיקון הרהורי ניאוף, תיקון אהבות הנפולין, אי אפשר לזכות כי אם בכוח וזכות הצדיק שזכה לתיקון המשפט בשלימות על ידי עוצם נפלאות תמימותו ופשיטותו הנ"ל וביותר אחר הסתלקותו שהוא בחינת שינה ארוכה שעוסק בתיקון זה ויותר ויותר כנ"ל. שעוסק להעלות המשפט והאהבות הנפולין מעמקי תהום תחתיות.

"כי ידוע לרבים שיש עכשיו אנשים שנפילתם עמוקה עד התהום, כאשר רבים יודעים בנפשם מה שעובר עליהם, עד שהרבה נתיאשו מהשם יתברך על ידי זה רחמנא ליצלן, אבל באמת כבר מבואר אצלנו צעקתו הגדולה ז"ל שאין שום יאוש בעולם כלל... והכל בכוח הצדיק האמת שהוריד את עצמו כל כך וגלגל את עצמו בכל מיני רפש וטיט בשביל רצונו יתברך, דהיינו שעסק עם בני אדם המטונפים ומלוכלכים מאד במעשיהם רחמנא לילן, וכמו שאמר אדמו"ר ז"ל על עצמו: ואני ידיי מלוכלכות בדם ובשפיר ובשליא כדי וכו'. ובכוח הזה אפילו מי שהוא בתוך רפש וטיט אפילו במקומות המטונפים במצולות ים בתהום תחתיות, יכול גם שם להמשיך על עצמו בחינת התקשרות".

ובהלכות יו"ט ה' סעיף ב': "מכל שכן עתה אחר הסתלקותו, שאז עיקר התגברות כוח המושך שהוא עפר דקדושה, שהוא מקום קבורת הצדיק".

ובהלכות גזלה ה"ה סעיף ג': "כי עיקר כוח התשובה לשוב להשם יתברך על כל העונות שבעולם, מקבלין רק מצדיקי אמת שעוסקין בזה כל ימי חייהם ולאחר הסתלקותם להשיב הכל להש"י".

ובהלכות נזיקין ה' סעיף מ"ה כותב: "הדלקת נר חנוכה משתשקע החמה, זה רמז שעיקר המשכת אור התורה שהוא אור העצות, הוא ביותר לאחר הסתלקות הצדיק האמת, שהוא הרבי האמת".

ובדרוש הנפלא בהלכות הכשר כלים ד' כותב מוהרנ"ת: "בעוונותינו הרבים מתגבר הבעל דבר כל כך כל כך, עד שצריך הצדיק לעלות למדרגה גבוה כזאת שאי אפשר לעלות אליה בחיים חיותו בשום אופן, על כן ההכרח שיסתלק בשביל זה ואז עולה למקום שעולה, עד אשר לא ישקוט כי אם כלה הדבר שייגמור מה שהתחיל שיתקן הכל".

עוד מגלה מוהרנ"ת שם: "הארת הרוח דלעילא שנמשך בעת הסתלקותו, אינו נפסק לעולם, כי גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם. ועיקר קיום העולם הוא בזכות הצדיקים שוכני עפר כמו שכתוב בזה"ק 'אלמלא תפילת הצדיקים שמתו שמתפללים על החיים לא הוה מתקיימא עלמא'. כי בסוף הגלות מתגברת הסטרא אחרא ומתפשטת לאורך ולרוחב כל כך בבחינת 'ויהי כי הקשה פרעה לשלחנו' וכו' עד שאי אפשר להכניעה ולהשפילה כי אם בכוח הצדיקים שנסתלקו שהם גדולים במיתתן יותר מבחייהם, שעולים עד אין סוף וגומרים ישועות ישראל בשלימות מה שלא היו יכולים בחייהם".

וממשיך שם: "אבל הצדיק, בפרט הצדיק הגדול במעלה שזיכך עצמו מכל וכל, הוא אינו מת כלל, כמו שאמרו רז"ל, כי צדיקים במיתתן קרויים חיים כי גם אחר הסתלקותו מקושר ומיוחד בחינת חיות גופו שהוא הבלא דגרמי בעצם חיות דקדושה ומקושר ומיוחד כל חיותו עד לעילא לעילא וכו' ואז הוא עוסק בתיקון נפשות ישראל יותר מבחייו, מחמת שאז עולה בכל פעם למדרגות גבוהות ונפלאות ונשגבות כל כך עד שיכול לתקן הכל!"

בכל פעם שבאים על קברו הקדוש יכולין לקבל בחינת

הארת פי שנים

עוד מגלה מוהרנ"ת רזין עילאין מסוד כוחו של רבינו דיקא אחרי הסתלקותו: "וזה בחינת מעלת קברי הצדיקים אמתיים כי שם על קברו שורה השארת נפשו הקדושה כמבואר בכתבי האריז"ל ונפשו קשורה למעלה למעלה כי אחר הסתלקותו אז עיקר התדבקות הרוח דלתתא בהרוח דלעילא, כי בחיים היה בלתי אפשר שירד הרוח דלעילא לגמרי, ואז הוא עיקר המשכת פי שנים, ועל ידי זה הכל יכולין להתקן.

"וכל מה שפגם האדם יותר ויותר ח"ו הוא צריך להמשיך התיקון ממקום הגבוה עוד יותר. עד שיש שפגמו כל כך, בפרט עתה בדורות הללו שאי אפשר להם להתתקן כי אם על ידי כוח הצדיקים שוכני עפר, שעל ידי שבאים על קבריהם הק' יכולים להמשיך הארת פי שנים שנמשך מבחינת גבוה ועצומה מאד שעל ידי זה גם הוא יכול להתתקן אפילו אם הוא כמו שהוא.

"כי הצדיק גם אחר הסתלקותו הוא גם כן עולה ומסתלק בכל פעם מדרגא לדרגא גבוה יותר, בבחינת ילכו מחיל אל חיל כמו שאמרו רבותינו ז"ל צדיקים אין להם מנוחה וכו' ובשעת הסתלקות יכולין לקבל פי שניים, ועל כן בכל פעם שבאים על קברו הקדוש יכולין לקבל בחינת הארת פי שנים ממקום גבוה מאד שעל ידי זה גם הוא יכול להתתקן.

"אבל העיקר שצריכין לשבר מניעות הרבה קודם שזוכין לזה לבא אליו כי המניעות רבים ועצומים מאד בלי שיעור, ועיקר הוא מניעת המוח. וגם מה שיש שאינם מאמינים בעצמם שהם יוכלו לקבל תיקון לפי עוצם ריבוי קלקולם בכל פעם בלי שיעור, אף על פי שתולין הקלקלה בעצמם - גם הוא בחינת מניעת המוח שאינם מאמינים בגדולת חסדי השם אשר לא תמנו ולא כלו לעולם ובגדולת הצדיקי אמת שיש להם כוח לתקן הכל בכל פעם יהיה איך שיהיה, בפרט אחר הסתלקותם שעולים בכל פעם למדרגות עצומות כל כך וממשיכים חסדים נפלאים חדשים בכל פעם, עד שכל מי שחפץ לקבלם, יכול לזכות על ידם ולהתתקן אף אם הוא כמו שהוא".

הצדיק האמת מנהיג הדור האמיתי מומית שונאי הקדושה והקליפות והסטרא אחרא במותו, יותר מבחייו

ועוד מוסיף נוראות בהלכות נזיקין ג' סעיף ח': "כי הסתלקות הצדיק עושה תיקון גדול בכל העולמות יותר מבחייו, כי גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם ומכניעין הסטרא אחרא והקליפות הנאחזין

בנשמות הנפולות בעוונותיהם, כי הצדיקים מכניעין ומבטלין אותם במיתתם יותר מבחייהם, בבחינת (הנאמר בשמשון): ויהיו המתים אשר המית במותו רבים מאשר המית בחייו - שהצדיק האמת מנהיג הדור האמיתי ממית שונאי הקדושה והקליפות והסטרא אחרא במותו, יותר מבחייו.

"וכן מתנהג כל ימי עולם עד התחיה, שנשמת הצדיק שמת שהיא בבחינת שינה, היא מעלה תמיד בחינת מ"נ להשכינה שהיא האמונה, ועל ידי זה היא מבררת נשמות רבות שנפלו עד אין קץ. כי יש נשמות נפולות מאד מאד שנפלו כל כך כמו שנפלו עד שאי אפשר שיהיה להם תיקון בעולם כי אם על ידי נשמת הצדיק, ודייקא על ידי מיתתו וכמובן בדברי רבינו ז"ל.

"ועל כן איתא בזוהר הקדוש דצדיקאי שכיחי בתר אסלקותי' בהאי עלמא יתיר מבחיוהי (=הצדיקים נמצאים בעולם לאחר הסתלקותם, יותר מבחיהם). כי יש בני אדם שנפלו כל כך בעוונותיהם עד שנאחז בהם הרע כל כך, עד שאי אפשר להם בשום אופן לשוב להשי"ת, רק על ידי שבאין על קברי הצדיקים האמיתיים ואז נכללין בנשמת הצדיק שמת שהוא עוסק תמיד לברר בירורים, והוא בכוחו הגדול, שגדול במיתתו יותר מבחייו, הוא יכול לברר אפילו הנשמות שנפלו מאד מאד".

"ועל ידי זה יהיו עולין אז כל הנידחין והאובדין כמו שכתוב: והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול, ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצריים והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים, כי כולם יהיה להם עליה ותיקון כל אחד כפי הראוי לו, על ידי הבירור שעסק הצדיק לבררם כל ימי חייו, וביותר בכפלי כפליים בכל עת מיתתו" (שם, סעיפים ח' ט').

ובהלכות סימני בהמה וחי' טהורה ד' סעיף ו': "הצדיק מתייגע בכמה יגיעות לטובת

ישראל ומתגלגל עמנו בכמה גלגולים ומשתדל בכמה עצות ותיקונים, באופן שיזכו כל ישראל, וכל הטוב הנמשך מנשמת ישראל שנפל למקום שנפל, שכולם ישמעו דבריו הקדושים וישובו לה' יתברך באמת.

"כי גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, כי בשעת הסתלקות הצדיק נאמר, 'יבוא שלום ינוחו על משכבותם', 'שלום' דיקא, כי נשמתו בבחינת שלום, כי הנשמה הוא בחינת אויר ורוח קדוש, כמו שנאמר, 'כל אשר נשמת רוח באפיו' בחינת 'אכן רוח הוא באנוש ונשמת' וכו' ועל כן על ידי הסתלקותו שיוצאת נפשו ורוחו ונשמתו והנפש נשארת בזה העולם על קברו הקדוש (כמו שמבואר בכתבים), על ידי זה נתקדש כל אויר העולם בקדושה גדולה באופן שיהיו נשמעין דבריו הקדושים למרחקים תמיד".

רואים מכל האמור שכוחו של רבינו היום לתקן נשמות ישראל, הוא גדול ועצום הרבה בלי שיעור יותר מבחינו.

וכל מי שמטה אוזנו באמת לדבריו הקדושים של מוהרנ"ת, שומע את זעקת לבו הגדולה מסוף העולם ועד סופו: דעו שיש רבי קדוש ונורא בעולם אשר עוסק - עתה - לאחר הסתלקותו בתיקון העולם באופן מושלם ונורא, ומי החס על נפשו - יתקרב אליו וילך בדרכיו ויזכה להציל נפשו לנצח נצחים!

"כי כל העולמות תלויים בזה - מה שנשאר בינינו"

ומכל האמור, רואים שמלבד על ידי התורה הקדושה שגילה, פועל רבינו היום עניינים גדולים ונפלאים במקום ציונו הקדוש באומן, כמובא בחיי מוהר"ן: "אמר בזה הלשון: אני רוצה להישאר ביניכם ואתם תבואו על קברי וכו' וזה הדיבור יקר בעיני מאד מה ששמעתי בשמו זה הלשון בפירוש שאמר: 'אני רוצה להישאר ביניכם'. כי כל העולמות תלויים בזה מה שנשאר בינינו!" (נסיעתו ושיבתו באומן קצ"ז).

ומוסיף מוהרנ"ת בליקו"ה בציעת הפת ה': "כי הצדיק שעסק כל ימיו בתורת חסד, דהיינו שלמד תורה על מנת ללמדה, דהיינו שהיה עוסק בתורה עד שהיה מעורר שרשי נפשות ישראל שבתורה שעל ידי זה רבים השיב מעוון והגדיל כבוד ה' יתברך, זה הצדיק אפילו כשנסתלק עדיין הוא עוסק בזה להחזיר כל העולם למוטב, על ידי שממשיך על כל אחד הארה משורש נשמתו שבתורה.

"כי כל התורה שהיא כלל נשמות ישראל כלולה בנפש הצדיק כידוע. ועיקר גדולת מעלת הצדיק הוא שאפילו כשנסתלק למעלה למעלה למקום שנסתלק, יהיה למטה גם כן, להמשיך הארה לכל דרי מטה כמו שכתוב בהתורה כי מרחמם ינהגם (בליקו"ת סי' ז' עיי"ש), כי הארת נפש הצדיק נשאת על קברו הקדוש ומאירה בכל עולם העשייה כמובא בכתבי האר"י ז"ל.

"נמצא כשבאים על קברו ששם הארת נפשו שנסתלקה לשם עם כל התורה שעסק בה כל ימיו ללמד לאחרים, על ידי שהיה מעורר בתורתו שרשי נשמות ישראל שבתורה, כשבאים לשם ממשיכים על עצמו הארה משורש נשמתו שבתורה, כי שם כלולים כל נפשות ישראל ששורשם בתורה וכנ"ל ועל ידי זה חוזרים למוטב" (שם, סעיף ל').

הצדיק בעוצם כוחו מומשיך עתה חסדים חדשים נפלאים

עוד מסוד העניין הנורא הזה, מגלה מוהרנ"ת בהלכות מתנה ה':

"כי הצדיק כל תשוקתו תמיד לעלות מדרגא לדרגא וזה עבודתו כל ימי חייו. ואפילו כשעולה למקום שעולה אינו מסתפק עצמו בזה כלל, רק חותר ומתגעגע לעלות יותר ויותר. אבל אי אפשר לעלות מדרגא לדרגא כי אם על ידי ירידה שקודם העליה. וכל הימים שהצדיק חי בזה העולם אעפ"י שהוא צדיק גדול במדרגא עצומה

מאד, אף על פי כן יש לו איזה בחינת ירידה לפי בחינתו קודם כל עליה, כי אי אפשר לעלות כי אם על ידי בחינת ירידה כנ"ל.

"אבל כשנסתלק מזה העולם ושם בעולם הבא אין שייך ירידה, והצדיק משתוקק אף על פי כן לעלות בכל פעם מדרגא לדרגא, כי אעפ"י שנסתלק למקום שנסתלק וזוכה לרב טוב אשר עין לא ראתה וכו', אף על פי כן הוא חפץ לעלות יותר ויותר כי לגדולתו אין חקר. אבל אי אפשר לעלות כי אם על ידי ירידה, ושם אין שייך ירידה.

"על כן כשבא אחד על קברו וצועק על ריבוי עוונותיו שהם בחינת ירידות, אזי גורם תענוג גדול להצדיק, כי אזי הצדיק מוריד עצמו למקום ירידתו של זה שבא על קברו להיושע שם, כי כבר הבטיחנו שאין שום ירידה בעולם שלא יוכל להעלותו ולהושיעו משם סוף כל סוף, ואזי נחשב להצדיק כאילו ירד בעצמו, ועל ידי זה הצדיק עולה עוד לעילא ולעילא, כי זוכה לחתור ולמצוא עוד חסדים נפלאים ונעלמים מאוד מאוד ולגלות אותם מההעלם אל הגילוי, באופן שיוכל להושיע ולהעלות את זה גם מאותה הירידה העצומה שירד עכשיו, שאי אפשר להושיעו ולהעלותו כי אם על ידי חסדים חדשים לגמרי מאחר שהוסיף לפגום ולחטוא עוד כל כך.

"אבל הצדיק בעוצם כוחו ממשיך עתה חסדים חדשים נפלאים שזה עיקר העליה הבאה על ידי הירידה כנ"ל, שעל ידי אלו החסדים מעלהו ומושיעו גם מזאת הירידה.

"וזה עיקר תענוג ושעשוע הצדיק יותר מכל תענוגי עולם הבא שיש לו, כשהוא עושה טובה נצחית לאיש הישראלי שירד למקום שירד. כי זה עיקר עבודתו בחייו ולאחר הסתלקותו שהוא עומד ומשמש במרום, שעיקר העבודה והשימוש, לעזור לישראל בכלל ובפרט בעת צרתם, שעיקר הצרה הגדולה מכל הצרות הוא צרות הנפש כמו שכתוב בהתורה כי מרחמם ינהגם" (סעיף כ"א).

וכותב מוהרנ"ת בליקוטי תפילות תפלה ל"ג: "ריבוננו של עולם, אתה ידעת כי לא היה עולה על דעתי לבקש כל אלה מלפניך כי אף על פי שאיני יודע כל התרחקותי ממך, אבל אפילו לפי מעט ידיעתי מהתרחקותי ממך, גם כן לא היה עולה על דעתי לבקש על מעט מאלה אך אתה ה' ידעת את לבבי, כי כל דברי תחינותיי ובקשותיי וכל תקותי ומבטחי עדין הוא רק על זכות וכוח הצדיקים האמתיים אשר אנו חוסים בצל כנפיהם על כן עליהם אני נשען לבקש ממך כל אלה, כי כוחם הגדול מספיק אפילו עלי, אפילו בהתרחקותי העצום מאד בלי שעור וערך.

אף על פי כן בכוחם הגדול אני בטוח ונשען ונסמך ונאחז, שעדין יש לי תקוה לזכות לכל מה שבקשתי מלפניך, ויותר ויותר מזה כי רחמיך לא כלים וזכות וכוח וגבורת כל הצדיקים האמתיים אינו נפסק לעולם ואין שום סטרא דמסאבא שתוכל לעמוד נגד קדושתם ומעלתם וגבהם ותקפם וחוזקם וכוחם וגבורתם וזכותם וכוחם הגדול יעזור ויגן ויושיע לנו ולכל החוסים בהם, כי גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, והם נקראים חיים תמיד ותזכני להיות רגיל ביותר לבוא על ציון קבריהם הקדושים, ולהשתטח שם, ולפרש שיחתי לפניהם באמת, כאלו היו בחיים חיותם ויותר ויותר ואזכה לעורר רחמי לבם עלי ויהמו ויכמרו רחמיהם עלי".

עוד ראה בהלכות תפילת המנחה ז' סעיף מ"ז: "הצדיקים הגדולים שזיכרו גופם בתכלית השלמות בחייהם הם זוכים אחר הסתלקותם מיד לחיים נצחיים של עולם הבא, שהיא בחינת שנכללים באור האין סוף בבחינת חיים נצחיים. וגם שם הם עובדים את ה' יתברך כמו שאמרו רבותינו ז"ל. וכל עבודתם היא להמשיך אור האין סוף בלב כל ישראל בבחינת תיקון הצמצומים הנ"ל, באופן שיגלו מלכותו לעין כל שזהו עיקר התכלית של כל הבריאה. וזהו בחינת גודל המעלה של השתטחות על קברי צדיקים, בפרט בערב ראש השנה".

ובתפילת ערבית ג' סעיף כ"א: "דייקא אחר הסתלקות הצדיק הגדול האמיתי יכולין למצוא את השם יתברך, אף על פי שבתחילה לא זכו למצאו והיו נזופים בחינת 'בקשתיו ולא מצאתיו' וכמו שפרש רש"י עין שם, אף על פי כן אחר הסתלקותו דייקא יכולין למצאו יתברך בבחינת כמעט שעברתי מהם עד שמצאתי וכו', שפירושו לאחר הסתלקותם כנ"ל. היינו כמו שמבואר למעלה שדייקא בכוח הסתלקות הצדיק שזכה לביטול כזה כדי להמתיק תוקף עוצם הדינים הקשין מכלל ישראל, שלא היה אפשר לבטלם בשום ביטול אל האין סוף ברצוא ושוב כי אם על ידי הסתלקותו ממש. ואז דייקא נמתק הדין ויכולין להתקרב לה' יתברך אז דיקא בכוח הסתלקותו. כי הצדיק נסתלק בשביל זה דייקא כדי שיגמור במותו מה שלא היה יכול לגמור בחייו".

ובהלכות נדרים ושבועות ג' סעיף ל"ג: "כי אדרכא הצדיקים יש להם כוח בחייהם ולאחר הסתלקותם להוציא את האדם מעוונות כי דעתיהן הקדוש נשאר קיים לעד ולעולמי עולמים. וזה שנוהגין גם עד היום לילך על קברי צדיקים בפרט בערב ראש השנה. כי בר"ה צריכין להמשיך הארת בן ותלמיד כנ"ל. על כן משתטחין מקודם על קברי הצדיקים, כדי להמשיך מהם הארת דעתם הקדוש כדי לזכות להנצל מעוונות לידע כי ה' הוא האלקים".

ובהלכות ריבית ה' סעיף ח': "ועל כן צריכים לנסוע לצדיקים הגבוהים ביותר על ראש השנה, כי אין מי שיידע לעסוק בתיקון זה, כי אם הצדיקים הגדולים במעלה מאד, ואפילו גדולי הצדיקים אינם זוכים לזה בשלימות בחייהם, כי אם לאחר הסתלקותם ובשביל זה הולכים על קברי הצדיקים בערב ר"ה. כי עיקר זה התיקון בשלימות הוא רק ע"י גדולי הצדיקים אחר הסתלקותם שאז הם מגיעים לשלימות מעלתם להשיב נשמתם למקום שניטלה משם בתחילת שורש שרשה העליון, שעל ידי זה משיבים כל הבריאה התלויה בהם לשורשה".

ובהלכות פדיון בכור ה' סעיף ט': "כי הוא כגלגל החוזר שאף על פי שקצה הגלגל יורד למטה, אינו נסתלק לגמרי, כי תיכף עולה הקצה השני של הגלגל כנראה בחוש. כמו כן כשנסתלק הצדיק ונדמה שנסתלק אבל באמת לא נסתלק כלל כי תיכף עולה קצה התחתון ומאיר בעולם, שהוא ההשארה שהשאיר בעולם על ידי ספריו ותלמידיו".

"כי אחר הסתלקות הצדיק האמתי מאיר הדעת ביותר, וזה עיקר גדולת הצדיק, שהמשיך דעת גדול וקדוש כזה בעולם והאירו בתלמידיו, עד שנשארה הדעת לדורות עולם לנצח" (שם, סעיף י"ז).

ובהלכות שלוחין ה', אות י"ז: "כי עמלק הוא מעולם רצועה מרדות לישראל כי הוא זוהמת הנחש זוהמת הערב רב של מצרים, שהוא בחינת זוהמת הרע שבמדמה שהיא בחי' נביאי השקר, בחי' מנהיגים של שקר שבכל דור ודור, שרוצים בכל פעם להסתיר ולהעלים אמיתת קדושת הצדיק האמת ובפרט אחר הסתלקותו" (ועיין בהלכה הנ"ל היטב בעין האמת).

להודיע לכל באי עולם שיש חידוש כזה בעולם

הנה כי כן, רואים אנו שכל דברי מוהרנ"ת בהלכותיו ובתפילותיו וביותר באגרותיו הקדושים אשר כתב לאנשי שלומנו כאשר נראה להלן, (ששם לא הוצרך לכתוב דבריו ברמז מפני ההתנגדות שהיתה אז, אלא גילה בהם מטמוני ליבו בפירוש בגדולת רבינו) כל דבריו הם להודיע ולפרסם לכל ישראל לדורות הבאים שכל מה שהתחיל רבינו בימי חייו הקדושים לתקן את כל הבריאה וכל נפשות ישראל ולקרב הגאולה, לא רק שלא נפסק בהסתלקותו למרומים, אלא אדרבא, דייקא לאחר שעלה למקום שעלה הוא ממשיך עכשיו ביתר שאת תיקונים חדשים ועליונים ביותר שלא היו כמותם מימות עולם.

והתלמיד הקדוש והנאמן הזה, ברוב אהבתו את ישראל ורחמנותו האמיתית עליהם הודיע לכל באי עולם שיש חידוש כזה בעולם, צדיק ורחמן אמיתי, רופא נפשות ישראל אשר לא היה כמותו מעולם, שידוע את שורש נשמתו של כל אחד ויכול לתקנו בתיקון נפלא וגמור. היש רחמנות גדולה יותר מזו על האדם העלוב בזה העולם?! האפשר לתת בעולם הזה מתנה נצחית מזו?!

אשרי השומע לקולו ומשליך מאתו כל החכמות של הבל ומזדרז להתקרב בתמימות ובפשיטות אל המנהיג הרחמן האמיתי, הנחל נובע מקור חכמה בעצמו!

ובהלכות שלוחין ה' כתב מוהרנ"ת: "וזהו כי מפני הרעה נאסף הצדיק, היינו בעת שאתם מריעין מעשיכם ואינכם מחפשים כראוי אחרי הצדיק שאבד אתכם כנ"ל, אז נאסף הצדיק, אבל כשתחזרו ותתעוררו לבקש אחריו כראוי אז הוא נחשב חי ממש, כי הצדיקי אמת נקראים חיים תמיד".

וכל אנשי רבינו מסרו את נפשם, גופם וממונם וחפרו בכל מיני חפירות ובכל מיני מסירות נפש בספריו הקדושים ודרכו ועצותיו הקדושים על מנת להתדבק ברבינו הקדוש בכל לבם ונפשם, ולזכות ולהיות מהחסידיים שאפויים בלבו של רבינו הקדוש, כמו שרבינו אמר: "יש אצלי שלוש כתות חסידיים, אחת שבאים לאכול את השיריים, אחת שבאים לשמוע תורה, ואחת שאפויים אצלי בלב, ואת זה אני רוצה מכם (דהיינו מרבי נתן ורבי נפתלי שהתקרבו אליו אז באותה העת), שתהיו אפויים בלבי".

"כפי סמיכתו באמת - כן הצדיק סומך אותו ביותר"

ואדרבה, בזה שמחפש עוד איזה צדיק המלוכב בגוף דווקא שיעסוק בתיקון נפשו, בזה מראה שאין אמונתו וסמיכתו בשלמות על רבינו, ועל ידי זה האדם מפסיד מהתיקון הנורא והמושלם

שרבינו רוצה ליתן לו, כמו שכותב מוהרנ"ת: "כי גדולת כוחו של זקן דקדושה סבא דסבין שאנו חוסים בו אין חקר, ואי אפשר לך לשער כלל. אך איך שהוא, כל מי שסמוך יותר על כוח הצדיק שיש לו כוח אמיתי, כפי סמיכתו באמת, כן הצדיק סומך אותו ביותר, כי בוודאי יש שינויים רבים בין בני אדם בעניין הסיוע דלעילא" (עלים לתרופה מכתב שע"ט).

יוצא מדברי מוהרנ"ת שכל זמן שאדם עדיין לא מסר את עצמו לגמרי על רבינו, על ידי זה הוא עדיין רחוק מתיקונו השלם. ובמכתב ס"ו כותב מוהרנ"ת: "וצריכין לזכור זאת היטב, כי כל מה שזוכרים זאת יותר - שעיקר החיות מהצדיק יסוד עולם הממתיק בכל עת מרירות דעלמא, על ידי זה ממשיכין על עצמו חיות דקדושה ביותר, וממתיקים מעצמו המרירות בהמתקות יתרות. כי בוודאי כל אחד כפי קירובו להצדיק וכפי אמונתו בו כמו כן נמתק מרירותו יותר".

והנה נתקיים בנו בדור האחרון נבואתו של הנביא "והשלכתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דבר ה'", ויש צימאון גדול לדבר ה' ובחסדי ה' הרבה אנשים חדשים זכו בדור הזה להתקרב לדרך של רבינו הקדוש אשר הוא ורק הוא עוסק בתקונו הנצחי.

ומאידך, לצערנו הרב הרבה מהם לא שמשו ולא ראו את אנשי שלומנו של הדור הקודם ומכיוון שבדור האחרון הזה שהחושך יכסה ארץ והפרוץ מרובה על העומד, ונעשה רוח סערה גדול בעולם והרוח סערה הזה בלבד את כל העולם כולו, והבעל דבר משתטח לאורך ולרוחב לעקור את נשמות ישראל משורשם האמיתי ומתיקונם הנצחי, ואפילו לאחר שהאדם כבר ברוך ה' זכה ונתקרב לתיקונו הנצחי, לרבינו הקדוש כנ"ל, בא הבעל דבר ומנסה להטיל מום בקודשים, ומכניס בו כל מיני דעות שונות ומשונות כאילו ח"ו התיקון של האדם תלוי בכל מיני אנשים, וכאילו חייבים להתקרב לאיזה מפורסם בדור הזה או שלא מפורסם, וכאילו התיקונים והדרך

של "הנחל נובע מקור חכמה" רבינו הקדוש צריכים לעבור דרך איזה אדם אחד ומיוחד וכו' חס ושלום.

בשעה שאנו כותבים דברים אלו, אנו מתמלאים בושה שצריך בכלל לדבר על דברים כאלה, דברים שלא שיערום אבותינו ואנשי רבינו לדורותיהם, ויודעים אנו שיש הרבה אנשים בין אנשי שלומנו, שלא מבינים למה צריך לכתוב דברים אלו, הרי זה דבר פשוט, אבל מה נעשה שהבעל דבר הכניס להרבה אנשים ספק גם בדבר שהוא היסוד והשורש שהכל תלוי בו (ליקו"מ קכ"ג).

וגם לאדם שברוך ה' אין לו שום ספק בדבר זה, נשתדל בפרקים הבאים בעזרת ה' לכתוב דברים ששייכים לכל אנשי רבינו וכן לכל יהודי, להראות גלוי לכל, למען ידעו כי קדושת רבינו וכל תיקונו הנפלאים והנוראים המה לעולמי עד ולנצח נצחים וכל האותות והמופתים אשר שלחו ה' לתקן נשמות ישראל, וכל היד החזקה וכל המורא הגדול אשר עשה רבינו, הם חיים וקיימים נאמנים ונחמדים לעד ולעולמי עולמים, וכמובא בדבריו הקדושים בחיי מוהר"ן "מייץ פייעריל וועט שוין טלואין ביז משיח וועט קומען" (האש שלי תוקד עד ביאת המשיח).

אשרי עין אשר יביט בספרי רבינו ותלמידיו בעין האמת, אז יתלהב לבו בשלהובין דרחימותא, אז לבבו יראה ויבין כי קדושת רבינו ותיקונו הנפלאים הם חיים וקיימים לעד ולעולמי עולמים, על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל דורות הבאים, כמו בחיים חיותו ויותר ויותר, כמבואר למעלה.

"הלא כל המפורסמים כולם יודו בעצמן ולא יבושו, שאין להם זה הכוח שהזכרנו לפניך"

וכן אנו מאמינים באמונה שלמה שרובם של המפורסמים לא עולה על לבם ח"ו שהם יכולים לתקן אף אדם, ולא שדרכם עובר התיקונים

של רבינו וכו', דברים שאין להעלות על הכתב, כמו שכותב מוהרנ"ת בלקוטי תפלות ח"ב כ"ח: "ואיך זוכין למצוא מנהיג כזה, איה איפה הוא, איה מקום כבודו, איה העצה והתחבולה שנזכה למצאו, כי אם אמנם גם עתה נמצאים צדיקים ומנהיגי ישראל, ה' עליהם יחיו ויאריך ימיהם ושנותיהם, אבל הלא כל המפורסמים כולם יודו בעצמן ולא יבושו שאין להם זה הכוח שהזכרנו לפניך, שהוא הכוח של משה רבינו, להאיר בנו הדעת הזה שישגיג כל אחד ואחד התכלית האמתי בזה העולם מכל הדברים שבעולם, אשר לכך נוצרנו".

אמנם ודאי, בלי שום ספק אדם צריך לפעמים להתייעץ עם אדם גדול המוחזק לירא שמיים ובר דעת אמיתי וגם זכה לשמש די הצורך את אנשי רבינו האמיתיים, וכן לקבל ממנו כל מיני התחזקות והתעוררות, אבל צריך לדעת, שכל מה שאדם מתייעץ או מקבל ממנו, הכל רק על מנת שיזכה על ידי זה יותר לעסוק בספרי רבינו ולהתקרב ולהתדבק ולהתבטל יותר לרבינו, ולקיים את עצותיו הקדושים.

אבל עיקר הטעות שצריכים להישמר בשעה שמתקרבים לרב מסוים היא, שלא לתלות את ההתקרבות שלי לרבינו באותו רב שאני מקורב אליו או מקבל התחזקות ממנו. כי היכי דלא ליפוק חורבא מיניה.

וכן צריך לדעת שאני יכול לקבל התחזקות והתעוררות מכל אנשי רבינו האמיתיים, ולא דווקא מאותו אחד שאני עכשיו מקורב אליו ומקבל ממנו, רק פשוט כעת החסיד הזה יותר מאיר בי ומחזק אותי בדרך רבינו, אבל באמת אדם יכול לקבל התחזקות מכל אנשי רבינו כמובא בתורה ל"ד בליקוטי מוהר"ן. ואין לחשוב שבגלל שפלונני מאיר לי את דרכי ההתקרבות לרבינו והרגשת דעתו הקדושה, על כן כולם מחוייבים להתקרב רק אליו ובלעדיו לא היה נמשך אור רבינו בעולם, חלילה. כי זהו דבר שאין לו שחר.

צריך לזכור שבוודאי יש אצל אנ"ש אנשים גדולים אבל הם חסידים כמונו ולא יותר מזה (ובעולם האמת יכול להיות שהם יהיו במקום גבוה מאוד,

אבל זה לא נוגע לנו כלל ועיקר והם לא מחלקים שום תיקונים והם לא יכולים לתקן אותנו ואנו לא מחפשים את התיקונים שלהם).

חמה, לבנה, כוכבים

כמו שכתב רבי אברהם ב"ר נחמן מטולטשין ז"ל בהקדמה לספרו 'כוכבי אור', שהוא קרא לספרו 'כוכבי אור', כי השמש לממשלת ביום הוא רבינו הקדוש, והירח לממשלת בלילה זה תלמידו הקדוש מורנו רבי נתן הנמשל ללבנה על אשר זיכך וצרף את גופו עד שקיבל בעצמו את אור השמש להזריחו גם בעומק החושך שבדורותינו אלה. אבל שאר אנשי רבינו כולם הם בחינת כוכבים.

אם כן, מדורו של מוהרנ"ת והלאה כל אחד מאנשי רבינו האמתיים הם בחינת כוכבים, וכל אחד יש לו את האור שלו שרבינו מאיר בו כפי בחינתו, ואם אדם נתקשר דווקא לאחד מגדולי החסידים, ולא רוצה לקבל את הטוב מכל אנשי רבינו האמיתיים, או על כל פנים להאמין בטוב שבהם, הוא פשוט מצמצם את האור של רבינו, והבן.

והתלמידים האמיתיים והנאמנים שמהם ראוי לקבל, הם אלו שידועים שפלותם ומרגישים את גדולת רבינו ומכניסים בלב השומע דבריהם הרגשה ואמונה חזקה בגדולת רבינו, ותקווה טובה ואמיתית שגם הוא בעצמו יכול לזכות בכוחו הגדול של רבינו לכל המעלות והקדושות.

כמו שידוע איך היו תהלוכותיהם של אנשי שלומנו המובהקים מדור דעה של תלמידי מוהרנ"ת ועד סמוך לדורנו, שהיו בהם בעלי תורה מופלגים ובעלי מדריגה, עובדי ה' אמיתיים במסירות נפש ממש, ואורו של רבינו היה מונח על פניהם, ומהם היו גם בעלי השגה ורוח הקודש, והתנהגו בפשיטות גמורה, ודיברו עם כל אחד שיחת חברים כמצוות רבינו כדבר איש אל חברו, באהבת אמת, כתלמידים המדברים זה עם זה מגדולת רבם. והתקיים בהם מאמר רבינו:

”הכנסתי בכם הרבה אמת, שכבר לא תוכלו להרים ולנשא עצמכם”, והיו רחוקים כמטחוני קשת משררה ולא היו יכולים לסבול שחולקים להם כבוד ועושים מהם עובדא, כידוע. וכל זאת, מאחר וטעמו מהיין ההונגרי, מהאור הקדוש של רבינו, אשר כל מי שטועמו, כבר משליך מאתו הטעם המר של הכבוד המדומה.

”כל מה שהוא מרוחק יותר - צריך רבי גדול יותר”

ודווקא בדור ירוד כזה צריך כל אחד ביותר את רבינו בעצמו, כמובא בליקוטי מוהר”ן תורה ל’: ”וכל מה שהוא קטן ביותר ומרוחק ביותר מהשם יתברך, הוא צריך רבי גדול ביותר, כמו שמצינו בעת שהיו ישראל במדרגה קטנה מאוד דהיינו במצריים שהיו משוקעים במ”ט שערי טומאה היו צריכים רבי גדול ומלמד גדול ונורא מאוד דהיינו משה רבינו ע”ה.

”כי כל מה שהוא קטן ומרוחק ביותר צריך מלמד גדול ביותר כי כל מה שהחולה נחלה ביותר צריך רופא גדול ביותר על כן אין לאדם לומר די לי אם אהיה מקורב אצל איש נכבד וירא ה’ אף שאינו מופלג במעלה, כי הלוואי שאהיה מקודם כמוהו, אל יאמר כן, כי אדרבה כפי מה שידע איניש בנפשיה גודל פחיתותו וגודל ריחוקו שנתרחק מאוד מהשם יתברך, כל אחד ואחד כפי מה שידע בנפשו בעצמו שהוא מרוחק ביותר, צריך לבקש לנפשו רופא גדול מאוד מאוד הגדול במעלה ביותר”.

פרק ב'

הצדיק והרב שבדור

תורה קכ"ג חלק א' וזה לשונו הקדושה:

"העיקר והיסוד שהכל תלוי בו לקשר עצמו להצדיק שבדור, ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה דבר קטן ודבר גדול, ולבלי לנטות ח"ו מדבריו ימין ושמאל כמו שאמרו חז"ל אפילו אומר לך על ימין שמאל וכו', ולהשליך מאתו כל החכמות ולסלק דעתו כאילו אין לו שום שכל בלעדי אשר יקבל מהצדיק והרב שבדור וכל זמן שנשאר אצלו שום שכל עצמו, אינו בשלמות ואינו מקושר להצדיק וכו'", עיין שם.

יש לעיין בכמה דברים בתורה הנ"ל, מי זה 'צדיק הדור' שרבינו מזכיר כאן, וכן בכל מקום שרבינו מדבר על 'הצדיק' (בה"א הידועה) על מי הכוונה, ומה הכוונה "ולהשליך מאתו כל החכמות ולסלק דעתו כאילו אין לו שום שכל בלעדי אשר יקבל מהצדיק והרב שבדור, וכל זמן שנשאר אצלו שום שכל עצמו אינו בשלמות ואינו מקושר להצדיק"?

**"וכבר מונח כלל בדינו אשר כעת הוא הצדיק שבדור -
אדוננו מורנו ורבינו זצוק"ל"**

ובכן מה שרבינו כותב פה צדיק הדור וכן בכמה מקומות, מובא בספר 'עלים לתרופה' (חלק ב' מכתבי רנ"ט) מכתב שכתבו תלמידו ומשמשו הנאמן של רבי נתן הלא הוא ר' נחמן מטולטשין, לאחד מגדולי

אנ"ש רבי מיכלי נכדו של רבי נתן. וכך הוא כותב לו: "והיום למדתי המאמר הקדוש 'העיקר והיסוד שהכל תלוי בו להתקשר להצדיק שבדור לקבל דבריו על כל אשר יאמר וכו' (היא התורה שאנחנו עוסקים בה כנ"ל) וכבר מונח כלל בדינינו אשר כעת הוא הצדיק שבדור, אדוננו מורנו ורבינו זצוק"ל". עד כאן לשונו הטהורה.

אם כן הקורא הישר, אם זאת היתה הקבלה של אחד מגדולי תלמידיו של רבי נתן, איפה נשאר מקום עוד להתבלבל?

וכן כל בר דעת מבין שכלל זה הוא גם על ליקוטי הלכות וליקוטי תפילות. וכן בשיחות וסיפורים כותב ר' אברהם ב"ר נחמן בזה"ל: "ועיין בחיי מוהר"ן שיש צדיק שהוא כלול מתרין משיחין יחדיו וכפי הנראה ומבואר מדבריו הקדושים בעל פה, שאלו הדברים סיבבו על רבינו ז"ל בעצמו", עד כאן לשונו לענייננו. וידוע שבכל מקום שנזכר צדיק בליקוטי מוהר"ן הולך על רבינו הקדוש בעצמו (חלוקי הנחל עמוד הצדיק).

ולאור דברי מוהרנ"ת זיע"א שרבינו הקדוש חי וקיים ואורו זורח בכל דור ודור עד ביאת גואל ואינו נפסק לעולם, מובנים כעת דברי תלמידו ר' נחמן טולטשינער אשר כעת צדיק הדור הוא רבינו הקדוש, צדיק ה"דור" דייקא, כי רבינו הקדוש עולה בכל פעם מדרגה לדרגה, ובכל דור ודור (ובכל רגע ורגע) מאיר מחדש באור נפלא וחדש שלא היה מעולם ועוסק לתקן נשמות ישראל שבאותו הדור, את כל מה שעבר עליהם מעולם, עד שיכין את העולם לגאולה השלמה. שכל זה נכלל במאמרו הקדוש: האש "שלי" תוקד עד ביאת המשיח, היינו, האש שלי תבער ותאיר בעולם עד שעל ידה יהיה ביאת המשיח.

וכמו שכותב מוהרנ"ת בתיאור הנורא של הסתלקות רבינו: "והתחלתי לבכות ולצעוק מאד: רבי, רבי, על מי עזבתם אותנו! ושמע קולנו ונתעורר והחזיר ראשו ופניו הנוראים אלינו כאומר: 'איני עוזב אתכם חס ושלום'" (ימי מוהרנ"ת א' ס"ד).

עד שיגמור הצדיק מה שהתחיל!

ואם בכל זאת ישאל השואל, הלא כמה תורות יש בליקוטי מוהר"ן שיש להבין היום איך נעשה הנאמר בהם על ידי רבינו הקדוש בעצמו, כגון מה שגילה רבינו במאמר הנורא והקדוש שנאמר סמוך להסתלקותו בליקו"מ ח"ב תורה ח' וזה לשונו הקדוש:

"כשיש פגם תאות ניאוף ח"ו שאז התפלה בבחינת דין והסט"א בולעת אותה ח"ו אז צריכין בעל כוח גדול שיתפלל תפילה בבחינת דין וכו' כי כשזה הבעל כוח מתפלל תפלה בבחינת דין ואז הסט"א רוצה לבלוע אותה וכו' אזי זאת התפלה היא עומדת בבית הבליעה שלו בבחינת בצוארו ילין עוז וכו' ואז הוא מוכרח ליתן הקאות היינו שהסט"א מוכרח להקיא ולהוציא כל הקדושות של הדעת והרחמנות והתפילות שבלע". ואם ישאל השואל מיהו הבעל כוח הזה שמתפלל עבורנו היום?

שא עיניך וראה דברים נפלאים ונוראים שכותב תלמידו המוסמך מוהרנ"ת על זה בלקו"ה ה' חוה"מ ד' אות ט"ו:

"הצדיק הגדול הוא מת על קידוש השם, כי כל ימי חייו מסר נפשו בכל יום על קידוש השם, ובפרט בשעת מיתתו ממש בוודאי הוא מת על קידוש השם ועיקר המיתה על קידוש השם היא בבחינת התפלה בבחינת דין של הבעל כוח וכו' בפרט מיתת הצדיקים שבחוץ לארץ שהכל הוא בבחינת התפילה בחינת דין הנ"ל שמוסרים גופם שיקבור בחוץ לארץ ששם יניקת הסטרא אחרא ונדמה להסטרא אחרא שהוא בולעת את הגוף הקדוש הזה.

"אבל זה הגוף הקדוש הוא בעל כוח גדול ועומד להסטרא אחרא בצווארה, עד שמוכרחת על ידי זה להקיא הקאות הרבה מקרבה ובטנה וכו' עד שיגמור הצדיק מה שהתחיל כי אז אינו פוסק מלעסוק בבחינת תיקון התפילה הנ"ל עד שיגמור כרצונו, בבחינת 'כצאתי מן

העיר אפרש את כפי', שכשיוצא מן העיר אל קברו אז יפרוש את כפיו בתפילה הנ"ל עד שיגמור מה שרוצה.

"ועל כן שם על קברו יכול כל אחד להתתקן אפילו הגרוע שבגרועים, כי שם עיקר הכוח של בחינת התפילה הנ"ל שעל ידי זה עיקר קול התוכחה הנ"ל שהוא קול הניגון הנ"ל, שעל ידי זה מוכיח את ישראל בבחינת 'נרדי נתן ריחו' שעל ידי זה עיקר התיקון, שזה נעשה בשעת מיתתו דייקא כי אז דייקא מוכיחם.

"ועל כן שם הכל יתקנו כראוי כל מי שיזכה לבא לשם בחייו. וזהו בחינת העשרה קפיטיל תהלים שאומרים שם שהם בחינת עשרה מיני נגינה שהם בחינת קול הניגון הנ"ל שיתער לעתיד שהוא בחינת קול תוכחתו הקדושה הנ"ל, שעל ידי זה מעורר ריח טוב אפילו מהגרוע שבגרועים שבישראל ומתקן הכל על ידי זה".

ובעניין זה מובא בפרפראות לחכמה על התורה ח' הנ"ל: "ובלילה שקודם הסתלקותו אמר בפירוש לאנ"ש העומדים לפניו 'מה לכם לדאוג מאחר שאני הולך לפניכם, ומה הנשמות שלא הכירו אותי כלל הם מצפין על תיקונים שלי מכל שכן אתם' וכו' וכבר גילה דעתו בפירוש וברמז שכל מה שעסק עם אנ"ש המקורבים אליו, הוא את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה, וכמו שפי' רש"י אף עם דורות העתידין לבוא ונשמע מפיו הקדוש שאמר באומן: 'כצאתי את העיר אפרוש את כפי', היינו כאומר שאחר הסתלקותו אז יעסוק בשלמות תיקוני התפלה לגמור את שלו כרצונו". הרי מבואר נכוחה שכל הנאמר במאמר הנ"ל מתקיים בדורנו על ידי רבינו הקדוש בעצמו.

"תזכור את עצמך תמיד בכל עת הביטול שיש פראסטיק גדול כזה שגילה השיחה והתורה הזאת"

וכן תורה ע"ח ח"ב המדברת בעניין 'הנהגת הפשיטות של הצדיק האמת' שאז בעת פשיטותו הוא מקבל מהאוצר מתנת חינוך ועל

ידי זה מחיה את כל הפשוטים והירודים, עיין שם. ומיהו הצדיק הזה בדורנו?

כותב מוהרנ"ת זיע"א על זה: "על כן עיקר חיותינו עתה הוא רק על ידי הצדיק הגדול הנ"ל שמחיה כל העולם על ידי פשיטותו וכו' כי גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן, כי חיים הם בחינת החכמה והמוחין שהם עיקר החיות כמו שכתוב החכמה תחיה, ומיתה היא בחינת הסתלקות המוחין שהיא החיות. אבל הצדיקים גם במיתתן קרויים חיים כי גם בעת הסתלקות המוחין הם מקבלים חיות מהאוצר מתנת חנם וכנ"ל ועל כן הם יכולים להחיות את כל העולם גם לאחר הסתלקותם על ידי כוח האוצר מתנת חנם" (שומר שכר ד' אות ו' ז').

מבואר כאן שכל הנאמר בתורה הנ"ל הכל הולך על רבינו הקדוש הנחל נובע מקור חכמה בעצמו, שהוא מחיה עתה בימינו בעת פשיטותו - דהיינו הסתלקותו - את כל העולם כולו על ידי האוצר מתנת חנים שגילה, וכאשר כותב מוהרנ"ת ז"ל בעלים לתרופה מכתב כ"ג: "אשרינו אשרינו שזכינו לשמוע דברי אלוקים חיים כאלה, מה נדבר, כמה וכמה אוצרי אוצרי מתנת חנם השפיע עלינו השם יתברך בזה לבד שזכינו לשמע תורה הזאת של האוצר מתנת חנם ובוזה בודאי אתה יכול להחיות את עצמך תמיד כל ימי חיך, בפרט בעתים הללו שאתה בחינת פראסטיק בכמה שעות ועתים, אבל תזכור את עצמך תמיד בכל עת הביטול שיש פראסטיק גדול כזה שגלה השיחה והתורה הזאת שהוא מחיה הכל אפילו אותן שלא שמעו זאת ואין יודעין מזה ואפילו החולקים עליו, מכל שכן וכל שכן כמה מעלות טובות למקום עלינו שאנו זכינו לשמע כל זה מפיו הקדוש ומפי ספריו הקדושים בודאי אנו יכולין להחיות עצמנו בזה תמיד".

הצדיק צופה הילוך ביתו איך יתנהג לעולם באופן שלא תכבה נרו לעולם ועד

וכן בכל מאמר ומאמר בליקוטי מוהר"ן, כל הנאמר בו הולך על רבינו בעצמו, כגון בתורה י"ג ששם אומר רבינו: "אבל צריך לבקש מאוד ולחזור אחר חכם כזה ולבקש מה' יתברך שיזכה למצוא חכם כזה, שיקבץ הנפשות בבחינת: ולקח נפשות חכם, ויעלה אותם בבחינת עיבור ויוריד עמהם תורה". ומי הוא החכם הזה והתורה הזאת?

בוא וראה נפלאות בליקוטי הלכות אבידה ומציאה ג', המיוסד על התורה הנ"ל, איך מגלה מוהרנ"ת את גדולת החכם הזה - הוא רבינו הקדוש בעצמו - עכשיו לאחר הסתלקותו. וזה לשונו הקדוש: "כל ימי הצדיק הוא בחינת יום ואז עיקר המשכת הדעת והתורה שהמשיך עלינו. ואחר הסתלקותו שהוא בחינת לילה ואז נסתמו תרעין דגן עדן ונסתלק הדעת, אך אנו מחיין עצמנו בהתורה שהמשיך עלינו ביום, דהיינו בחיים חיותו.

"כי הצדיקים הגדולים שהם בחינת משה משיח הם ממשיכין חידושי תורה על ידי עליית הנפשות כנ"ל, ממקום עליון נורא ונשגב כזה ובשכל נפלא כזה, עד שיש כוח בתורתם להשיב ולהחיות כל הנפשות שיעסקו בתורתם לנצח, כי התגלות תורתם היה על ידי שהעלו הנפשות כנ"ל, ובגודל כוחם העלו גם את כל הנפשות העתידין לבוא בבחינת ולא אתכם לבדכם וכו' כי את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה, והמשיכו התורה בקדושה כזאת עד שכל מי שיעסוק בתורתם תאיר לו התורה לצאת מחשכת אפילתו, בבחינת (תהלים קי"ט) נר לרגלי דבריך ואור לנתיבתי, כי על ידי עוסקו בהתורה חוזר ונתחדש נפשו בבחינת עיבור, מחמת שזאת התורה נמשכת מעליית והתחדשות הנפשות אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה וכו'.

"וזה בחינת: 'טעמה כי טוב סחרה לא יכבה כלילה נרה', שאפילו כלילה דהיינו אחר הסתלקותו, לא תכבה נרו לעולם ועד, מחמת

שסחורתו דהיינו תורתו, טובה מאוד, בחינת 'טעמה כי טוב סחרה'. כי המשיך תורתו בשכליות כאלה בבחינת ולוקח נפשות חכם, בחינת עיר גיבורים עלה חכם וכו' שעל ידי זה תורתו יש לה כוח להאיר גם בלילה ולא תכבה נרו לעולם ועד". (אות ה').

ובעניין זה מבאר מוהרנ"ת גם בהלכות השכמת הבוקר ד': "רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה, שנאמר על הצדיק האמת הגדול ביותר העוסק לעשות כלים ולהמשיך תורה בחכמה אמיתית כזאת, עד שיוכלו להתקרב הכל להשם יתברך. וזהו: צופיה הליכות ביתה, שצופה הילוך ביתו איך יתנהג לעולם באופן שלא תכבה נרו לעולם ועד, שיהיה נשאר השארת חכמתו לדורי דורות לנצח, כי: ולחם עצלות לא תאכל, כי לחמו ותורתו אינו לחם עצלות ח"ו, כי היה זריז מאד מאד בעבודתו יתברך".

וכותב רבי אברהם בר"נ על זה (חכמה ובינה כ"א): "והמעייין יבין מאליו, שמה שלא יזכירנו שם (דהיינו את רבינו בפירוש) וכך בשאר מקומות בדבריו הקדושים, כי אם בדרך כלל בשם 'הצדיק', הוא מפני דרכי שלום וכבוד אלוקים הסתר דבר. וגם כי אמנם שגם זה אמת, כי כל דרך צדיק הדור יש לו בחינת משה משיח כמובא בדבריו ז"ל, אבל בוודאי העיקר הוא 'העלית על כולנה' שהוא משה משיח בעצמו, כנשמע כמה פעמים מפיו הקדוש בפירוש, ועל כן אם תבוא בחשבון 'ג' תיבות האלה: 'עלית על כולנה', נביט ונראה שגם הם במספר שמו במילואו: 'נון חית מם נוך', עם 'הד' אותיות והכולל".

להכלל בשם הצדיק

ואם תאמר: מדוע צריכים להודיע מי הוא העוסק בתיקוננו, כפי שחזור מוהרנ"ת הרבה במכתביו: "וחיבה יתירה נודעת לנו שתהילה לאל אנו יודעים מהצדיק האמת שעוסק בתיקוננו" (עלים לתרופה רנ"ה)?

כאן אנו נוגעים בעניין המעלה העליונה שהיא להתקרא על "שם הצדיק" כמובא דיבור זה הרבה בדברי מוהרנ"ת וכמובא בליקוטי מוהר"ן תורה ס"ז ח"ב: "כי יש צדיק שהוא היופי והפאר והחן של כל העולם כולו וכו', כשזה הצדיק נתגלה ונתפרסם בעולם זה בחינת "שם" דהיינו שנתפרסם ויש לו שם בעולם ובתוך זה השם של הצדיק האמת מלובש ומשותף שמו יתברך כי 'שמו משותף בשמנו' נמצא כשנתגדל שם הצדיק נתגדל שמו יתברך וכל מה שנתגדל יותר שם הצדיק, נתגדל יותר שמו יתברך".

ומבאר מוהרנ"ת בהלכות מצרנות ד' אות ט': "והנה אם תסתכל ותעיין היטב בדברי התורה הזאת תמצא שמזכיר שם כמה פרטים מעניין קדושת הצדיק, דהיינו 'שם הצדיק' שהוא השם והפרסום שלו והפאר והחן שלו דהיינו מי שזוכה להיות נכלל בשם הצדיק דהיינו ששם הצדיק נקרא עליו או שעל כל פנים נכנס בלבו שם הצדיק והוא מאמין בו והוא יקר וחשוב בעיניו וכו', שעל ידי כל זה נמשך עליו קדושת הצדיק שהוא ראש הבית שעל ידי זה מסתכל על עצמו בכל המידות שהם כלל התורה עד שזוכה לשוב אל ה'".

וכך כתב אחד מהמיוחדים שבתלמידי מוהרנ"ת, ר' נתן ב"ר יהודה מטבריה, על תורה זו וזה לשונו: "כי נקודה טובה בכוח רבינו ז"ל אינו דבר ריק, ואיך אנו צריכין להחיות עצמינו במה שזכינו שנקרא שם רבינו ז"ל ותלמידו הקדוש עלינו כמבואר בהתורה 'בראשית לעיני כל ישראל', והבעל דבר יכול להתגבר ולומר לנו שעדיין אין שמו עלינו, כי אין אנו מצייתים לדבריהם, על כן השאיר לנו רבינו ז"ל התורה 'אזמרה' שאפילו נקודה טובה היא יקרה מאוד, אבל על כל פנים אין אנו ח"ו מתנגדים על אור חדש כזה, על אור המאיר בכל העולמות אשר יכול להאיר אפילו לנו" (נתיב צדיק קכ"ג).

עוד כותב מוהרנ"ת בהלכות גרים ג' אות כ': "כי הצדיק מברר בירורים ועושה גרים ובעלי תשובה על ידי שני בחינות הנ"ל שהם בחינת 'יד' ו'שם', כי כמה נפשות באים אליו ומתדבקין בו רק מחמת

שמו לבד, ואחר כך כשבאין אליו הוא מלמד אותם חכמתו ומכלכל דבריו במשפט על ידי כל אחד ואחד. ובחינת השם הוא בחינת שינה הסתלקות הדעת דהיינו שאינו עוסק אז לדבר עמהם ללמדם משפט להכניס בהם דעתו, רק ששמו לבד הולך ומתפשט בעולם ועל ידי זה לבד הם נתדבקים בו".

נמצא מבואר בדבריו הקדושים שמלבד מעלת לימוד תורתו הקדושה של רבינו על מנת ללמד, יש עניין גדול ומעלה עליונה להודיע את שמו הקדוש, גדולתו וכוחו וקדושתו, שהוא ראש כל בית ישראל, אשר על ידי זה נתגדל שמו יתברך.

וכן כל תלמידי רבי נתן שקיבלו דעתו הקדושה הכריזו והודיעו בריש גלי שהצדיק האמת שבדור הוא רבינו הקדוש בעצמו וכל תיקונו חיים וקיימים לעד, כמו שכותב הגאון הקדוש רבי נחמן אבד"ק דטשערין זצוק"ל בספרו הק' פרפראות לחכמה בתורה ד':

"הנה ידוע מפי תלמידיו הקדושים (כוונתו על מוהר"ת) שכל המאמרים שגילה בעניין מעלת התיקונים הנוראים והנפלאים שנעשין על ידי ההתקרבות אל הצדיק - וכל הפרטים שיש בזה - כל דבריו ז"ל בזה חיים וקיימים לעד, וגם עכשיו אחר הסתלקותו ז"ל נעשה כל זה על ידי שמתקרבין אל ענינו הקדוש ז"ל ונכללין בתוך הקיבוץ הק' הנקרא על שמו הק' ז"ל ומתדבקין עצמן בלימוד ספריו הק' ומקבלין עצותיו הק' ובאים על ציונו הק' ומתפללין שם על התשובה והיראה והעבודה וכו' בפרט כשזוכין להכלל בתוך הקיבוץ הקדוש בעת שמתאספין אליו ז"ל על ראש השנה".

והולך ומבאר שם איך כל פרטי התיקונים המבוארים שם בתורה הנ"ל נמשכין גם עכשיו לאחר הסתלקותו: "הסתכלות פני הצדיק - על ידי לימוד ספרי רבינו שבהם נמצא דמות דיוקנו ואור פניו כמובא בתורה קצ"ב. נתינת צדקה לצדיק - על ידי הצדקה שנותנים לבניו ולהמקורבים אליו ולהדפסת ספריו הקדושים וכו' ולשאר ענייניו הקדושים. וידוי דברים לפני הצדיק - על ידי שבאין על ציונו

הק' ומרבין שם בתפילות ווידיויים. ומה יהודה שהתוודה כמה דורות לפני לידת משה ואח"כ כשזכר משה הווידי נעשה כאילו התוודה עכשיו לפניו, מכל שכן עכשיו שכבר היה הצדיק בחינת משה בעולם כשבאין על קברו כפקודתו בכדי שהוא יעלה הוידוי לפני השי"ת ויתקן בחינת המלכות בודאי נתקן הכל".

ומסיים הרב מטשערין: "צריך להאמין שכשרוצה באמת לילך בדרך הישר ועושה כל התיקונים הנ"ל בשלימות אז מה שהשי"ת שולח לו במחשבתו איזה דרך והנהגה לעבודת ה' צריך להאמין שזה דרכו הישר לעת עתה לפי שורש נשמתו", עיי"ש. (ראה בפרק ו' בדברי הר"ג מטשערין על דרך זה בעוד תורות בליקוטי מוהר"ן, וכן בדברי שאר תלמידי מוהר"ת זי"ע).

ונסיים פרק זה בדבריו הקדושים של מוהר"ת זי"ע, אשר הוא ורק הוא מורה דרכנו בעניין ההתקרבות לרבינו הקדוש, וזה לשונו: "כי באמת צריכין לחפש את הצדיק האמת תמיד, אפילו המקורבין אליו, שיזכו להתקרב אליו ביגיעות יותר כדי לקבל ממנו יותר ויותר עצות וכו', כי הצדיק מסתתר בכל פעם מהעולם מחמת קלקולם ונתרחק מהם הרבה עד שקשה להם לקבל ולינק מאורו הגדול, כי אם על ידי יגיעות ובקשה וחיפוש הרבה. וזה בחייו, מכל שכן אחר הסתלקותו לעילא ולעילא, צריכין לחפשו ולבקשו יותר ויותר, לסלסל ולחפש בתורתו הקדושה ולילך בדרכיו ואורחותיו הקדושים, ולבקש ולהתחנן הרבה לפני ה' יתברך עד שיוריד דמעות הרבה, עד שישפוך לבו כמים לפני ה', עד שיזכה למצוא ולהשיג פנימיות כוונת תורתו הקדושה, שזהו בחינת הצדיק בעצמו".

"כי בוודאי אין החיפוש והבקשה אחרי גוף הגשמי של הצדיק, כי אם אחרי רוח הקודש שלו, שעל ידי זה עיקר בירור המדמה שזה תיקונו, וזה צריכין לחפש ולבקש תמיד" (הלכות שלוחין ה' סעיף ו').

ברק ג'

ליקוטי אמת

ליקוטים יקרים מפנינים, ממכתביו הקדושים של ראש כל התלמידים, אשר קוראים מודיעים ומגלים, את גדולתו כוחו וקדושתו של הצדיק האמת שבצילו אנו חוסים.

מלוקט מהספר הקדוש 'עלים לתרופה'

"וְאֲנִי יוֹדֵעַ וּמֵאֲמִין בְּאֵמֶת שְׁאֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ יוֹדֵעַ הֵיטֵב בְּכָל־לִיּוֹת וּבִכְפָּרְטִיּוֹת כָּל מָה שְׁנַעֲשֶׂה עִם כָּל הַנְּפָשׁוֹת בְּכָל דּוֹר וְדוֹר מִיּוֹם בְּרוּא אֱלֹהִים אָדָם עַל הָאָרֶץ עַד הַנְּהָ וְעַד הַסּוֹף הָאֲחֵרוֹן. וְיוֹדֵעַ כָּל הַתְּקוּנִים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד. וְכָל הַיְדִיעוֹת הַלְלוּ הֵם אֲצִלוּ דְבַר קָטָן, כִּי הִשִּׁיג הַשְּׂגוֹת אֱלֹהוֹת שְׂאִי אֶפְשָׁר לְתַפְס בְּמַחְשְׁבָה כָּל־ל, כְּמוֹ שְׁכָתוּב לִית מַחְשְׁבָה תְּפִיסָא בְּךָ כָּל־ל... " (עלים לתרופה מכתב שנ)

"וְהַכֵּל הוּא בִּכְחַ קְדֻשַׁת הַצַּדִּיק הָאֵמֶת שְׁגָלָה כָּל זֶה וְעוֹסֵק בְּכָל זֶה עֲדִין. כִּי גְדוּלִים צַדִּיקִים בְּמִיתָתָם יוֹתֵר מִבְּחַיֵּיהֶם. וְכְמוֹ שְׁכָתוּב בְּזֵהר הַקְּדוֹשׁ שְׁאֵלְמָלָא תְּפִלַּת הַצַּדִּיקִים שְׁמַתוּ שְׁמַתְפַּלְלִין עַל הַחַיִּים לֹא אֲתַקִּים עֲלֵמָא כְּרַגְעָא חָדָא. וְחֻבָּה יִתְרָה נוֹדַעַת לָנוּ שְׁתַּהֲלֶה לְאֵל אָנוּ יוֹדְעִים מֵהַצַּדִּיק הָאֵמֶת שְׁעוֹסֵק בְּתַקוּנָנוּ עִם כָּל הַצַּדִּיקִים שׁוֹכְנֵי עֶפְרָא אֲשֶׁר מִיּוֹת אַבּוֹתֵינוּ זְכוֹת כְּלָם יִגַּן עָלֵינוּ תְּמִיד אָמֵן" (רנה)

"וְתוֹדָה לְאֵל יֵשׁ לָנוּ דְאֶקְטִיר כְּזֶה שְׁבָקֵי מְאֹד בְּרַפּוּאוֹת נַפְשָׁנוּ עַד תְּכַלִּיתוּ עַד הַסּוֹף הָאֲחֵרוֹן, וּמְלַבֵּד רַפּוּאוֹתֵינוּ הַיְקָרִים - כְּחוֹ הַגְּדוֹל בְּעֶצְמוֹ עוֹלָה עַל הַכֵּל" (מכתב קפז)

”ועל כלם תזכר ותדע ותאמין בגדל כחו של הזקן דקדשה שאנו חוסים בו לנצח, וגם מה שאמר שהשם יתברך גדול מאד ואין יודעים כלל, והכל מתהפך לטובה בכחו הגדול שממשיך חסדים נפלאים חדשים בכל עת” (י”ד)

”ועקר ההתחזקות על פי כל דרכי עצותיו אף על פי שגלה אותם בפרוש וצריכים להאמין בדבריו ולקיים בפשיטות. אף על פי כן עדין צריכין להבין מרחוק הרמזים, בפרט הרמזים מעוצם גדלותו וכחו של הזקן דקדשה סבא דסבין שאנו חוסים בצלו שממנו מבינים גדלותו של יוצר בראשית ועוצם חסדיו עד אין קץ” (שצד)

”עתה גם עתה איך שאתה הוא, איך שלבך סחרחר איך שמעקמין לבך וכו', גם עתה אתה צריך להזכיר עצמך מחדש שהיה רבי בעולם ואורו זורח ומאיר מחדש בכל יום גם עתה וכן לדורות שמאיר בכל אחד בכל מקום שהוא הארת בן ותלמיד, לידע ולהודיע לכל אחד בכל עת כי עדין ה' עמך ואתך ואצלך כי מלא כל הארץ כבודו. ואיהו ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין ולית אתר פנוי מנה.

ואיך שיהיה איך שיהיה, יהיה לך תקון בודאי, ולה' התקנה שתקוננו שיהיה על ידו יהיה נאה ויפה כראוי לו לא כמעשינו, למען לא נבוש אפלו לפני כשרים אמתיים כי חסדו גבר עלינו חסדו גדול עלינו וכו', מה שזכינו לבלי להתנגד חס ושלום על אור קדוש ונורא ונעים וכו' כזה, אף גם זכינו לידע ממנו ולהקרא על שמו שזה עולה על הכל ואין שום חשך ותהום תחתיות שיוכל להסתיר אור כזה מה שמאיר בנו בכל אחד ואחד בכל עת בכל מקום שהוא בדרכי עצות עמקות שלו שאין אנו יודעים כלל, והוא גמר ויגמור כי לא יזנח לעולם ה'.

ואי אפשר להאריך בזה יותר בכתב. ואם אתה כמו שאתה בעיניך אף על פי כן אצל השם יתברך יקר מאד כל תנועה טובה וכל העתקה והזזה כל שהוא מרע לטוב, אזור נא כגבר חלציך כי יש לנו על מי להשען תהלה לאל. ועל ידי כל זה תוכל להתחיל בכל עת להתגבר על המחשבות רעות ומרות המטרידין אותך בכל עת.

וְכָל אֱלוֹ הַדְּבוּרִים אֲמִתִּיִּים שְׁכַתְּבֹתִי הֵם הֵם בְּעֶצְמָן הַגָּשֶׁר הָאֲמִתִּי
 שִׁיכּוּלִין לַעֲבֹר עָלָיו אָפְלוּ בְּתֵהוּם תַּחֲתִיּוֹת רַק שְׁלֵא יִפֹּל בְּדַעְתּוֹ וְלֹא
 יִתְפַּחַד כָּלֵל וַיִּבְטַח וַיִּשְׁעֶן בְּכַחוֹ שֶׁל זֶקֶן דְּקִדְשָׁה שְׁגָלָה כָּל זֶה וְיוֹתֵר
 מִזֶּה" (מכתב שער)

"בְּכַחוֹ הַגָּדוֹל לְזַכְּנוֹ תְּמִיד לְשֵׂא עֵינֵינוּ לְמָרוֹם בְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלֵינוּ
 עָדֵי נִזְכָּה לְשׁוֹב אֵלָיו בְּאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ" (מכתב כ"ב)

"יָדַע בְּנֵי חֲבִיבֵי כִי רַבְּנוּ הַקָּדוֹשׁ וְהַנְּשֻׁבֵי וְהַנּוֹרָא וְזָכַר צְדִיק וְקָדוֹשׁ
 לְבָרְכָה יָדַע כָּל מָה שִׁיעֲבֹר עָלֶיךָ עַד הַסּוֹף, וְכָבֵד הַקָּדִים רְפוּאוֹת
 נוֹרָאוֹת לְמַכּוֹתֵינוּ הָאֲנוּשׁוֹת, עַל יְדֵי כָּל הַתּוֹרוֹת וְהַמְּעֻשִׁיּוֹת וְהַשִּׁיחוֹת
 וְהַהֲתַגְלוֹת אֱלֻקוֹת שֶׁהָאִיר בְּדַעְתָּנוּ" (מכתב מה)

"עַד נִזְכָּה לְבוֹא לְמֵלֵאוֹת רְצוֹן אֲדוֹנֵנוּ מוֹרְנוּ וְרַבְּנוּ הַנּוֹרָא וְזָכַר צְדִיק
 וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה לְהִיּוֹת כְּרִצּוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ, לֹא בְּמַעַלְלֵינוּ וּבְמַעֲשֵׂינוּ
 הַטּוֹבִים, כִּי אִם בְּכַחוֹ הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא, אֲשֶׁר אֵין דְּגַמְתּוֹ, אֲשֶׁרִי אָדָם עוֹ
 לוֹ לְהַתְּחַזֵּק בְּעֵתִים הַלְלוּ בְּנִקְדַת הָאֵמֶת בְּכָל עֵת" (מכתב ס"ב)

"וַיִּבְטַח בֵּה' וּבְכַחוֹ הַגָּדוֹל וְהַנְּשֻׁבֵי שֶׁאֵיךְ אֵיךְ שִׁיְהִי אַחֲרֵיתָךְ יִהְיֶה
 טוֹב בּוֹדָאֵי בְּלֵי סֶפֶק, כִּי הוּא זְכָרוֹנוֹ לְבָרְכָה גָּמַר וַיִּגְמֹר בּוֹדָאֵי,
 וְכָבֵד זְכִינוּ מָה שֶׁזְּכִינוּ לִידַע מֵהַתְּגַלוֹת תּוֹרוֹת וּמַעֲשִׁיּוֹת כְּאֵלוֹ שְׁלֵא
 נִשְׁמָעוּ מַעוֹלָם, וְזֶה יִהְיֶה נִשְׁאָר לָנוּ לְנִצַּח בְּחַסְדֵי ה', וּבְעוֹלָם הַבָּא
 תִּדַע נִפְלָאוֹת עַנְג נְעִימַת הַתּוֹרוֹת הָאֵלוֹ, וְאֵז נִבְיִן לְמַפְרַע עוֹצֵם הַחֶסֶד
 שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ הוּא יִתְבָּרַךְ, שֶׁזְּכִינוּ לִידַע בְּזֶה הָעוֹלָם כָּל זֶה" (מכתב סא)

"עַד שֶׁמְכַרְחִים לְהַמְּשִׁיךְ בְּחִינַת שְׂרֵשׁ הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת עַד חֲטָמֵי
 וְכוּ' כְּמוֹ שֶׁמְבַאֵר שָׁם, וְאֵין אֲתָנוּ יוֹדַע עַד מָה אֵיךְ זוֹכִים לְזֶה, רַק
 אָנוּ סוֹמְכִים עַל כַּחוֹ שֶׁל זֶקֶן דְּקִדְשָׁה שֶׁהוּא לוֹחֵם בְּעֵדְנוּ מִלְחָמוֹת ה'
 וְהוּא יוֹדַע לְהַמְּשִׁיךְ בְּחִינַת הַנִּלְכָדִי לְהַכְנִיס הַזְּכָרוֹן בְּנוֹ" (מכתב פא)

"בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר לֹא נִתְּנָנוּ טְרַף לְשִׁנְיָהֵם וְכוּ'. עַד הִנֵּה עֲזָרוֹנוּ רַחֲמָיו
 וְלֹא עֲזָבוֹנוּ חֶסְדָיו עַד שֶׁזְּכִינוּ לְשָׁמַע וּלְקַבֵּץ חֲדוּשֵׁי תוֹרָה כְּאֵלֶּה. אֲשֶׁר

אין דגממתם אָשר הם חיינו וארץ ימינו לנו וילדורותינו ולכל דורות זרע ישראל עבדיך, הוא יגמור מה שהתחיל. וימהר להודיע האמת לאמתו למען שמו" (מכתב רטז)

"...וְכָל קְדֻשַׁת הַהִשְׁאָרָה שֶׁהִשְׁאִיר בְּזֶה הָעוֹלָם. וְעַל כָּלֵם גְּדֹל כַּחוֹ הַקְדוּשׁ הָעֲזוּז וְהַגְּבוּר וְכוּ' הָעוֹלָה עַל הַכֹּל אֲשֶׁר הִבְטִיחֵנוּ וְהִזְהִירֵנוּ לְסִמּוּךְ עַל כַּחוֹ הַנּוֹרָא, וּבְרוּךְ הַשֵּׁם יֵשׁ לָנוּ עַל מִי לְסַמֵּךְ בְּעִזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ" (מכתב פו)

"אך אף על פי כן אני יודע ומאמין כי עדין רחמי השם יתברך עלי ועליך ועל כלנו, ובודאי לא יעזוב אותך לעולם, ואיך שיהיה, איך שיהיה, יהיה אחריהך לטוב בחסדו הגדול יתברך, כי יש לנו על מי לסמוך בעזרת השם יתברך, על כחו של זקן דקדושה עתיק דעתיק סבא דסבין" (מכתב צד)

"ולא' הישועה שיתהפך הכל לטובה. וכל העוונות יתהפכו לזכיות הכל בזכותו וכחו הגדול" (מכתב קז)

"ותסמוך על כחו של זקן דקדושה, שהכל יתהפך לטובה, כי עוונות יתהפכו לזכיות, כי ה' גדול מאד וכו', שאי אפשר לדבר בזה כלל" (מכתב צו)

"בפרט שאנו סמוכין ונשענים על כח וזכות בעל כח כזה, אשר הוא זכרוננו לברכה בעצמו הזהירנו לבטוח על כחו הגדול מאד העולה על הכל" (מכתב קט)

"ובחסדי ה' תדלג ותקפץ על הכל על ידי גדל כח התורה ותפלה ועל ידי גדל כחו של זקן דקדושה, ועל ידי כל מה שזכינו לינוק מעט מעצותיו הקדושים" (מכתב קיא)

"ומה שנעשה עמך ממילא אל תחוש על זה כלל, ועל כחו של זקן דקדושה תסמוך ותשען, שהוא יכול להפך הכל לטובה" (מכתב קיד)

”ועל כלם אין לי על מי להשען, כי אם על אבינו שבשמים, ועל כחו של זקן דקדושה. אף רצוני שתתחזק בזה יותר ויותר, אור נא כגבור חלציך בני חביבי, דלו עיניך למרום וחגור בעזו מתניך, ובטח בכחו של זקן דקדושה כי הוא הולך לפנינו בכל עת בזה ובכא. ולמען השם ברודער האלט זיך, וכבר אמר הוא זכרוננו לברכה שאפלו לחולה המוטל על ערש דוי וחלוש מאד אשר כל משכבו נהפך בחליו, אומרים לו שיתחזק, לאז דיך ניט אפ, מאך זיך פרישער, וכיוצא בזה, ואם הוא ציית ומחזק עצמו מועיל לו הרבה שיתרפא וישוב לאיתנו על ידי זה, בפרט שתהלה לאל יש לך על מי להשען בחסדו הגדול יתברך” (מכתב קיז)

”אף גם תוכל לנחם עצמך ולשמח את לבך בגדל כחו הקדוש הגדול והנורא מאד מאד” (מכתב קכו)

”וכמה גדול כחו של זקן דקדושה סבא דסבין ועדין כחו עמנו, וגם עד זקנה ושיבה אל יעזבנו עד וכו’” (מכתב קס”ב)

”וגם צריכין להתחזק ולשמח נפשנו בכל יום, כי המלחמה הזאת לא ליום אחד, ואפלו כשיעזר לנו השם יתברך להנצל מהם כאשר בטחוננו תזק בגדל כחו של זקן דקדושה שבודאי לא יוכלו לנו בעזרת ה' יתברך, ותתהפך הצרה להרחבה גדולה בחסדו הנפלא על ידי גדל כחו של זקן דקדושה, ותודה לאל יש לנו על מי לסמוך ויש תקנה לאחרייתנו בזה ובכא לנצח” (מכתב קסז)

”ועל כל אלה העקר דעקר הוא גדל כח של זקן דקדושה סבא דסבין שאנו נשענים עליו. תהלה לאל יש לנו על מי לסמוך יש ויש בעולם הזה ובעולם הבא” (מכתב קמ”ו)

”והייתי במקנה ויצאתי משם בשלום, מי יספר נפלאות ה' וחסדיו הגדולים בתוך הצרה עצמה הן הן גבורותיו הן הן נוראותיו שתהלה לאל יש לנו קיום עד הנה, ובה בטחנו שבודאי גם לנצח אל יטשנו ואל יעזבנו ומכל צרותינו יושיעני ובודאי יגמר רבנו הקדוש והנורא

זכרונו לברכה הפל כרצונו, כמו שאמר "איך האב אויס גיפירט און וועל אויס פירין (ניצחתי ואנצח)" (מכתב קסד)

"התיצבו וראו את ישועת ה' כי כאשר התחיל להושיענו בן קוינו אליו בכחו הגדול של הזקן דקדשה שיגמר להושיענו מהרה ישועה שלמה ויראו שונאינו ויבושו וכו'" (מכתב קעג)

"כך הוא המדה וכך יפה לזכר היטב כל דבור ודבור באפן שתוכלו לעמוד בנסיון ולהתחזק תמיד ולהחיות נפשותיכם בכל עת בכל מה שעובר על האדם כל ימי חייו, בפרט מי שרוצה להתקרב לחדוש נפלא ונורא כזה וכו' אשר הוא חיינו לנצח, וצריכין לקבע תורתו ושיחותיו הקדושים בלב כל כך עד אשר אפלו אחר מאה שנים כשיגיע העת לכנס בקבר ולשכב שם גם שם יחיה את עצמו בדבוריו הקדושים, וכן לעת התחיה ולנצח, ולקיים בהתהלךך בעולם הזה תנחה אותך, בשכבך בקבר תשמר עליך, והקיצות וכו'" (מכתב קסח)

"חזק בני וחזק. ושמח נפשך בכל מה שתוכל. והסר מאתך ריבוי המחשבות והדאגות והטרדות. זכור כי הכל הבל ואין שום זמן כלל. ואם אף על פי כן נעשה עמך מה שנעשה. יש לנו אב זקן. ואנו בטוחים בכחו הגדול כי רב הוא. וצריכין לחזור זאת היטב בלבנו בכל פעם" (מכתב קצ)

"ובטח בכחו הגדול של זקן דקדשה שיש לו כח לתקן הכל. ושמח נפשך בכל עת שזכית לבלי להיות מתנגד עליו ועל הנגלים הנקראים על שמו הקדוש זכרונו לברכה. וכבר דברנו הרבה בזה. אבל בכל יום אתה צריך לזכר זאת" (מכתב קצא)

"ועל כלם כל סמיכתנו ותקנתנו הוא על כחו של זקן דקדשה בעצמו. ותהלה לאל יש לנו על מי לסמך. ברוך ה' בשכבנו ובקומנו וכו' אשר זכינו להיות בחלקו וכו'" (מכתב קצב)

”ואָנוּ בְּכחוֹ שֶׁל זָקֵן דִּקְדוּשָׁה כְּבוֹדוֹ רַעֲנָן וְכוּ'. שְׁכַל הַרוּצָה לְזוֹכוֹת
לְשׂאוֹב מִבְּאֵר מַיִם חַיִּים דְּבָרִים הַמְחַיִּין אֶת הַנֶּפֶשׁ לְעוֹלָמִי עַד וּלְנֶצַח
נְצָחִים יָבוֹא וְיִזְכֶּה” (מכתב קצו)

”וּצְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק כְּנִגְדוֹ בְּתַקְיָה הַתְּקֵנָה וְהִסְמִיכָה שְׁאָנוּ סְמוּכִים בְּכחוֹ
שֶׁל זָקֵן דִּקְדוּשָׁה, כִּי בְעֵצָם חִלְשׁוֹתֵנוּ אֵין לָנוּ כֹחַ כִּי אִם עַל יְדֵי זֶה
וּצְרִיכִין לְהִיּוֹת חֲזָק כְּאֵלוֹ אָנוּ רוֹאִים הַתְּקֵנָה טוֹבָה בְּעֵינֵינוּ מִמֶּשׁ”
(מכתב רי)

”שִׁמְחַ תְּשִׁמַּח נִפְשֶׁךָ בְּנֵי יִדִּידִי, כִּי זְכִינוּ לְיִשׁוּעוֹת נִפְלְאוֹת וְנוֹרָאוֹת
מְאֹד, אֲשֶׁר נִצְלָנוּ מִפַּח יוֹקָשִׁים מְלֵהִיּוֹת מִתְּנַגֵּד עַל רַבֵּי כְּזֶה, עַל לְמוֹד
קְדוּשׁ כְּזֶה, עַל מַעֲשֵׂה כְּזֹאת הַנַּעֲשֵׂה עִמָּנוּ. שִׁימוּ לְבַבְכֶם הֵיטֵב מֵהַ
שְׁנַעֲשֵׂה בְּעוֹלָם. וּבְכָל דּוֹר וָדוֹר נַעֲשִׂים נִפְלְאוֹת וְנוֹרָאוֹת וְהַעֲקֹר בְּעֵינֵי
הַתְּקַרְבוֹת לְצַדִּיק הָאֵמֶת שְׂבָאוֹתוֹ הַדּוֹר.

לֹא ה' שֶׁהִיָּה לָנוּ וְכוּ' וְכוּ'. רַבּוֹת עָשִׂיתָ אִתָּהּ ה' אֱלֹהֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ
וּמַחְשְׁבוֹתֶיךָ אֱלֵינוּ וְכוּ'. וּמִזֶּה בְּעֵצְמוֹ תוּכַל לְשִׁמְחַ הַרְבֵּה בְּכָל מֵה
שְׁעוֹבֵר עָלֶיךָ. כִּי לֹא דָבָר רִיק הוּא מִכֶּם, מֵהַ שְׁזִכִּינוּ לִידַע מִמֶּנּוּ
וּמִתּוֹרַתוֹ הַקְּדוּשָׁה. הוּא חַיִּינוּ וְאַרְךָ יְמֵינוּ. תְּהִלָּה לְקַל יֵשׁ וְיֵשׁ לָנוּ עַל
מִי לְסַמֵּךְ. כְּכחוֹ אֵז כֵּן כָּחוֹ עֲתָהּ, וְיֹתֵר וְיֹתֵר, לְהַצִּילָנוּ מִכָּל אוֹיְבֵינוּ
וְלְהוֹשִׁיעֵנוּ בְּגִשְׁמִיּוֹת וְרוּחָנִיּוֹת” (מכתב ריד)

”וְאֵין לָנוּ עַל מִי לְהַשְׁעֵן כִּי אִם עַל אֲבֵינוּ שְׂבִשְׁמַיִם. וְעַל כָּחוֹ שֶׁל זָקֵן
דִּקְדוּשָׁה” (מכתב רכב)

”אֵף עַל כָּלֵם יֵשׁ לָנוּ עַל מִי לְהַשְׁעֵן עַל כָּחוֹ שֶׁל זָקֵן הַקְּדוּשׁ וּבְכָחוֹ
הַגְּדוֹל עֲדִין אָנוּ יְכוּלִים לְפָרֵשׁ שִׁיחְתָּנוּ לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ” (מכתב רכז)

”לֹא ה' עוֹזֵר לִי וְלָכֶם בְּזוֹכְתוֹ וְכָחוֹ הַקְּדוּשׁ בְּדַרְכֵי הַנִּפְלְאִים,
לְגַלוֹת וְלְהוֹדִיעַ וְלְהָאִיר בְּלֵב הַחֹפֵץ בְּרַפּוּאֹת נִפְשׁוֹ בְּאֵמֶת. וּבְזֶה אָנוּ
מְחַיִּין עֲצָמֵנוּ זֶה כְּמֵה” (מכתב רל)

"יעבר גם הזמן של כל באי עולם, ולא ישאר כי אם מה שחטף כל אחד לעצמו מהתכלית הנצחית, הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל. ועתה שמח בני במה שאנו זוכים על כל פנים לדבר מזה, ולמשך רצוננו אל התכלית הנצחית, בפרט שאנו סמוכים בכל עת ורגע בכחו הגדול של זקן הקדוש. זה נחמתנו, זה ישועתנו, זה תקנתנו, זה שמחתנו לנצח נצחים אשרינו וכו'" (מכתב רלו)

"והטעיות ובלבולים וטרדת הפרנסה וכו' וכו'. על פן יקר בעיניו יתברך כל תנועה ותנועה טובה וכו', ועל כלם ועל כלם כל חיותינו ותקנתנו ושמחתנו הוא בכחו של זקן שבזקנים הקדושים, תהלה לא ליש ייש לנו על מי לסמך, זכרו זאת!" (מכתב רנה)

"והכל על ידי מה שזכיתי לשאוב ולינק מעט דבש וכו' מצוה אמרי נעם קדשת תורתו הקדושה. והכל רק בכחו הגדול. מה אמר לך בני חביבי וכל אנשי שלומנו נוראות נפלאותי וכו' חסדו גבר עלינו ואמת ה' לעולם" (מכתב רס)

"וכל עקר הרעש והקטגוריא הגדולה שעלינו הוא מחמת זה שרבנו הגדול זכר צדיק לברכה רוצה להחיות מתים ופגרים ממש שנפלו בדעתם מרבו עוונותיהם העצומים כפגרים ממש כאשר גם אנכי בעניי יודע מעט בזה. מכל שכן וכל שכן הוא זכרוננו לברכה בעצמו. וכל הרעש הגדול שעלינו הכל רק בשביל זה. כי הוא בכחו הגדול עוסק בתקונם ובהצלחתם. והעקר בבחינה זאת שרוצה להאיר בהם כי מלא כל הארץ כבודו, הקיצו ורננו שכני עפר. והם מבצטים לקבל טובתו. אבל מה לנו בזה, כל אחד ילך בדרךו ואנחנו בחסדו הנפלא נקים אחזתיו ולא ארפנו עד וכו'" (מכתב רסד)

"ואני בלתי אל ה' עיני תלויות וכפי פרושות אל רחמי וחסדיו המרבים מאוצר מתנת חנם יחננו בזכות וכחו הגדול של האשף הגדול שאנו נשענים עליו" (מכתב רעב)

”עדין אנו צריכים רחמים רבים וישועות נפלאות בכלליות ובפרטיות כל אחד ואחד, על מי לנו להשען כי אם על אבינו שבשמים בזכותו וכחו זכר צדיק לברכה. חסדי ה' כי לא תמנו וכו'.

ומחמת שאור היום ממשמש לבוא אי אפשר להאריך. יומם יצוה ה' חסדו. ה' חננו לך קוינו היה זרועם לבקרים וכו' שבענו בבקר חסדך וכו'. דברי אביך המחיה עצמו רק בזה בהחסדים גדולים המתחדשים בכל יום בבחינת חדשים לבקרים רבה אמונתך בכחו הגדול זכרוננו לברכה שהיה מתחדש בכל יום ובכל עת וכו' עד שזכה לספר מהזקן הקדוש וכו' וכו'” (מכתב רעג)

”ועל כחו הגדול של זקן שבזקנים וכו' אני נשען ונסמך שבודאי לא יעזב אותי ויעזרני ויושיעני למען שמו יתברך” (מכתב רפה)

”מה שנעשה עמך ממילא אל תחוש ואל תסתכל לאחוריך כלל. מהר המלט על נפשך אל תביט אחריך. ותהלה לאל יש לנו על מי לסמוך, יש ויש תהלה לאל, כחו של זקן שבזקנים דקדשה. אשרינו מה טוב חלקנו שזכינו בדור הזה לידע מאור כזה וכו'” (מכתב רפז)

”חזקו ואמצו אחי ללמד ספריו בכל יום ולעין ולחפש בהם למצא בהם בכל פעם עצות להציל נפשכם מטיט יון מצולת טרדת העולם הזה והבליו. ופה ובסביבות אלו רואים ביותר מרירות העולם ואיך העולם ים זועף ממש הולך וסוער הולך וסוער וכמה וכמה מסעיר גופם ונשמתם רחמנא לצלן. ומעט הנצולים מעט דמעט רק כדי נשימה. והכל בנפלאות חסדי ה' על ידי הצדיק יסוד עולם ברית מלח עולם אשר אלמלא מלחא לא הוי עלמא יכלין למסבל מרירותא. אשרינו שזכינו לידע ולהתקרב אליו, ועל כל פנים לבלי לחלק על מקור חיים חיותינו תקנתנו וישועתנו בזה ובבא לנצח” (מכתב רפט)

”וזכור היטב הלשון הקדוש הזה שגלה הוא זכרוננו לברכה בלשונו הקדוש שחמדת הממון הוא מרירותא דעלמא, מר ממנות, והוא נמשך

מפגם הברית, ואי אפשר להמתיקו כי אם על ידי ברית מלח עולם שהיא הצדיק האמת. תדע ותאמין שכל העולם מלא מרירות יותר מאשר עובר עליך, מה נשיב לה' אשר אנו זוכים לידע מהצדיק האמת יסוד העולם, שהוא ממתיק המרירות של כל העולם כלו, ובודאי החוסים בצלו ומתקרבים אליו נמתק מהם המרירות הרבה יותר, ומכל שכן שזוכים בכל יום לחטף טוב ועצות על פי דרכיו הקדושים, אשרינו מה טוב חלקנו שזכינו לזה, ובזה תגיל ותשיש בכל יום ובכל עת" (מכתב ק)

"אף כחו של זקן דקדשה גדול מאוד הוא התחיל וגמר ויתחיל ויגמור וכו'" (מכתב שיב)

"אנו ששמענו נוראות כאלה. על כל פנים אנו מחיבים לשמח תמיד בזה, ולבטח בכחו הגדול של הזקן שבזקנים דקדשה. וגם בשביל זה בעצמו צריכין אנו להתועד בכל פעם כמה פעמים בשנה, כדי לשמח יחד בישועתו הגדולה" (מכתב שכד)

"בודאי עתה עתה יש לי לשמח הרבה שאף על פי כן אני מתעטף בציצית ותפלין שאיך שהוא הם טובים לפני מאד לעולמי עד ולנצח נצחים. ואיך שהוא זה חלקי מכל עמלי לנצח. וגם אני זוכה לתן צדקה לפעמים. ועל כלם מה שאני מתאבק ומתיגע להתקרב לאור הגנוז אור הקדוש החדש הזה אשר הוא יתקני בודאי בלי ספק, ואני בעניי מבטיחך על זה בלי ספק. ואם כן אדרבא אני מחיב לשמח הרבה בכל יום ובכל עת. ולהפך כל המרירות וכל היגון ואנחה לשמחה גדולה. כי אף על פי כן אני זוכה לכל הנ"ל.

וכל מה שמרבה להגביר היגון ואנחה בזה אני משמח יותר. כי כל מה שאני יודע בעצמי גריעותי ביותר. בזה דיקא אני שמח יותר, אף על פי שבאמת אני מקלקל מאד זהו שמחתי שמקלקל בזה יזכה לקדשות כאלה, ולבלי להתנגד על אור קדוש וחדש כזה. אשר הרוב רחוקים ממנו כל כך ונעלם מהם כל כך כל כך. ורבים חולקים כמו שחולקים, ואני בעניי על כל פנים איני חולק ומתנגד עליו. אף

גם הרבה טעמתי מצוף דבש נעם אמרותיו. ואני יודע שהוא יכול להראות לדרי מעלה וכו' שעדין אינם יודעים כלל בידיעתו יתברך מה חמית מה פשפשת וכו', ולדרי מטה שהם הפחותים והגרועים כמוני היום, ואפילו אם נמצאים בעולם עוד גרועים וכו' יותר ממני הוא יכול להראות לנו לכלנו כי מלא כל הארץ כבודו ועדין ה' אתנו ועמנו וקרוב אצלנו תמיד תמיד.

רק חזק ואמץ מאד מאד לקים דברי כפשוטו להתגבר תמיד להפך המרה שחורה לשמחה על פי הדברים הנ"ל. ומאליך תבין השאר, ועל ידי שתתחזק בשמחה וגם להרגיל את עצמך לשמח את נפשך במלי דבדיחותא וכו' על ידי זה תוכל לפטר רבוי הרעיונים המיגעיים אותך כל כך שהם בחינת עול ברזל ותמהון לבב שעל זה צעק התנא אוי לי מיצרי אוי לי מיצרי ופרש רש"י אוי לי מיצרי המיגעני בהרהורים, נמצא שגם התנא הקדוש היה לו יסורים מיגיעת המחשבות. ואם בודאי מחשבותיך גרועים הרבה, אבל תודה לאל יש לך הכח של זקן דקדשה לסמך עליו שאמר בפרוש, מען זאל דופין אויף זיין כח (שיסמכו על כוחו).

וכבר גליתי לך באמת שכל הדבורים הנ"ל שאמר, כלם נאמרים גם עליך ועל הגרועים ממך בכל דור ודור, כי אמר בפרוש שכל מה שאומר ומגלה הם את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה, ותאמין לי שגם אני מחיה עצמי בדבורים אלו שאני כותב לך. ובודאי יש שנויים רבים ביני לבינך וביני כל אדם. כי אין אדם דומה לחברו, אך דע והאמן שבדבורים הנ"ל וכל דבריו הקדושים כלם נאמרו גם אליך בפרטיות" (מכתב שכח)

"וברוך אלהינו שחמל עלינו בדור היתום הזה בדור החלש הזה אשר על אלו הדורות נאמר ביותר ותרד פלאים אין עוזר לה שנאמר על כל ימי הגלות המר הזה בפרט על דורות אלו כאשר אנו רואין ומבינים מרחוק מה שנעשה בעולם את המעשה הרע

הנעשה תחת השמש בפרט בעתים הללו, לולא ה' שהיה לנו שחמל עלינו ושלח לנו אור קדוש וחדש נורא ונשגב כזה וכו' שעשה ועושה עמנו מה שעושה ומחזקנו ברחמי ובשבעה משיבי טעם כאלה. עלינו להודות ולהלל ולשבח להשם יתברך תמיד ולילך בארחותיו לקיים דבריו הקדושים להתחיל בכל עת מחדש וכנ"ל ולבטח בכחו הגדול ולהתחזק בשמחה טובה תמיד, כי גדול ה' ולגדלתו אין חקר וכו'. והכל יתהפך לטובה אשרינו שזכינו לחסות ולהסתופף בצל כנפיו הקדושים לא יאשמו כל החסים בו" (מכתב שנא)

"אך אף על פי כן איך שהוא איך שהוא יש ויש כח לדברי אדונינו מורנו ורבנו הנחל נובע מקור חכמה זכר צדיק וקדוש לברכה לעורר ולהחיות ולשמח גם אותך. וגם גרועים אלפים ורבי רבבות פעמים ממך רחמנא לצלן, כי גדלת כחו של זקן דקדשה סבא דסבין שאנו חוסים בו אין חקר, ואי אפשר לך לשער כלל" (מכתב שגא)

"ואתה מתגבר ומשתדל בכל כחך לברוח מהם ולגעור בהם וכמה וכמה פעמים נצלת על ידי זה ממה שנצלת. ובזה תחיה נפשך והעקר בכחו של הצדיק שגלה זאת שהוא יכול לתקן הכל, ועל ידי זה תוכל להתגבר בכחו הגדול לברח מעתה מחמוץ המוח ולקיים גער חית ולצאת בכל פעם מחמץ למצה וכו'. ויש בזה הרבה הרבה לדבר. אך זמן המנחה הגיע, והעקר שתשמח נפשך בכל עז מה שזכית על כל פנים להיות נמנה בין הקבוץ הקדוש האוחזים עצמם באור הקדוש הזה בחדושי תורות כאלו" (מכתב שנח)

"ועל כלם אין לנו להשען עתה בדור הזה באחרית הימים האלה כי אם על כחו של זקן שבזקנים דקדשה כפי אשר הוא העמיק העמיק מאוד מאוד לחשב על אחריתנו וכו'. אשרינו שנצלנו מלהיות מתנגד עליו חס ושלום וזכינו ואנו זוכים בכל יום לשאב ולינק מבארו וממעייני הישועה שלו אשר הם חיינו" (מכתב שעח)

”אך איך שֶׁהוא כָּל מי שְׁסוּמוֹךְ יוֹתֵר עַל כַּח הַצַּדִּיק שֵׁישׁ לוֹ כַּח אַמְתִּי, כְּפִי סְמִיכְתּוֹ בְּאַמְתּוֹ בְּכַח הַצַּדִּיק סוּמְךָ אוֹתוֹ בְּיוֹתֵר. כִּי בּוֹדְאֵי יֵשׁ שְׁנוּיִים רַבִּים בֵּין בְּנֵי אָדָם בְּעִנְיַן הַסִּיוֹעַ דְּלַעֲלֵא הַנְּ”ל” (מכתב שע”ט)

אך מְעַט אֲשֶׁר אָנִי מְדַבֵּר בְּזֶה הוּא מַחְמַת שְׂבַח־מַלְת ה’ חֲסֵדוֹ גָּבֵר עָלֵינוּ שְׁאֵנוּ חוֹסִים בְּכַח אַמְתִּי אֲמִיץ וְחֹזֵק כְּזֶה עַד אֵין קֶץ וְחֶקֶר, עַל כֵּן רְמִזְתִּי לָךְ לְמַעֲלָה שְׁכַל מַה שְׂמַתְחַזְקִים בְּיוֹתֵר לְחֲסוֹת בּוֹ וְלַחֲזֹק עֲצָמוֹ עַל יַדֵּי זֶה, יִהְיֶה אִיךְ שִׁיְהִיָּה עַל יַדֵּי זֶה בְּעֲצָמוֹ מְגִיעַ עָלָיו הַסִּיוֹעַ דְּלַעֲלֵא יוֹתֵר וְיוֹתֵר” (שם)

”נֹאֵר מִיר הָאֲבִין זִיךְ מְעַהֵר נִיט מְחִיָּה צוֹ זֵיין, נֹאֵר מִיט דְּעַם, מִיר וְיוֹסִיץ פּוֹן אַזוֹי אַ אַמְתִּין רַבִּין, זְכוּתוֹ יִגַּן עָלֵינוּ, וְעַל כַּחוֹ נִשְׁעַנְנוּ, כִּי לְעוֹלָם לֹא נְבוֹשׁ. (רק אין לנו יותר להחיות את עצמינו רק בזה, שאנו יודעים מרבי אמיתי כזה וזכותו יגן עלינו, ועל כחו נשעננו)” (מכתב שפח)

”אך הַתְּגָרוֹת הַבְּעַל דְּבַר אֵין לְשַׁעַר. אֲבָל כָּל תְּקוּנָתוֹ עַל כַּחוֹ שֶׁל זֶקֶן דִּקְדָּשָׁה שְׁעוּלָה עַל הַכֹּל וְאֵי אֶפְשָׁר לְדַבֵּר בְּזֶה עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה” (מכתב שצו)

”וְאֵם עַל כָּל זֶה רוּצָה הַמְרִירוֹת לְהַתְּגַבֵּר, כְּכֹר זְכִינוּ לְהַתְּקַרֵּב לְהָאִישׁ שְׁלֵם כְּזֶה שְׂמַמְתִּיק וּמְתַקֵּן הַכֹּל. וְגַם יֵשׁ בְּזֶה רְמִזׁ שְׁגַם אֲנַחְנוּ צְרִיכִין לְהַתְּדַבֵּק בְּמִדּוֹתָיו וְלִילֵךְ בְּדַרְכֵי הַנְּ”ל לְדַלֵּג עַל הַהָרִים וְלִקְפֹּץ וְכוּ’. כִּי זֶה הָעוֹלָם צְרִיכִין רַק לְדַלֵּג וְלִקְפֹּץ. וְכִמוֹ שְׂסַפְרְתִי לָכֵם בְּשִׂמּוֹ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה שֶׁהִיָּה מְשַׁבַּח הַצַּדִּיק שְׂאֵמֵר קִדְּם מוֹתוֹ אִיבִיר גְּשַׁפְרִינְגֵן. וְגַם זֶה לֹא הֵיִינוּ זוֹכִים לִידַע מְכַל שְׁכַן לִילֵךְ בְּזֶה כִּי אִם עַל יָדוֹ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה. אֲבָל בְּכַחוֹ הַגְּדוֹל יְכוּלִין עַל כָּל פְּנִים לְדַלֵּג וְלִקְפֹּץ עַל הַכֹּל.

וְעַם דֶּרֶךְ זֶה יְכוּלִין לְרַקֵּד כְּמַעַט בְּכָל יוֹם, מְכַל שְׁכַן בְּשַׁבַּת וְיָמִים טוֹבִים, מְלַאכֵי צְבָאוֹת יְדוּדוֹן יְדוּדוֹן. וְזִכֵּר הֵיטֵב מַה שְׂאֵמֵר זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה קִדְּם הַסְתַּלְקוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ. אַז אִיךְ גֵּי פֹאֵר אִיךְ וְאִם הָאֵט אִיר צוֹ זְאָרְגִין. (אני הולך לפניכם מה יש לכם לדאוג)” (מכתב שצו)

“ועל כלם כחו הגדול שאינו נפסק לעולם שאמר בפרוש להשען על כחו, דופיט אויף מיין כח. לולא כל זאת כבר אבדנו בענינו” (מכתב תד)

“ובודאי פעל הרבה במה שהתקרב אל נקודת האמת ובשביל זה מתגרין בו כל כף. אבל כחו של זקן דקדשה עולה על הכל” (מכתב תד)

“ואי אפשר לבאר מה שיש בזה. ובפרט שכל כחנו ותקנתנו הוא על כחו של זקן דקדשה. ותהלה לאל יש ויש לנו על מי לסמך איך שיהיה איך שיהיה. כי חסדו גבר עלינו מאד מה שזכינו להנצל מלחלק עליו חס ושלום. ה' יגמר בעדנו לטובה נגילה ונשמחה בישועתו וכו' בפרט בענין מחשבות רעות ורעיונים רעים צריכין לברח מהם לגמרי ולבלי לחזר מחשבתו לאחוריו כלל. ולשכח לגמרי בכל עת מה שעבר תחלה, ובטח בכחו הגדול שהכל יתהפך לטובה. רק חזק ואמץ” (מכתב תה)

“ויכבד דברנו וספרנו הרבה מגדל כחו של הזקן דקדשה שהוא בעצמו אמר שאפלו אם היה עובר עברה הגדולה שבתורה לא היה נופל כלל. והיה אחר כך איש כשר כבתחלה” (מכתב תז)

“אשרי אשרי המשתוקק ומתגעגע לכלל בהקבוץ הקדוש שלו. לעולם לא נבוש בחסדו איך שעובר על כל אחד כי כחו גדול ונורא ונשגב מאד מאד עד אין חקר” (מכתב תט)

“ותזכר בכל פעם עוצם גדלתו ונוראות כחו של זקן שבזקנים דקדשה שאנו חוסים בו שבעוצם כחו יתחקן הכל בעזרת השם יתברך. ועלינו לשבח בכל עת שהבדילנו מן התועים החולקים עליו ולשמח מאד מה שזכינו להקרא על שמו הקדוש. וחדות ה' בזה היא מעזנו כנגד כל מה שעובר עלינו” (מכתב תי)

”ולולא ה' עזרתה לנו שאנו סומכים על כחו של זקן וכו' איני יודע אם ה'יה לנו כח להמתין וכו' בכל מה שעובר על כל אחד ברוחניות ובגשמיות. אך בחמלת ה' וחסדו הנפלא כבר הקדים לנו רפואה למכה שיש לנו מחסה עוז אשר בכחו יכול כל אחד לברוח ולנוס להשם יתברך בכל יום מכל מקום שהוא” (מכתב תכו)

”רק חזק ואמץ מאד בשמחה בכל לב שזכינו לעסק בדבורים ושיחות קדושות כאלה, ותהלה לאל יש לנו על מי לסמך על כחו הגדול של זקן שבזקנים דקדשה, בהם תמכנו יתדוטינו לנצח” (מכתב תכח)

”ובפרט שיש לנו אב זקן, זקן שבזקנים אשר כחו גדול ונורא מאד מאד עד אין סוף ואין תכלית, ואני מבטיחך בני חביבי שאיך שיהיה שאיך שיהיה, בודאי יתקן אותך רבנו זכרונו לברכה בתקון נפלא, רק חזק ואמץ לקיים דברי להתגבר לשמח נפשך על ידי זה.

פי אין להם שום מנוס לברוח ולנוס כי אם אלינו, ואנחנו כולנו יחד נברח וננוס לצור מעצנו וכו', שהוא בכחו הגדול יקרבנו אליו יתברך, פי כחו גדול ונורא מאוד מאוד להושיע לכל החוסים בו בזה ובבא לנצח.

אך אין להם שום המתקה להחיות את נפשם. רק ברוחניות אשר נמתק בכלליות על ידי הצדיק יסוד עולם. אשר הוא בכחו הגדול ממתיק כל המרירות של העולם. ועלינו חמל השם יתברך וזכנו להתקרב לאורו הקדוש ולקבל ממנו עצות נפלאות איך להחיות את עצמו בתוך כל השטף מים רבים העובר עלינו. עלינו לשבח לאדון הכל על כל הטוב אשר גמלנו. מה אומר מה אדבר” (מכתב תלט)

”אשריך בני ואשרי כלנו כשבאנו לעולם בעת שנתגלה אור חדש כזה אור קדוש ונורא כזה, אור האורות, לו דומיה תהלה.

אל תירא ואל תפחד ואל תחת כלל כי לא יעזוב ה' אותך לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי, כי הנה זה יצא לפנינו, ואמר בפרוש קודם הסתלקותו לעלא ולעלא אז איך גייה פאר אייך וואס האט איר צו זארגען. (כשאני הולך לפניכם מה יש לכם לדאוג)" (מכתב טס)

"כי טוב להודות לה אשר כבר הקדים לנו רפואה למכה על ידי רבנו הקדוש והנורא זכר צדיק וקדוש לברכה, ויש תקנה לאחרינתנו" (מכתב תמא)

"והלך בדרך הישר בדרך התורה כל ימיו ונפטר בשם טוב, וקויתי לה' שבודאי יקרבו שם הבעל השדה, כאשר אמר בעצמו קדם הסתלקותו הקדוש למעלה למעלה: "מה לכם להתיירא מאחר שאני הולך לפניכם ומה אם הנשמות שלא הכירו אותי" וכו' כאשר כבר שמעת כל זה" (מכתב לא)

"וברוך השם יש לנו במה לשמח על שזכינו לידע מאור פנה אור האורות אור צח ומצחצח דלא ידיע ולא איתידע ולא אית מאן דקימא בה וכו'. אשרי החוסה בצלו, אשרי הבא על ציון הקדוש שלו ומקים דבריו לומר עשרה קפיטלאך תהלים, והוא בודאי יעשה את שלו לקים הבטחתו וכו'" (מכתב כז)

"וברוך השם אשר הפליא חסדו עמנו שאין אנו חולקין על המתקן" (מכתב רכז)

פרק ד'

התלמיד הגדול

"מעולם לא ראינו ולא שמענו מאיש אחד שישרת את רבו באופן כזה, כמו שראינו ממורנו הרב רבי נתן זכרוננו לברכה, כי ממש נתקים בו לא מש מתוך האהל, אהלו של תורה של רבנו אור האורות בעל לקוטי מוהר"ן זכר צדיק לברכה, כי ממש היה דבוק ומקושר אליו בהתקשרות ודבקות אמיתי במסירות נפש ובביטול הרגשות עצמו לגמרי לגמרי בכל תנועותיו במעשה ובדיבור ובמחשבה, בשבתו בביתו ובלכתו בדרך בשכבו ובקומו. וכל שיחותיו וסיפוריו וענייניו הכל היה סובב והולך רק על קטב ענין זה להודיע ולפרסם גדולת קדושת מעלת רבנו זכר צדיק לברכה, וגדולת קדושת מעלת מאמרי תורותיו הקדושים ושיחותיו וספורי מעשיותיו וכל ענייניו. להודיע לבני האדם גבורותיו וכו' להפיץ מעיינותיו חוצה. כי זה כל אדם. וכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה ובשביל זה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל. ואלמלא זכו העולם על כל פנים גם עכשיו זה שנים רבות אחר הסתלקותו זכרוננו לברכה ליהנות מאורו כבר היה העולם בא לידי תיקונו בשלמות - - -

"והנה האיש הזה מורנו הרב רבי נתן זכרוננו לברכה לא נתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה וכל ימי חייו היה עוסק רק בעניין זה, לדלות ולהשקות מתורת רבו לאחרים ולפרסם שמו הגדול והקדוש בעולם" - - - (הרב מטשערין תלמיד מוהרנ"ת בהקדמת 'עלים לתרופה')

לולא רבי נתן, לא היה לנו היום מאומה מאורו של רבינו בעולם. כי הוא זה שמגלה שרבינו הקדוש חי וקיים, ותיקוניו הנצחיים חיים

וקיימים. הוא זה אשר הבין מרכיבו שרצונו שנבוא אליו גם אחרי הסתלקותו לראש השנה למקום גניזתו אומן עד ביאת גואל צדק (חיי מוהר"ן יקרת ר"ה, כוכבי אור ועוד). והוא זה שבכל מאמריו מלמד לישראל שרבינו לא סיים את תיקון העולם שהחל בו, אלא ממשיך בו ביתר שאת. הוא זה שעדיין עומד ומכריז ומגלה שרבינו הוא ראשנו, מנהיגנו, העוסק בתיקוננו, המעלה את תפילתנו ועבודתנו וכו' וכל מה שנאמר על הרב והמנהיג האמיתי, הוא ולא אחר עד קץ הפלאות.

ובעבור זה נחל את כל הביזיונות והרדיפות עד הנפש ממש, כידוע. כי המתנגדים, ובפרט הגדולים שבהם, לא הצליחו להבין, איך תלמיד של אדמו"ר שנסתלק מן העולם משליך ממנו והלאה את כל הכבוד והשררה שיכול להשיג בנקל, ומתעקש להודיע קבל עם ועדה שרבו הוא המנהיג של כל ישראל עד ביאת המשיח.

רבי נתן. זהו הפלא הגדול ביותר בהשאת אורו של רבינו בעולם לדורי דורות.

רבי נתן - הפנימיות של רבינו

כי באמת, מי שלומד ליקוטי מוהר"ן בלי דברי מוהרנ"ת שבכתב ושבעל פה (שהם בבחינת הרמזים שמקבל התלמיד מהרב, מה שאי אפשר לומר בפירוש, כמובא בתורה 'כי מרחמם ינהגם' בליקו"מ ב' ז'), יכול לטעות הרבה מכוונת הדברים.

אך כשם שכל בר בי רב יודע שאי אפשר להבין את הפירוש האמיתי בתנ"ך בלי מדרשי חז"ל, וכן אי אפשר להבין כלל את כוונת המשנה בלי הגמרא, וכן את הזוהר בלי כתבי האר"י ז"ל וכו'. כמו כן ממש צריך לידע שאי אפשר לידע את הפירוש האמיתי בתורות הקדושות שבספר הקדוש ליקוטי מוהר"ן, ללא דברי מוהרנ"ת. כי הוא התלמיד

המובחר והנצחי שרבינו עומד ומעיד עליו שהוא יודע ממנו יותר מכולם (ראה בהקדמת חיי מוהר"ן).

ובעיקר אמורים הדברים כלפי גדולת רבינו ונצחיות כוחו וקדושתו הנחבאת ומסתתרת בין דפי הליקוטי מוהר"ן, אשר רק מוהרנ"ת לבדו היה יכול לגלות ולהודיע זאת לכל באי תבל. כמו שכתב בעלים לתרופה: "ועיקר ההתחזקות על פי כל דרכי עצותיו, אף על פי שגילה אותם בפירוש וצריכים להאמין בדבריו ולקיימם בפשיטות, אף על פי כן עדיין צריכין להבין מרחוק הרמזים, בפרט הרמזים מעוצם גדולתו וכוחו של הזקן דקדושה סבא דסבין שאנו חוסים בצילו שממנו מבינים גדולתו של יוצר בראשית ועוצם חסדיו עד אין קץ וכו' " (מכתב שצ"ד).

ועניין זה הוא עמוק עמוק מי ימצאנו. כי על כתפי התלמיד הקדוש הזה הוטלה השליחות הנשגבה ביותר, אשר כל הגאולה תלויה בה, והיא: פרסום שם רבו הקדוש לדורות עולם. כי כמו שנראה ונבין מדבריו הקדושים להלן, רבינו בעצמו לא היה יכול לפרסם עצמו בריש גלי כל כך, רק תלמידו הקדוש רבי נתן הוא זה שגילה גדולתו ונצחיות כוחו לכל יושבי תבל.

ואלו הם דברות קדשו בלהבות אש, בליקוטי הלכות, שבת ה':

מלחמת עמלק – להעלים שמו של ה'ראש בית'

"כי עיקר מלחמת עמלק שבכל דור, הוא כנגד שם ה', שהוא שם הצדיק האמת שהוא שם ה', כי שמו משותף בשם הצדיק. אשר הצדיק הזה האמת, הוא הפאר והיופי וההידור של כל העולם. הוא החן האמת של כל העולם. הוא בחינת יסוד הפשוט, בחינת נהר היוצא מעדן וכו' אשר ממנו נמשכין כל הד' יסודות שהוא כלליות כל העולמות כולם, שכולן נמשכין ממנו וכל חיותם נמשך על ידו. אשר כל מי שנכלל בשם האמת של זה הצדיק, הוא מסתכל על עצמו

בכל הד' יסודות שהם כל המידות וזוכה לחזור בתשובה לה' יתברך, כמבואר שם במקומו בהתורה הזאת עיי"ש.

"ואם זה הצדיק האמת שבכל דור היה נתגלה בעולם, וכל העולם היו מקורבים אליו, באמת היה העולם כבר מתוקן. כי זה הצדיק יש לו כוח לתקן כל העולם אם לא היו מעלימן ומסתירין אותו.

"אבל בכל דור ודור יש בחינת מלחמות עמלק, ועיקר מלחמתו של עמלק ימ"ש היא רק דייקא נגד הצדיק האמת הזה שהוא הראש בית. כי עמלק הוא בחינת ראשית דסטרא אחרא בחינת 'ראשית גויים עמלק' ועל כן כל מלחמתו הוא רק כנגד זה הראש בית האמת, שכל הדורות נמשכין ממנו.

"אבל מחמת שכנגד הראש בעצמו אין לו שום כוח להלחם עמו בעצמו, כי זה הצדיק האמת הראש בית, כבר זכה לנצח אותו ולשבר אותו בתכלית כי לא אתהני מדיליה (כי לא נהנה משלו) כלום. כי כבר שבר כל התאוות וכל המידות רעות בתכלית תכליתן בתכלית השלמות שאין שלימות אחריו, והכניע וביטל מעצמו זוהמת הנחש שהוא זוהמת עמלק שהוא הסטרא אחרא והוא הכניעם כולם מעצמו בתכלית ההכנעה והביטול, עד שלא נשאר אצלו שום אחיזת הרע כלל אפילו כל שהוא.

"ועוד הוסיף אחר כך למסור נפשו בכל יום בשביל ה' יתברך וקיבל יסורים קשים ומרים ממוות בשביל קדושת שמו יתברך ובשביל עמו ישראל וכו' וכו' על כן בוודאי אין לעמלק שהוא ראש הסטרא אחרא שום אחיזה להילחם עם הצדיק בעצמו.

"על כן כל מלחמתו הוא מה שמערבב את העולם בכל עת ועושה מחלוקת גדול בכל עת על הצדיק האמת הזה שהוא הראש בית כדי להרחיק את ישראל ממנו, כדי שלא ישבו לה' יתברך על ידי הצדיק הזה שהוא הראש בית שיש לו כוח להחזיר כל העולם למוטב.

"כי קליפת עמלק מרוצה שיתקרבו ישראל לכל הראשים שבעולם, לא מבעיא הראשים של הסט"א ממש שהם עיקר שם הטומאה כמו ראשי הכתות של הפילוסופים והאפיקורסים, ולצוד נפשות לקרבם לאלו הראשים ימ"ש, בוודאי הן הוא ממוש דרכו ועל זה מניח עצמו בוודאי לאורכו ולרחבו.

"אלא אפילו ראשים שיש להם חלק בקדושה שהם אנשים כשרים קצת, ואפילו אם הם צדיקים, רק שיש בהם עדיין איזה אחיזת הרע ואין להם כוח להוציא את ישראל מרע לטוב. על כן מרוצה עמלק שכל אלו הראשים יהיו גדולים ומפורסמים בשם גדול בעולם ויהיה להם התנשאות גדול. וכל כוונתו הרעה – רק להעלים על ידי זה שם הראש בית האמיתי שהוא הראש של כל הראשים שבעולם, והוא הבעל הבית האמיתי של העולם שעיקר תיקון כל בני עולם לשוב לה' יתברך הוא על ידי דייקא.

"וזה שכתוב 'ויזנב בך כל הנחשלים אחריו' וכו' 'ויזנב' דייקא; וכמו שדרשו רבותינו ז"ל שהיה חותך זנבות וזורקן כלפי מעלה. כי ההמון עם כנגד הצדיק הם בבחינת זנב כי הם טפלים אליו. אבל בוודאי טוב להיות זנב וטפל לצדיק הזה שהוא ראש בית האמיתי, מלהיות ראש במקום אחר וכמו שכתוב במשנה: 'הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים'.

"ועמלק בתחבולותיו חותך הזנבות וזורק כלפי מעלה, שמהפך מזנב – לראש. שלוקח קטנים במעלה וחותכם ומרחקם מהצדיק, מהראש בית האמיתי, וזורקן כלפי מעלה, דהיינו שעושה מהם ראשים ומגביה אותם למעלה למעלה ומגדיל שמם מאד, ומכניס בלבם שיחלוקו על הצדיק, הכל בשביל להסתיר ולהעלים שם הצדיק הזה שהוא הראש בית האמיתי.

"ועל כן מלחמה לה' בעמלק מדור דור. כי זה עיקר תוקף מלחמות עמלק שבכל דור. כי בכל דור מוכנת הגאולה לבוא על ידי הראש בית הזה שהוא בחינת משה משיח שהוא הצדיק האמת הגדול

במעלה שבכל דור. אך עיקר העיכוב הוא על ידי המחלוקת העצום הזה שהוא בחינת מלחמת עמלק שכל מלחמתו להסתיר ולהעלים שם הצדיק הזה.

”וזה שאמר משה ליהושע תלמידו דייקא: ‘צא הילחם בעמלק’. ולא לחם עמו בעצמו. כי מחמת שכל מלחמתו של עמלק הוא כנגד בחינת משה שהוא הראש בית האמיתי, להסתיר ולהעלים שמו חס ושלום, על כן אין יכול משה בעצמו להילחם עמו, כי אין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים. כי איך אפשר להצדיק להגדיל ולפרסם שם עצמו?”

”על כן ציוה לתלמידו יהושע: ‘צא הלחם בעמלק’. כי דייקא התלמיד של הצדיק האמת, הוא יש לו כוח להילחם בעמלק שרוצה להעלים ולהסתיר שם הצדיק הזה. כי בחינת יהושע תלמידו כל עסקו וכל תחבולותיו לפרסם ולהגדיל שמו הקדוש והנורא של הצדיק הזה בעולם. וכמו שכתב רבינו ז”ל על פסוק ‘ביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו’ (בסי” קס) שדייקא על ידי התלמידים של הצדיק יכולין לידע גדולת הצדיק.

”ובוודאי כל כוחו של בחינת יהושע תלמידו להילחם בעמלק, הוא בוודאי רק מהראש בית בעצמו שהוא בחינת משה. כי בוודאי אין כוח ליהושע שהוא בחינת התלמיד ללחום מלחמה עצומה ונוראה כזאת. וזה שכתוב: והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. כי בוודאי עיקר כוח המלחמה היה על ידי משה בעצמו, רק אף על פי כן המלחמה בעצמה להתגבר על עמלק שרוצה להסתיר ולהעלים שם הצדיק הזה, להתגבר עליו להגדיל ולפרסם ולפאר ולרומם באמת שם הצדיק הזה, צריך שיהיה נעשה על ידי בחינת יהושע דייקא”.

מכאן אנו למדים שתלמיד אמיתי נקרא מי שמוסר נפשו להגדיל את שמו וכבודו של רבו. ומי לנו כמוהרנ”ת זי”ע, אשר כשם שלא היה ולא יהיה רבי כמו רבינו, כך לא היה ולא יהיה עוד תלמיד כמו רבי נתן. כי לא קם תלמיד כמוהו אשר ביטל כל חכמתו שכלו וכבודו ולא

אתהני מכבוד רבו אפילו כחוט השערה, אף גם קיבל עליו ביזיונות ושפיכות דמים ולחם כל ימיו עם עמלק על ידי תפילות ותחנונים ודמעות, כדי להודיע לבני האדם עזוז גבורותיו של רבו.

ועל ידי התלמיד בה"א הידיעה שהוא מוהרנ"ת, יכולין הכל להיות תלמידים. כי הוא זה שסלל והמשיך בעולם את אור הביטול לרבינו, ומלמד את כולם להיות תלמידים ולוותר על כבודם למען כבוד הראש בית האמיתי שמגדל כבוד ומלכות ה' יתברך בעולם.

וכל תלמידיו הקדושים הלכו בדרכו וברחו כל ימיהם מכבוד ושררה, ועסקו רק לפרסם גדולת רבינו, אף שסבלו ביזיונות לאין שיעור בעבור זה, כמו שכותב רבי אברהם בר"נ טולטשינער: "כל ימי גדלתי בין החכמים בחכמת התמימות והפשיטות והן המה אנשי מוהרנ"ת ז"ל אשר הפקירו את כבודם בכל מיני הפקרות בעבור האמת, וקבלו על עצמם כל מיני ביזיונות ובושות וכל מיני חרופים וגידופים וליבוץ-פנים עד אין שיעור וערך, ומכל-שכן וכל-שכן בעת תבערת המחלוקת שהיה עליהם בשנת תקצ"ה, אשר כל אחד ואחד היה מסוכן להריגה ממש... מצוה וחובה עלי להודיע לדורות הבאים את דבריהם אשר שמעתי מפייהם, כי לא נעלם ממני עצם אמת דבריהם". (כוכבי אור)

הרבי הנצחי והתלמיד הנצחי

ומכיוון שרק על ידי התלמיד הקדוש הזה מתגלה גדולת רבו, על כן דייקא על ידי התחברותם יחד בא העולם לתיקונו, כמו שכותב ר' אברהם בר"נ: "כי הוא הרב והתלמיד שהביטו והסתכלו עליהם מיום בריאת העולם ועד הנה, ועל ידם יהיה נפעל ונגמר התיקון של כל העולמות בתכלית תכלית השלימות, שגם אם לא היה אוכל האדם את עץ הדעת לא היה נעשה תיקון עולמות כזה" (כוכבי אור חכמה ובינה מ"א).

”כי הוא היה התלמיד האמיתי אשר נאכל ונתהפך למהות רבו ממש
כביכול” (שם ל”ט)

וכל מה שמדברים מגדולתו של רבי נתן, מדברים מגדולת רבינו, כי בעוצם ענוותנותו העצומה וביטולו המופלא לרבינו, המשיך לעולם את אור הביטול לרבינו והסמיכה על כוחו, עד שעל ידו יכול כל אחד בנקל לבטל חכמתו וכבודו בפני רבינו ולהכלל בקדושתו.

רבי נתן הוא מורה דרכנו ‘איך לא להיות רבי’, איך להיות תלמיד, כי הוא התלמיד המובחר לדורות, ראש כל תלמידי רבינו עד עולם, ואחריו אין להוסיף וממנו אין לגרוע.

וכמו שכבר מונח כלל בידינו שבכל מקום שנזכר “הצדיק” סובב הדבר על רבינו הקדוש, כך מונח כלל בידינו שבכל מקום שנזכר בליקוטי הלכות מעלת “התלמיד”, “בחינת יהושע”, “לבנה”, “סיהרא” וכו’ סובבים הדברים על מוהרנ”ת בעצמו, שרק על ידו יכולין לידע מעט מגדולת רבינו, ורק דרכו עוברים כל ענייני רבינו, כי הוא ההשארה הנצחית של רבו עד עולם (עיין בהלכות שלוחין ה’ ותבין).

פרק ה'

'התלמידים יעשו תלמידים'

בתחילת מסכת אבות מובא דברי התנא "והעמידו תלמידים הרבה" לכאורה יש לשאול, מדוע נקט התנא בלשון "העמידו"? ולא "תלמדו" וכיו"ב? אלא לענייננו אפשר לדייק מלשון זאת שתלמיד אמיתי מוסר לתלמידו הקדמות, כדי שיוכל הוא לעמוד על רגליו, להיות בבחינת החי נושא את עצמו.

והם התלמידים האמיתיים של הצדיק שמוסרים הקדמות אמיתיות לאלה שעוסקים לקרבם ומודיעים להם מכוחם, שגם הם ביכולתם לזכות לכל אוצרות הטוב שנמצא אצל הצדיק, ולהתעדן באורו הגדול, כי באמת כל אחד יכול לזכות בכוחו של רבינו הקדוש לבוא אל תכלית תיקונו הטוב שבשבילו בא לעולם.

אמר רבינו הקדוש: "אני יכול לעשות איש כשר, שקורין "גיטער יוד", כמוני ממש: " (חיי מוהר"ן ר"ל וראה בשבחי הר"ן סעיף כ"ו). על כן, ראשית לכל, המקורב לרבינו צריך שתהיה לו אמונה בעצמו, שהוא יכול לזכות בכוח רבינו לכל המעלות והקדושות שבעולם. והסימן של התלמידים האמיתיים שהם מחזקים את האדם שיאמין בעצמו ובכוחו, שהוא יכול לזכות לקבל מרבינו את כל האוצרות הנפלאים ששייכים לנשמתו.

לאפוקי מאותם אנשים גדולים (עיין במעשה מאבידת בת מלך מהאדם הגדול עם האילן הגדול, המרמז על בעלי מדרגה בתורה ועבודה), שעוקרים מן האדם את האמונה בעצמו ואומרים לו שכל הידיעות שלו הם כלום וכל ההרגשות שלו מוטעים והוא בעל דמיון וכו' ובלעדיהם

אינו יכול להגיע לשום דבר, ורק בכוחם יבוא למה שצריך וכו' וראה מה שכתב רבינו בתורה י"ח (אות ג) "ולפעמים חושב אדם בעצמו שיש לו רחמנות על העולם ורוצה בהנהגתו, ובאמת זהו הרודף אחר הכבוד, ותולה רדיפתו ברחמנות".

ומצוי לפעמים, שאדם נעשה עייף מגודל ההרפתקאות והניסיונות והעליות והירידות שעוברים עליו בעבודת ה', ושוכח שכבר הקדים רבינו ואמר שעל כל אחד מוכרח לעבור אלפים ורבבות עליות וירידות בלי שיעור, ושעל כל הצדיקים עבר כדברים האלה ממש, ומגודל הירידות שלו נדמה לו שכנראה דברי רבינו אינם יכולים לפעול אצלו לטובה ח"ו, על כן הוא מחפש איזה איש כשר ועובד ה' להשען עליו ולקבל ממנו, אבל לא באופן של 'החי נושא את עצמו' כנזכר לעיל דהיינו כדי לקבל חיזוק בדעת רבינו ולהתחדש בעבודת ה' ביתר שאת, אלא כדי להתלות בו ולקבל חיות ממנו. וזה פגם אמונת חכמים ממש, כמו שכותב מוהרנ"ת, שכשדיבר עמו רבינו מעניין אמונת חכמים, היה הדבר לפלא בעיניו, כי נדמה לו שיש לו אמונת חכמים, ואמר לו רבינו: "אבל אין לך מספיק אמונה בעצמך".

וכוונת הדבר, שדרכו של הבעל-דבר שמתלבש עצמו באיצטלא של ענוה, ומכניס באדם מחשבות של קטנות אמונה בעצמו, שאינו שווה כלום, ושאינו מקורב באמת לרבינו כי עדיין אין לו אמונה ברבינו בשלמות, וביותר אורב עליו בשעת ירידה ונפילה, וכל כוונתו לרחקו מהצדיק. ומוהרנ"ת זועק על זה בהלכות פקדון ה' אות ז':

"וביותר צריך להתחזק ולהתגבר להאמין בעצמו, להאמין שגם מעט עבודתו ועסקו בתורה יקר מאוד אצל השי"ת, בפרט מה שזכה להתקרב לצדיקים וכשרים אמיתיים ולהאמין בהם, שזה יקר מאוד מאוד אצל השי"ת. כי אפילו אם יאמין בהשי"ת ובצדיקים ובחבריו הכשרים שכולם צדיקים, אבל אינו מאמין בעצמו, דהיינו שאינו מאמין שאמונתו שמאמין בחכמים אמיתיים וכו' יקר מאוד מאוד,

גם זה פגם אמונת חכמים, ובאופן אחד פגם הזה גרוע מהכל, כאשר מצוי נגע המספחת הזאת בכמה בני אדם...

"כי מי שרוצה לחוס על חייו, צריך לבקש מהשי"ת עד שיתחזק באמונת חכמים כל כך, עד שיאמין גם בעצמו, דהיינו שיאמין בגודל כוח צדקתם של הצדיקים אמיתיים עד שבוודאי יתקנו גם אותו ויעלו אותו מעלה מעלה, אם יאחז עצמו להיות דבוק בהם כל ימי חייו. כי אמונתו בעצמה שמאמין בהצדיקים ומתקרב אליהם יקר מאוד מאוד". עד כאן לשון קדשו.

רואים כאן שגם נקודה אחת של אמונה ברבינו יקרה מאוד מאוד, ואם האדם יאמין בכוח המעט הזה אשר יקר מאוד, יעלה לאמונה גדולה ושלמה יותר, כמבואר מתוך המאמר 'אזמרה'. והעיקר, שלא יחשוב האדם שאם עדיין אין לו אמונה שלמה ברבינו, אינו יכול לזכות להגיע לתיקונו, כי כוחו של רבינו הוא עד אין שיעור וכמו שאמר קודם הסתלקותו: "מה יש לכם לדאוג כשאני הולך לפניכם? ומה אלו הנשמות שלא הכירו אותי כלל הם מצפים על תיקונים שלי, מכל-שכן אתם. אלו האנשים שמתו מקודם, עמהם יש איזה יגיעה וכו' אבל אתם - מה יש לכם לדאוג, מאחר שאני הולך לפניכם אין לכם להתיירא כלל" (ימי מוהרנ"ת).

ועל כן היה דרך אנשי שלומנו בכל הדורות, שאחרי שהיו מקרבים נפש לרבינו, היו מניחים אותו להמשיך לבד למצוא דרכו בהתקרבות לצדיק, בבחינת "העמידו תלמידים" כנ"ל, ולא היו מניחים לו להיות כרוך אחריהם ימים ושנים הרבה. כי ידעו שכל אחד צריך לקבל דרכו המיוחדת לו מהצדיק לפי שורש נשמתו, כמובא בתורה ד'. וכן כדי שלא יכחיש אחד את חברו, כמובא בהתורה של בעל השדה (ליקו"מ ס"ה), עיין שם. כי אדרבא, דווקא אילן גדול צריך ליזהר שלא יכחיש את האילן הקטן הרך בשנים, אלא להניח לו לגדול כראוי ולקבל חיותו מבעל השדה הקדוש בעצמו.

וכבר אמר רבינו: "הפחות שבאנשיי, אני מוליך אותו בדרך של צדיק גדול מאוד" (חיי מוהר"ן שי"ד), ועוד אמר: "עם הקטן שבאנשי שלומנו יהיה נעשה עמו בעולם, מה שלא נעשה עם הגדול שבמפורסמים של עכשיו [היינו עם גדולי הצדיקים אפילו בזמן רבינו] (שם, שיב). והדברים נוראים, וכל מי שעיני שכל לו, מבין מדברים אלו את גדולתו, רבינו, אשר במקום גדולתו שם אנו מוצאים ענוותנותו ורחמנותו, שעיקר גדולתו, שמוריד עצמו אל כל אחד ואחד, ומלמד אותו בעצמו דרכי ה'.

נפה - המשובח מכולם

גם התלמיד שמקבל מן התלמיד היותר גדול ומובהק ממנו צריך להיות חכם המבין מדעתו מה ראוי לו כרגע לקבל לפי כליו, מה מתאים לדרגה שלו ומה לא, כמובא בדברי רבותינו ז"ל במסכת אבות פרק ה' משנה ט"ו: "ארבע מידות ביושבים לפני חכמים: ספוג, ומשפך, משמרת, ונפה. ספוג - שהוא סופג את הכל, (בין מים עכורים בין צלולים, כך יש מי שליבו רחב ומקבל כל מה ששומע, ואין בו כוח לברור האמת מן השקר). משפך - שמכניס בזו ומוציא בזו, (כך יש מי שמקבל כל מה שלימד וכבולעו כך פולטו). משמרת - שמוציאה את היין וקולטת את השמרים, (מוציא כל מה ששומע בבית המדרש, וקולט דבר של בטלה). ונפה - שמוציאה את הקמח וקולטת את הסולת, (כך יש מי שיש בו כוח לברור וללכנן שמועותיו, וקולט האמת מן השקר והבטל). עד כאן דברי המשנה בתוספת פירוש הרע"ב, ושם מבואר שהמידה האחרונה היא המשובחת מכולם.

והנה, לענייננו, לכאורה יש להתפלא: הלא חז"ל הקדושים מדברים מתלמידים היושבים לפני החכמים האמיתיים, ומדוע המידה המשובחת ביותר היא נפה, לכאורה הספוג הוא המעולה ממנה, שסופג הכל כמות שהוא, באמונה ובביטול גמור? אלא, שלענייננו, יש כאן לימוד גדול מאד, יסוד חשוב ביותר לכל החפץ לחוס על

נפשו באמת, וזכה להתקרב אל אנשי אמת. כי לא די שמקורבים לתלמיד אמיתי איש אמת, אלא המקבל עצמו צריך להיות גם הוא אמיתי, דהיינו שיחפש ויבקש האמת וישפוך ליבו הרבה לפני ה' יתברך שיזכה למצוא את האמת לאמיתו השייכת אליו, שרק אז יגיע אל נקודת האמת לאמיתו. כי אם לא כן, יוכל לעוות הרבה את דברי הגדול שקיבל ממנו ולהיות בבחינת 'משמרת', שקולט את הפסולת ואת הדברים הטפלים בלבד.

כי מי שבקי במדרשי חז"ל ומעשיות הש"ס וכן בדברי ימי הדורות, יודע שיש מעשיות לאין ספור על תלמידים שלא היו הגונים וקלקלו הרבה לדורות, אעפ"י ששימשו חכמי אמת, וכל זאת מפני שלא השכילו לבקש את האמת לאמיתה, את הסולת הברה והנקה, והפכו העיקר לטפל והטפל לעיקר, והטעו ובלבלו את העולם (וגם הרבו מחלוקת על לא דבר).

ובזה יובן, מדוע בהלכות שלוחין ה' ששם מדבר מוהרנ"ת איך שצריך לחפש ולבקש את הרוח הקודש של הצדיק, כותב קודם ש"צריכין לחפשו ולבקשו יותר ויותר, לסלסל ולחפש בתורתו הקדושה ולילך בדרכיו ואורחותיו הקדושים, ולבקש ולהתחנן הרבה לפני ה' יתברך עד שיוריד דמעות הרבה, עד שישפוך לבו כמים לפני ה', עד שיזכה למצוא ולהשיג פנימיות כוונת תורתו הקדושה, שזהו בחינת הצדיק בעצמו, כי עיקר הצדיק הוא תורתו הקדושה ששם גנוז רוח הקודש שלו". ורק לאחר זאת כתב: "וצריכין להאמין שבודאי נמצא אחד או רבים שהם תלמידיו האמיתיים שקיבלו תורתו ודרכיו ועצותיו ורמזיו הקדושים".

וגם בהמשך דבריו רואים זאת: "אעפ"כ יהיו נמצאים כמה וכמה יחידי סגולה שיתחזקו בכל הנ"ל, לשוטט ולחפש ולבקש את דבר ה' שהוא דברי חידושי התורה של הצדיקים האמיתיים, ויבקשו עד שימצאו התלמידים האמיתיים".

מבואר בדברי מוהרנ"ת האלו, שרק מי שמחפש באמת את אור רבינו ורוח קדשו בספריו הקדושים, ובתפילה וצעקה והתבודדות הרבה הרבה, עד שיוריד דמעות כמים מתוך געגועיו לאורו הקדוש, הוא זוכה לבסוף גם להתחבר עם תלמידיו האמיתיים אשר זכו לדבוק באמת ברוח קדשו. וגם על ידי רוב תפילתו ובכייתו יש לו את הדעת האמיתית מה ראוי לו לקבל מהתלמידים לפי צרכו ושעתו ומקומו, ומה לא שייך אליו.

כי גם זאת צריך לידע, שאין זה אומר שאם התלמיד זכה בכוח רבינו לדרגות עליונות בעבודת ה' ובהרגשת דעתו הקדושה, הוא כבר מבורר בתכלית הבירור מריש כל דרגין ועד סוף כל דרגין. "כי עצם האמת שהוא בחינת 'אבן טוב', אין מי ששייגו כי אם הצדיקים האמיתיים הגדולים במעלה מאד, אבל שאר העולם אפילו הכשרים והצדיקים קצת, כל האמת שלהם הוא בבחינת 'חלון', שאעפ"י שהוא אמת, אבל אין האמת ברור בתכלית הבירור" (הלכות נזקי שכנים ה', ב').

ומאיך גיסא; אין זה אומר שאם התלמיד עדיין לא זכה ל'כמוני ממש', לכל הטובות שיש אצל רבינו בתכלית המעלה והשלמות, ולתכלית ההזדככות, אזי אי אפשר לקבל ממנו התחזקות אמיתית בעבודת ה', כי בשביל זה נתן לנו רבינו את ה'שיחת חברים', לקבל דין מן דין את הנקודה הטובה.

רק הרבי יכול

הכלל, שתהא דרגת התלמיד אשר תהא, אינו יכול לעסוק בתיקון נשמות ישראל, דבר ששייך אך ורק לרבינו בעצמו. ומי לנו גדול ממוהרנ"ת, אשר בוודאי זכה ל'כמוני ממש' בשלמות שאין שלמות למעלה ממנה, וזכה שלא יהיה לו שום דעת משל עצמו, אלא כל דבריו נמשכים מרבינו הקדוש בעצמו, כי הוא הלבנה הקדושה שאין לה מעצמה כלום, ואור השמש מאיר בה להחיות אותנו בלילה הארוך

הזה, והוא בכל כתביו מדבר אך ורק מכוחו של רבינו, ומעולם לא שמענו שתלמידי מוהרנ"ת עשו לפניו וידי דברים או כיוצא בזה, כי ידעו נכוחה בבירור גמור ומוחלט שרבינו חי וקיים והוא לבדו עוסק בתיקון כל הנשמות.

כן ידוע, שבשנה האחרונה לחייו הקדושים של מוהרנ"ת זי"ע לא רצה לומר 'הלכה' כדרכו באומן בראש השנה, והסביר טעמו של דבר: שלא יאמרו שבאים לאומן לר"ה כדי לשמוע דברי תורה ממנו, אלא שיידעו שבאים אל רבינו רק מפני שציווה להתקבץ אצלו.

אף גם זאת, לא רצה מוהרנ"ת שיעשו עניין מקברו לאחר הסתלקותו, על כן אמר שיהיה נמצא בציון רבינו הקדוש.

תמצית הדבר, שצריך לידע שהגם שצריך וראוי לקבל את דעת הצדיק מתלמידים אמיתיים, אבל מטרת כל זה, כדי ללמוד מהם איך להיות גם כן תלמיד של רבינו, ולא שחלילה יבוא לידי מחשבה שהתלמיד בפני עצמו יש בו ממש ופועל איזה תיקונים, או מעלה את תפילותיו, או שאר דברים אשר הס מלהזכיר, כי דבר זה אין לו שום זכר בספרי רבינו, אדרבא, בכל מקום שנזכר מעלת התלמידים, מדבר מעוצם ביטולם לצדיק וחיפושם אחר רוח קדשו על ידי עסקם כראוי בתורתו, כמובא בהלכות שלוחין ה' סעיף י"א וזה לשונו:

"ואם כן לפי דרכנו עתה יתפרש המקרא כך: כי ידעתי אחרי מותי כי השחת תשחיתון, היינו בכל עת שיהיה נקרא אחרי מותי, דהיינו שלא תעסקו כראוי בתורתו ולא תחפשו ותבקשו אותי היטב כראוי, אז יהיה נקרא 'אחרי מותי' שהוא בחינת המיתה שהוא מסטרא דיכוכו (מצידכם), ואז 'השחת תשחיתו' וכו'. אבל כל ימי יהושע והזקנים שעסקו היטב בתורת משה וסלסלו וחיפשו בה קדושת רוח הקודש של משה, בוודאי לא השחיתו כי עבדו את ה' כל ימיהם. ואז בוודאי נחשב שמשה חי כי באמת לא מת משה וכו' כנ"ל.

"וכן נוהג מדור לדור לעולם, שבכל עת שנמצאים צדיקים שעוסקים כראוי בתורת משה, באותו העת נחשב כאילו לא מת משה גם מסטרא דידן".

צריך להתייגע בעצמו להבין עמקות תורתו הקדושה של רבו

ומוסיף מוהרנ"ת בהלכות נזיקין ה' סעיף מ"ה וזה לשונו: "כי מבואר במדרש תנחומא פ' בהעלותך שהצדיקים נקראים 'בעלי אסופות', מחמת שעיקר יגיעתם בתורה הוא אחר שנאסף הצדיק. כי בחייו היה יכול לשאול אותו כל ספיקותיו, אבל עתה ממי ישאל? וצריך להתייגע בעצמו להבין עמקות תורתו הקדושה של רבו. וזהו בחי' שהדלקת נר חנוכה שהוא המשכת אור התורה וכו' הוא משתשקע החמה, דהיינו לאחר הסתלקות הצדיק שאז צריכין התלמידים והנלווים אליהם להתחזק ביותר בלימוד ועיון היטב בתורתו הקדושה, שזהו בחינת לימוד הישיבה הקדושה, כדי לחתור משם העצות העמוקות לכל אחד כראוי לו בכל עת, כדי לגדל האמונה הקדושה".

ועניין התלמידים הוא כמשל אחד שהיה חולה מאד עד שנתייאוש כל הרופאים מרפואתו, וכמעט אבדה תוחלתו ותקוותו, עד שלבסוף ברחמי ה' הגיע אל רופא גדול ונפלא מאד, שריפא אותו מחוליו הגדול. לאחר זמן, כשפגש באחד שחולה במחלה זו, מיהר לספר לו על הרופא הגדול והנפלא שריפא אותו ואמר לו: "חוס על עצמך וסע אליו מהר, הוא בוודאי ירפא אותך ויציל את חיך!".

כן הדבר גם כאן, שהתלמידים שמלמדים לאחרים את תורתו של הצדיק באמת, יודעים ומרגישים היטב שאינם אלא כצינור בעלמא, ואינם נוטלים שום גדולה לעצמם. אדרבא, הם יודעים שאין זכות ומתנת חינם גדול בעולם כמו לדבר מרבינו ולקרב נפשות לאורו, כי רבינו הקדוש כבר הבטיח בפירוש שהאש הקדושה שלו תוקד עד ביאת המשיח, ואם כן, כמה צריכים לשמוח שמשמיים חמלו עליהם וזיכו אותם לקחת איזה חלק בענייניו הקדוש. וכמו שאמר

רבי אברהם בר"ן: "עניין רבינו דומה לעגלה הנוסעת מאליה, אשרי מי שנכנס לתוכה ונוסע עמה, ואל לו לחשוב שבלעדיו לא היתה העגלה נוסעת".

ואני רופא אותה!

וזה שאמר רבינו הקדוש: "הבעל שם טוב זכרונו לברכה וכמה צדיקים עשו ותקנו בעולם מה שתקנו, ואחר כך שנפטרו ונסתלקו נפסק הדבר, הינו ההארה שהאירו בתלמידיהם והחזירו להם לתברך, לא נמשך מדור לדור רק נפסק, על-כן צריכין לעשות דבר שיהיה לו קיום לעד. וכן דיבר עוד פעם אחת שצריכין להשאיר תלמידים שאלו התלמידים יעשו תלמידים אחרים, וכן התלמידי תלמידים יאירו להלן יותר ויותר, וכן לדורי דורות" (חיי מוהר"ן שע"ג).

'תלמידים' דייקא. היינו שלא ימשיכו את אורו של רבינו בצורת רביים אלא בצורה של תלמידים שעושים תלמידים. דהיינו שמקריבים אנשים לרבי האמת, שהוא רבינו הקדוש, ומאירים ומלמדים לכל מי שומע את דבריהם, ש'צדיק האמת' עם כל מעלותיו ותיקוניו הוא רבינו הקדוש בעצמו. ומקטינים עצמם, ולא לוקחים לעצמם גדולה ושררה אשר לא קיבלו מהשמיים, ומדגישים ש"על כסאו לא ישב זר ולא ינחלו אחרים את כבודו" (אשר חז"ל כיוונו ברוח קדשם בברכת הפטרה על רבינו ז"ל כמובא בכוכבי אור) וגם אם אותם תלמידים לאורך הדורות, הם בעצמם תלמידי חכמים ועובדי השם מופלגים, ובעלי השגה, וזכו למעלות קדושות ונשגבות ונוראות, הם יודעים בעצמם שכל זה רק טיפה מן הים מכוחו וגדולתו של רבינו שכולנו יונקים מאורו.

את האמת הנשגבה הזו הם מעבירים בצורה שאינה משתמעת לשני פנים לשומעי לקחם. דהיינו: שרבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב זכר צדיק וקדוש לברכה, הוא הרבי, וכל התיקונים הנפלאים והחכמה בינה ודעת שגילה עדיין מאירים ויאירו עד ביאת גואל

צדק, כמו שאמר בפירוש: האש שלי תוקד על ביאת המשיח. האש "שלי" דייקא.

ואותם תלמידים צדיקים ועובדי השם כוללים עצמם כתלמידים המקבלים מאורו, ומודיעים לכל שומעי לקחם שעל כסאו של הצדיק האמת לא ישב זר, דהיינו שעם כל גדולתם ועבודתם אין בכוחו של אף אחד לרפא נגעי הנפש, ולהביא את האדם אל גמר תיקונו בשלימות, אלא רבינו הקדוש לבדו קיבל מהשם יתברך את התפקיד לעסוק בתיקונה ורפואתה של הבת מלכה שהיא השכינה הקדושה, וכן כל אחד מישראל שהוא אבר מהשכינה. וכמו שסיים במעשה הנורא שגילה, ואמר: "ואני רופא אותה" והצביע על עצמו. כי רק לו ז"ל הכוח והיכולת לרפא את נשמות ישראל ולקרוב הגאולה (ועיין במעשה מז' בעטלירס ביום השישי).

ואותם תלמידים אמיתיים בכל הדורות יודעים ומבינים שגם הם נצרכים לתיקונו ורפואתו, וכמו שנראה בפירוש אצל מוהרנ"ת שהעביר זאת לתלמידיו, כמו שכותב במכתבו (על"ת רנ"ה):

"ועתה הט אונך ושמע אמרי מחדש, ותדע שהיה זה סמוך צדיק גדול קדוש ונורא מאד מאד, אשר מסר נפשו בכל עת בשביל טובות העיקריות לרחם עליהם להחזירם למוטב בעצות נפלאות ונוראות וכו'. שזה עיקר הרחמנות על ישראל עם קדוש, והוא בנפלאותיו והשגתו העצומה הודיע לנו שאיש הישראלי יחיה ויחזק עצמו בכל יום על ידי כל נקודה ונקודה טובה שיחפש וימצא בעצמו עדין. וביאר זאת בפסוק ועוד מעט ואין רשע וכו', ובפסוק אזמרה לאלקי בעודי וכו'. ואחר כך אמר שהוא נוסע בשביל עסק זה ללעמבערג, וגילה נוראות בענין המשכן שהצדיקי אמת בונים בכל דור, עד שהאיר עיניים המביטים על האמת בהמשנה החזן רואה וכו'.

"מי שמע כזאת? וכו' ואני בעניי זה כמה שעות בשכבי על משכבי קודם שקמתי, חשבתי רק בזה וכו' ויותר מזה יש בלבי שאי אפשר

לבאר. ויותר מזה גם אנכי איני יודע, רק אני מאמין ומבין מרחוק מאד, שהוא דרך נפלא ונעים ונורא ואדיר ומתקן וכו'.

"ועל כולם ועל כולם כל חיותינו ותקותנו ושמחתנו הוא בכוחו של זקן שבזקנים הקדושים, תהילה לאל יש ויש לנו על מי לסמוך, זכרו זאת והתאוששו והתחזקו את כל אשר עשה עמנו, אלמלא לא גילה אלא התורה הזאת 'אזמרה', דיינו. מכל שכן וכל שכן שגילה תורות נוראות ומעשיות נפלאות ושיחות קדושות כאלה וכאלה ובודאי יגמור מה שהתחיל להקיצנו משנתנו על ידי כל פעולותיו הקדושות והנוראות. כי עדין עומד ומתפלל עלינו עם כל הצדיקים שוכני עפר, אשר לולא זאת לא היו לנו שום קיום כלל, וכמו שכתוב בזהר הקדוש אלמלא תפלות הצדיקים שמתו על החיים לא אתקים עלמא כרגע..."

"...אשרי אזנים שכן שומעות, אשרי עינים שרואים זאת בספריו הקדושים. ואם אתחיל עתה לדבר בזה יכלה הזמן, כי מאד עמקן מחשבותיו. והעיקר מה שכתוב שם שכל מה שהחולה גדול ביותר צריך רבי גדול ביותר, שיוכל להכניס בו גם כן השגת אלקות. ותהילה לאל בחסדו אין אנו חולקים על הרבי האמת הזה, ואנו חותרים להתקרב אליו והוא מקרבנו ברחמיו בכל עת בדרכים נוראים ונפלאים, מה נאמר מה נדבר מה נשיב לה' על כל תגמולוהי, עלינו לשבח ולומר הלל שלם והלל הגדול בפרט בפסח על כל החסדים אמיתיים ונצחיים שעשה עמנו בעל הרחמים רב חסד ואמת. כן יוסיף ויוסיף להגדיל חסדיו עמנו יותר, עד נזכה בחיינו לקים דבריו זכרונו לברכה בשלמות באמת, נגילה ונשמחה בישועתו".

ואם רבי נתן, התלמיד המובהק והמובחר שנסמך על ידי רבינו לבאר תורתו, כולל את עצמו כתלמיד ובורח מן השררה, מי הוא זה אשר יכול לבוא אחריו ולומר 'אני המנהיג' !

רבי אברהם ב"ר נחמן חזן ע"ה כותב שלפני הסתלקות מוהרנ"ת שאלוהו מי ימלא מקומו, והשיב: 'זה שהיה נושא את דליי המים'. כשכוונתו על ר' נחמן טולטשינער ז"ל שהיה משמש אותו ועושה

גם את כל המלאכות הבזויות והפשוטות, ומובא בכוכבי אור בזה הלשון: "וכן היה, הוא היה דר באומן סמוך להקלויז בתור גבאי וחזן גם משגיח על הנר תמיד על ציון רבינו הק' ומרוב ענוותנותו הי' מרגיל בפי כל לקראו רק בשם 'שמש דקלויז'. וכן חתם את עצמו "נחמן שמש דקלויז" והוא היה כל העוסק בהעתקת והדפסת ספרי מוהרנ"ת" (שיחות וסיפורים).

בוא וראה איך מגדיר ר' אברהם בנו מה זה ממשיך וממלא מקום מוהרנ"ת: שמש דקלויז, גבאי, חזן, מסדר את הנר תמיד, ועוסק בהדפסת הספרים.

ואף שבוודאי יש גדולי אנ"ש המובהקים שצריכים לקבל מהם ולהתייעץ עמהם, אבל לא בתור 'צדיק', רק שהם בקיאים וקיבלו הרבה ולמדו ויודעים הרבה. וכבר רבינו הבטיח שהאש שלו תוקד עד ביאת משיח.

ואכן ידוע ומפורסם אצל כל חסידי ברסלב בכל הדורות עד כמה ברחו מכל כבוד, שררה ומנהיגות, והעבירו את האור האמיתי, דהיינו שההתקרבות לרבינו ולדרכו הקדושה היא על ידי לימוד ספריו הקדושים, והתקשרות עם נשמת הצדיק המאירה בתוך ספריו ועצותיו, והשתטחות על ציונו הקדוש, ובאהבת החברים המקושרים אליו והולכים בדרכיו, לקבל דין מן דין ממה שקיבלו כל אחד מרבינו.

ועיקר השלימות זוכים על ידי הג' נקודות המבוארים בתורה ל"ד. א': נקודת עצמו, היינו ריבוי ההתבודדות וצעקה ובכיה בינו לבין קונו. ב': התקשרות לצדיק, דהיינו רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב זיע"א, על ידי לימוד ספריו הקדושים כנ"ל, השתטחות על ציונו, ואהבת נפש אליו בבחינת ונפשו קשורה בנפשו, ומים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה וכו' ואם יתן איש כל הון ביתו באהבה וכו' ונפלאה אהבתך לי וכו', שזה עיקר ההתקשרות כמבואר

בתורה קל"ה. ג': לקבל כל אחד מנקודתו של חברו, היינו מהחברים התלמידים המקושרים להצדיק, שכל השתדלותם וכוספם ותשוקתם לבטל עצמם אליו, ולהתקשר עימו באהבת נפש, שבוודאי מאירה נקודתם הטובה מאחד לחברו (כמבואר בליקוטי הלכות).

מה יכולים אנשי הדור הזה לחדש בתורת הצדיק

בהקדמת הזוהר הקדוש מזהיר מאד שלא לחדש חידושים שלא קיבלנו מרבותינו, כי הם בוראים רקיעין דשווא, וגורמים כמה וכמה חורבנות בעולם.

ואומר רשב"י בזה"ל: "במטותא מינייכו דלא תפקון בפומייכו מילא דאורייתא דלא ידעתון ולא שמעתון מאילנא רברבא כדקא יאות, בגין דלא תהוון גרמין להאי חטאה לקטלא אוכלוסין דבני נשא למגני" (בבקשה מכם שלא תוציאו מפכם דברי תורה שלא ידעתם ולא שמעתם מהאילן הגדול כראוי, כדי שלא תהיו גורמים לחטא ההוא להרוג רבבות אנשים לחינם) עכ"ל.

וצריכים אנו להיצמד לדרך הישנה שהיא תמיד חדשה, ללכת לפי הקדמות רבינו הקדוש ומבלי להוסיף שום חידוש שאינו מיוסד על ההקדמות האלו, ומכל שכן לא לגרוע ממה שקיבלנו בכתב ובעל פה איש מפי איש, ובוודאי ובוודאי לא לשנות את העיקר והיסוד שהכל תלוי בו, היינו לזכור ולדעת מיהו הצדיק האמת שעוסק בתיקון נשמות ישראל וקירוב הגאולה, שהוא רבינו הקדוש נחל נובע מקור חכמה, רבינו נחמן מברסלב זיע"א, שהודיענו שממנו ועד משיח לא יהיה חדשות (כמובא בסיפורים ומשלים ובעוד מקומות).

וכל מי שרוצה לרחם על עם ישראל ולהטיב עימהם טובה נצחית, צריך להודיעם שיש נחל נובע מקור חכמה, שהוא נובע ונובע ונובע בלא הרף, מקור חכמה בינה ודעת דקדושה ורפואות ועצות ותיקונים לכל אחד ואחד מישראל באשר הוא.

והוא, הנחל נובע, חי וקיים ומאיר בכל רגע מחדש בהתחדשות נפלאה באמונה, בשמחה, בדביקות ומתיקות, והוא מלא מכל טוב שבכל העולמות, וכל מיני מעלות דקדושה כלולים בו. והוא אוהב אותנו, ומרחם עלינו, ומתפלל עלינו, ולא יעזוב אותנו לעולם עד שיגמור לתקן את כל העולם כרצונו כמו שאמר: "גמרתי ואגמור", והוא יטהרנו מכל הכתמים ויחזיר העולם למוטב, ואנחנו צריכים לסמוך על כוחו הגדול.

כדאיתא בחיי מוהר"ן שכ"ב: "איך האב מיך שוין מיינע אוגן אויס גיקוקט אוף איטליכן באזונדער" (כבר הסתכלתי בעיני על כל אחד בנפרד) ואמר אז: 'כבר גמרתי ואגמור'.

פרק ו'

ליקוט מתלמידי מוהרנ"ת זי"ע

אחרי הסתלקות מוהרנ"ת זי"ע לשמי מרומים, המשיכו תלמידיו הנאמנים אשר קיבלו דעתו הקדושה, את דרכו "לעשות תלמידים" לרבינו, והכריזו והודיעו בריש גלי שהצדיק האמת שבדור הוא רבינו הקדוש וכל תיקוניו חיים וקיימים לעד, כפי שקיבלו ממוהרנ"ת.

ליקטנו בזאת מעט מן האור, מה שנותר מהם לפליטה לדורות זעיר פה זעיר שם, מועט המחזיק את המרובה. ומדבריהם ילמד הקורא מה היתה הקבלה שנמסרה לכל תלמידי מוהרנ"ת בלי יוצא מן הכלל.

★ ★ ★

רבי יצחק בן מוהרנ"ת זצ"ל / מכתבי מהר"י

"כי זה ידוע, שעניינים כאלה סובב והולך על כל העולם כולו, אך אין להם שום המתקה להחיות את נפשם רק ברוחניות, אשר נמתק בכלליות על-ידי הצדיק יסוד עולם, אשר הוא בכוחו הגדול ממתיק כל המרירות של העולם, ועלינו חמל השם יתברך וזיכנו להתקרב לאורו הקדוש ולקבל ממנו עצות נפלאות איך להחיות את עצמו בתוך כל השטף מים רבים העובר עלינו. עלינו לשבח לאדון כל על כל הטוב אשר גמלנו. מה אומר, מה אדבר, לפני שעה זו למדתי התורה של 'אזמרה' ושמתי ליבי מחדש ליקרת העצה הקדושה הזאת, וקיבלתי חיות חדש ממש כמו שמשיבין את עצמן עם כל משיבי טעם. ממש סדער קוויקט מיך (זה מחיה אותי), וחופן מה שבעזרת ה' יתברך

מתנוצץ בליבי עד היכן הדברים מגיעים. ואנחנו בעזרת ה' יתברך תולים בזה החזן הקדוש אשר הוא רואה היכן התינוקות קוראין. יהי ה' עמנו אשר נזכה להתאחז בו בזה ובבא כל ימינו, ולעד ולנצח נצחים, ובוודאי יהיה אחריתנו טוב ונפלא. והעיקר לזכות לקיים עצותיו הקדושות, ולילך עם העצה הנפלאה הזאת של 'אזמרה' וכמו כן עם כל העצות הקדושות, ובפרט כאשר ביאר לנו תלמידו הקדוש כבוד אדוני אבי מורי ורביי". (על"ת מכתבי מוהר"י).

"...וכמו כן זכיתי להיות במערה של כבוד התנא הקדוש הלל הנשיא, ושם זכיתי להתפלל תפילת מנחה, כי נפתח לבבי עד אין שיעור, ובאמת לא יכולתי לצאת מהמערה מגודל הדבקות שזכיתי שם, והכל בכוח הצדיק יסוד עולם הניחל נ'ובע מ'קור ח'כמה, זכר צדיק וקדוש לברכה, אשר השאיר לנו ברכה על-ידי תלמידו הקדוש כבוד אדוני, אבי מורי ורבי זכרונו לברכה לחיי העולם הבא זכותם יגן עלינו, אשר על-ידי זה נפתח לבנו...". (שם)

"זה חלקי מכל עמלי, והכל בכוח כבוד אדוננו מורנו ורבינו הניחל נ'ובע מ'קור ח'כמה, זכר צדיק וקדוש לברכה, וזכות כבוד אדוני אבי, מורי ורבי תלמידו הקדוש זכרונו לברכה לחיי העולם הבא, זכותם יגן עלינו, כן יהי ה' עמדי מעתה ולנצח לזכות לשקוד על תכליתי הנצחי כראוי, ולהחיות את נפשי עם כל הטוב הנמצא אתנו". (שם)

רבי נחמן מטולטשין זצ"ל / מכתבי רנ"ט

"והיום למדתי המאמר הקדוש 'העיקר והיסוד שהכל תלוי בו להתקשר להצדיק שבדור לקבל דבריו על כל אשר יאמר וכו' וכבר מונח כלל בידנו אשר כעת הוא הצדיק שבדור, אדוננו מורנו ורבנו זצוק"ל".

"ולמען השם, אל יזיז דעתו ומחשבתו, רק להיות על ראש השנה בפה, לתחוב ראשו בין אוהבינו, המקשרים את עצמם עם נשמת אור רבנו זכרונו לברכה, ואז טוב לו; גלייב [=האמן] ואחר כך תראה בעיניך". (במכתב לאחד מאנ"ש דארץ ישראל)

רבי נחמן מטשערין זצ"ל / פרפראות חכמה, תפילות ותחנונים

"גם באיזה מקומות הראיתי לדעת איך שמאמריו אלו הקדושים רומזים על כל סדר ההנהגה של כל העניין שלו גם לאחר הסתלקותו (של רבינו ז"ל), באופן שמתנהג מאז ועד הנה זה קרוב לשבעים שנה אחר הסתלקותו ז"ל, וגודל נפלאות התיקונים שנעשין על ידי זה" (הקדמת פרפראות לחכמה).

"הנה ידוע מפי תלמידי הקדושים שכל המאמרים שגילה בעניין מעלת התיקונים הנוראים והנפלאים שנעשין על ידי ההתקרבות אל הצדיק - וכל הפרטים שיש בזה - כל דבריו ז"ל בזה חיים וקיימים לעד, וגם עכשיו אחר הסתלקותו ז"ל נעשה כל זה על ידי שמתקרבין אל עניינו הקדוש ז"ל ונכללין בתוך הקיבוץ הקדוש הנקרא על שמו הקדוש ז"ל ומתדבקין עצמן בלימוד ספריו הק' ומקבלין עצותיו הק' ובאים על ציונו הק' ומתפללין שם על התשובה והיראה והעבודה וכו' בפרט כשזוכין להכלל בתוך הקיבוץ הקדוש בעת שמתאספין אליו ז"ל על ראש השנה".

והולך ומבאר איך כל פרטי התיקונים המבוארים שם בתורה ד' נמשכין גם עכשיו לאחר הסתלקותו: "הסתכלות פני הצדיק - על ידי לימוד ספרי רבינו שבהם נמצא דמות דיוקנו ואור פניו כמובא בתורה קצ"ב. נתינת צדקה לצדיק - על ידי הצדקה שנותנים לבניו ולהמקורבים אליו ולהדפסת ספריו הקדושים וכו' ולשאר ענייניו הקדושים. וידוי דברים לפני הצדיק - על ידי שבאין על ציונו הקדוש

ומרבין שם בתפילות ווידויים. "ומה יהודה שהתוודה כמה דורות לפני לידת משה ואח"כ כשזכר משה הווידוי נעשה כאילו התוודה עכשיו לפניו, מכל שכן עכשיו שכבר היה הצדיק בחינת משה בעולם כשבאין על קברו כפקודתו בכדי שהוא יעלה הווידוי לפני השי"ת ויתקן בחינת המלכות, בודאי נתקן הכל!".

ומסיים הרב מטשעריץ: "צריך להאמין שכשרוצה באמת לילך בדרך הישר ועושה כל התיקונים הנ"ל בשלימות אז מה שהשי"ת שולח לו במחשבתו איזה דרך והנהגה לעבודת ה' צריך להאמין שזה דרכו הישר לעת עתה לפי שורש נשמתו", עיי"ש. (פרפראות לחכמה תורה ד')

"וכמו שאמר רבינו ז"ל על עצמו בפירוש: כמה צלם אלוקים היו מונחים ברפש וטיט וכו' ואני הוצאתים משם. וכן אמר על עצמו: ואני ידיי מלוכלכות בדם שפיר ושליא וכו' וכל זה היה בחיים חיותו, אבל באמת גם עכשיו אחר הסתלקותו כפשוטו ממש, שאז בוודאי מחפש בגנוזיא דמלכא, אף על פי כן גילה רצונו שגם עכשיו חפץ ביותר שיבואו על קברו, בפרט אחר הסתלקותו זה שנים רבות, וישתדל ביותר בטובת ותיקון נפשות השפלות והירודות מאד, באופן שיזכו גם המה לשוב בתשובה שלמה ולהתקרב אליו יתברך.

"והעבודה הזאת היא ממש בבחינת 'שמגלגל עצמו בכל מיני רפש וטיט בשביל לעשות רצונו יתברך', ועל ידי זה זוכה גם עכשיו בכל פעם ביותר להעלות המשפט מתהום רבה ולברר בירורים נפלאים ונוראים מאד, עד שעל ידי זה יתקנו כולם". (פרפראות לחכמה, תורה ה' ח"ב, סעיף כ')

"ופעם אחת אמר בפירוש אני רוצה לישראל ביניכם ואתם תבואו על קברי וכו' ובתיבות אלו שאמר אני רוצה לישראל ביניכם יש בהם עמקות גדול מאד מאד כמבואר ברמז קצת בספר חיי מוהר"ן (בפרט בעת שאמר וגילה ענין התיקון הנפלא והנורא של העשרה קפיטל תהלים, שאז אמר גם כן שגם אחר הסתלקותו וכו' מי שיבוא על קברו ויתן פרוטה לצדקה ויאמר שם אלו העשרה קפיטל תהלים אפילו וכו' ישתדל לאורך ולרוחב להושיעו ולתקנו

וכו' ואמר שהוא תיקון הכללי וייחד עדים על זה כמבואר כל זה במקום אחר [שיחות הר"ן קמ"א].

ואנ"ש היו מצטערים מאוד מענין הגילוי דעת של הסתלקותו, וקצת מהם שאלו אותו ז"ל בפירוש מה נעשה ועל מי תעזבו אותנו ומה יהי' מהדיבורים שנדברו וכו', היינו ממה שהתחיל לעסוק עם כל אחד ואחד מאנ"ש להביא אותו לתכלית שלימות תיקונו, מאחר שפתאום ובזמן קצר כל כך מתחילת התקרבותם אליו ז"ל ותחילת עסקו עמהם כבר הוא מוכרח להסתלק, והוא ז"ל חיזק אותם בדבריו הנעימים הקדושים הנוראים, ואמר להם שהעיקר הוא שיחזקו עצמם כל אנ"ש באחדות גדול באהבה רבה ואז בוודאי אין להם לדאוג כלל, כי בוודאי יהיו כשרים וצדיקים כמו שהוא רוצה, ואפילו מי שיהיה נלווה להם ויתחבר עמהם, אף על פי שלא היה מכיר אותו כלל בחיים חיותו גם כן יהיה איש כשר וצדיק, כי בעזרת ה' גמרתי ואגמור". (פרפראות על תורה ס"א)

"ולפי פשוטו רוצה לומר שהתיקונים אלו נעשין על ידי קיבוץ התלמידים אל הישיבה של הרבי האמיתי בחיים חיותו, ורומז בזה גם על עניין קיבוץ הקדוש שמתקבצין ומתאספין אליו על ראש השנה גם עכשיו אחר הסתלקותו, בוודאי נעשין על ידי זה גם כן כל התיקונים הקדושים המבוארים במאמר זה הנ"ל וביתר שאת, כי (חולין ז:): גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם. ואפילו משה רבינו עליו השלום השיג אחר הסתלקותו מה שלא השיג בחייו וכמו שאמרו רבותינו ז"ל, עיין בליקוטי הש"ס להאריז"ל מסכת ברכות אל מאמר רז"ל תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא שנאמר ילכו מחיל אל חיל".

"כי ידוע שכל עסקו של רבינו ז"ל גם בחיים חיותו, היה העיקר להכניס מדת האמונה הקדושה בישראל לגדלה ולהשלימה בבחינת (תהלים ל"ז) ורעה אמונה כמבואר במאמר חותם בתוך חותם בליקוטי הראשון סימן כ"ב עיין שם, וכמובן בכמה מאמרים ממאמרו

ז"ל, וכאשר נשמע מפיו הקדוש בעל פה גם כן הרבה מענין זה וכמבואר במקום אחר, וביותר עוסק בזה גם עכשיו אחר הסתלקותו".
(שם סעיף כ"ג)

ומבאר כיצד מתקיים גם היום מה שמובא בתורה ה' הנ"ל, בעניין תיקון החמשה חושים על ידי הראש השנה של הצדיק, וזה לשונו:

"כי חוש הריח שנתתקן על ידי היגיעות וטרחות שיש לכל אחד לבוא אל הרב, זה בוודאי נעשה גם עכשיו. אף גם חוש הראיה והשמיעה נתתקן גם עכשיו על ידי שמסתכלין על ציונו הקדוש ועל כלל הקיבוץ הקדוש המתאספין ומתקבצין אליו, והכל בכוחו וזכותו הקדושה ז"ל.

ובכל אחד מהקיבוץ בוודאי יש איזה בחינת הארה ונקודה הקדושה מה שקיבל על ידי התקרבותו אליו ז"ל ועל ידי שנכלל בהקיבוץ הקדוש הזה, נמצא שזה גם כן בכלל 'והיו עיניך רואות את מוריך'. וכן חוש השמיעה שנתתקן על ידי שכל אחד שומע המוסר של הרב, שזה שייך עכשיו גם כן, שעל ידי ששומע ההתעוררות הגדול והקולות והצעקות והבכיות הגדולות מעומק הלב שיש אז בין כלל הקיבוץ, שאין צריכין מוסר גדול מזה.

וכן חוש הטעם, מה שכל אחד טועם מתיקות וכו' זה בוודאי שייך גם עכשיו, כי אז כל אחד טועם מתיקות טעם הזכות הקדוש שזכה להתקרב אליו ז"ל". (שם, סעיף כ"ו)

"ריבונו של עולם זכנו להיות בכלל הקיבוץ הקדוש שמתקבצין מדי שנה בשנה אצל הצדיק והרב האמת על ראש השנה שאז עיקר זמן הקיבוץ, ונזכה על ידי זה לקבל קדושת המוחין בשלמות מהרב האמת. ויהיה לנו חלק גם בתיקון והתחדשות המוחין הקדושים של הרב האמת עצמו על ידי קיבוץ התלמידים אליו, כמו שאמרו רבותינו 'ומתלמידי יותר מכולם'.

ונזכה שעל ידי הקיבוץ של התלמידים אל הרב והצדיק האמת על ראש השנה, יתתקנו כל החמשה חושים של המח, ועל ידי שנזכה לראות אור פניו הקדושים של הרב האמת בבחינת והיו עיניך רואות את מוריך, על ידי זה יתתקן חוש הראות ויומשך עליו קדושה גדולה משרשו העליון. ועל ידי שנזכה לשמוע דברי תורה ומוסר מהרב האמת, יתתקן חוש השמיעה שלנו.

ועל ידי מה שנזכה לטעום טעם מתיקות אמרי נועם של הרב, על ידי זה יתתקן חוש הטעם, ועל ידי ההוצאות שיש לכל אחד, שמוציא ממונו ויגיע כפו בשביל לבוא להצדיק האמת, על ידי זה יתתקן חוש המישוש...” (תפילות ותחנונים על תורה ה' תנינא)

”ורימו כאן שעיקר הארת דעתו הקדושה לאחר פטירתו הוא על ידי קדושת קברו הקדוש שציוה בחיים חיותו לבוא לשם. ורימו לנו כאן, שממש כמו בחיים חיותו היה מאיר דעתו הקדושה לכל אחד ממקורביו כפי בחינתו, למי שהוא מבחינת ה'דרי מעלה', היה מאיר בו ההשגה של 'מה' בחינת 'איה מקום כבודו', ולמי שהוא מבחינת ה'דרי מטה', היה מאיר בו בחינת ההשגה של 'מלוא כל הארץ כבודו', כמו כן ממש גם עכשיו יש כוח זה בבחינת קבורתו של משה, שמקבל משם כל אחד תועלת לנפשו כפי בחינתו.” (פרפראות לחכמה על תורה ז' ח"ב, סעיף כו)

”וכבר גילה דעתו בפירוש וברמז שכל מה שעסק עם אנ"ש המקורבים אליו, הוא את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה, וכמו שפי' רש"י אף עם דורות העתידין לבוא ונשמע מפיו הקדוש שאמר באומן: כצאתי את העיר אפרוש את כפי, היינו כאומר שאחר הסתלקותו אז יעסוק בשלמות תיקוני התפלה לגמור את שלו כרצונו.” (פרפראות לחכמה, תורה ח' ח"ב)

רבי נתן ב"ר יהודה מטבריה זצ"ל / נתיב צדיק, שארית ישראל

"ואני כותב לכם שלא תשכחו אהבת רבינו ז"ל ותלמידו הקדוש אפילו רגע אחד ותשמחו בכל עת שהיה לנו רבי כזה אשר הוא עוסק בכל עת לתקן נפשותינו ואנו צריכין להאמין בכוחו הגדול ולהתחזק בכל עת בזכותו, ולהתחיל בכל עת מחדש להתקרב אליו ולספריו הקדושים ולדבר כל אחד עם חבירו בכל עת מהטעמים הקדושים והנעימים אשר הם מחיינן נפשותינו בשבעה משיבי טעם". (נתיב צדיק מכתב עז).

"בזה אנו צריכין להחיות עצמנו ולשמח נפשנו שאין אנו על כל פנים מהעזי פנים נגד אור האורות אור נצח ומצוחצח כזה, אשר הוא לומד עם דרי מעלה ועם דרי מטה והוא מעורר כולם לעבודתו יתברך, ויעורר לעולם ועד, ואשו לא תכבה". (מכתב קט)

"רק אנו צריכין להאמין אמונת חכמים באמת, ואפילו אנו צריכין להאמין בנו, שעל ידי שאנו עוסקים בחידושים אלו יהיו נעשים דברים יקרים מאד, בלי נסיון, רק באמונה. כי אין לי עצה אחרת לייעץ אתכם, כי בכל העצות שבעולם הם מעורבים בעשנים סרוחים, ועצת ה' לעולם תעמוד וצדקתך צדק לעולם ותורתך אמת. והם, הספרים הקדושים - כולם הם עצת ה'". (מכתב כח)

"ואלמלא לא אתינא לעלמא אלא שיהי' שם רבינו ז"ל ותלמידו הקדוש נקרא עלינו, די. רק אנו צריכין להפקיר אותנו הכבוד המדומה מזה העולם ואפילו לסבול בזיונות ושפיכות דמים, כי כך אמר רבינו ז"ל שכל צדיק הדור האמת לאמתו יש לו כוח להנהיג העולם כמו שהוא יודע, והצדיקים הקדמונים היה עיקר תשובתם סיגופים ותעניתים, ורבינו ז"ל אצלו עיקר התשובה לברוח מן הכבוד ולסבול בזיונות ושפיכות דמים". (מכתב פג)

"וגם קראתי המכתב מר' אייזיק נ"י משבוע העבר, וכותב לי למה אין אני רוצה לקרב אותו ולקבל אותו באהבה כמו שקרבתי אותו

ור' נתן ב"ר יצחק ז"ל. הלא גם להם לא כתבתי שיבואו, רק אם באו, בוודאי אקבל אותם באהבה, וגם אם אתה תבוא, בוודאי אקבל אותך באהבה ובחיבה. ואין אני רבי כלל, רק גיטער ברידער (=אח טוב) בכדי לקבל אחד מתבירו הנקודה טובה, ובזה אנו יכולין לקבל הנקודה. יותר חדשות אין, רק חיים ושלום. דברי אוהבך באמת ובתמים, נתן (ב"ר יהודה) מברסלב". (מכתב סז)

"הלא אחים אנחנו, אב אחד לכולנו, ואנו יש לנו שותפות ביחד בעסק עולם הנצחי על ידי עמוד עולם הוא רבינו ז"ל ותלמידו הקדוש". (מכתב ל)

"ובוודאי לא יעזוב אותנו ה' יתברך, כי אנו מקושרין לצדיק כזה ששוור על תרי גישרא דדונג עבורנו להמשיך לנו שפע בגשמיות גם כן, והוא באיתכסיא מושל על כל העולם". (מכתב לח)

"השי"ת בוודאי לא יעזוב אתכם בכל הדברים, בבני חיי ומזונא, וכשנציית ונרצה ונשתוקק, נהיה עוד בוודאי יהודים כשרים, כי אנו צריכין רק להביא סיד ולבנים ורבינו ז"ל עושה מהם בנינים נפלאים ונוראים מאד מאד". (מכתב עח)

"כי ה' עמכם וקרוב אצלכם וה' יריב ריבכם וילחם עבורכם. ויש לנו על מי לסמוך, כי רבינו ז"ל לוחם עם עמלק ועם עוג מלך הבשן ועם בלעם ועם גלית, וכולם מכניע אותם מעט מעט עד שיכניע כל הקליפות החזקות". (מכתב קכח)

"אנו צריכים להאמין בכל דיבור של רבינו ז"ל שאינו פשוט, אלא יש בו רזין ורזין דרזין, ואף על פי כן אנו צריכים לקיימם בפשיטות ובתמימות, המחאת כף וריקודין בידיים וברגליים, ורבינו ז"ל יעשה מזה מה שהוא יודע". (שא"י מכתב ג')

"ותדעו אחיי נ"י שעתה אין יכול לרפאות הבת מלכה שהיא נפשותינו, כי אם מי שיכול לשורר עשרה מיני נגינה, שהם כל התורות וכל

התפילות וכל העצות הקדושים, ובלעדו לא ירים איש את ידו ואת רגלו לרפאות עצמו..." (שם ד')

"מה אומר לך אחי, אני לומד עתה בליקוטי הלכות, היה בדעתי כמה פעמים לרוץ בשווקים וברחובות ולצעוק בקול גדול: היש כזה בעולם, צדיק כזה, שהיה לו תלמיד כזה, אשר יכול לפטור כל העולם מן הדין, אם יטו אוזניהם לדבריו הקדושים בתמימות ובפשיטות!" (נתיב צדיק ט"ו)

★ ★ ★

רבי אפרים בן רבי נפתלי זצ"ל / ליקוטי אב"ן, תפילות הבוקר

"מתורת אדמו"ר הקדוש והטהור רבן של כל ישראל, רבי נחמן זצוק"ל בעל בעל מחבר ספר ליקוטי מוהר"ן ושאר ספריו הקדושים אשר האירו פני תבל. הוא השליט, הוא המשביר לכל ישראל ולכל העולמות, אשר בצילו נחיה בגויים רוח אפינו משיח ה'". (בשער ספרו ליקוטי אב"ן)

"אבי שבשמיים, רחם עלי שאזכה להאמין ולהתקרב להצדיק האמת הרחמן הזה אשר הוא טוב באמת ומחדש ומבקש תמיד להוסיף ולקרב בכל יום אנשים חדשים להשם יתברך, ומרחם ועושה תחבולות בחכמתו לקרב כל ישראל להשם יתברך, אשר כל הצדיקים שבדור כולם נצרכים לזה הצדיק, כי החכמה תתאה שהוא מגלה על ידי הצימצומים חדשים בכל פעם, הם כלולים מכל גוונין יפים ונאים ויש בהם חידושים נפלאים אשר יכולים להאיר לכל העולם ולהודיעם הארת השגת אלקותך יתברך". (תפילות הבוקר ד')

★ ★ ★

רבי יחיאל מנדל ממדודיווקע זצ"ל / שיר ידידות

"ניחמתנו ניחמתנו, כי כבר בספרך הקדוש הודעתנו / ששלמות הצדיק הוא, שאף שנשמתו עולה למעלה למעלה, תהיה גם למטה עמנו / זאת היא השארת נפשך הקשורה בנפשנו".

"מה נשיב לה' כל תגמולוהו עלינו וחסדי ה' עדיין לא תמנו / כי אף שגופך הקדוש נגנז מאיתנו, עדיין נשמתך קרובה אלינו ועדיין אתה עוסק בתיקון נפשותינו / על ידי דעתך שהשארת לנו בספרך וחיבוריך ועל ידי שנתקבץ על ראש השנה לבית מדרשך ועל ציוןך הקדוש, ועל ידי עשרה מזמורי תהילותיך".

"נפשות ונשמות דאתרביאו בגן לתקנם ולייפם עליך קיבלת... / ועל כן ייסורים גדולים סבלת, וגם אשת נעוריך ובניך היקרים איבדת / ומפני עוון הדור והמחלוקת דבר זה בחיים חיותך לא גמרת. ועם מיתתך הרבה נפשות תיקנת / ואתה עוסק בזה גם עתה על ידי ציוןך הקדוש ועל ידי חיבורך הקדוש אשר השארת / והעיקר יגמר על ידי משיח צדקנו אשר יהיה מזרעך".

"לדור ודור נספר עוצם מעשיך / אבות לבנים יודיעו את אמיתתך / את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה יודע להם נוראות גבורתך".
(שיר ידידות)

פרק ז'

משל מבן כפר שרצה לראות את המלך

משל בבן כפר אחד, שהגיע לאזניו גדולת המלך הרם והנישא, חכמתו הגדולה, תוקף גדולתו, יופי בגדי מלכותו ופאר הארמון, עד שהתעורר בלבו רצון עז לנסוע אל עיר המלוכה לזכות לחזות בהדרת פני המלך. וקיבץ וחסך זמן רב מלחמו עד שהיה בידו הסך כדי הוצאות הנסיעה, הכין עמו צידה לדרך הארוכה, שכר סוס ועגלה ויצא לדרכו אל עיר המלוכה, כשבלבו מלא געגועים לראות את מלכו.

ניטלטל הכפרי בדרכים זמן רב וטלטולים קשים עד שזכה להגיע אל עיר המלוכה. הוא שאל עוברים ושבים היכן ארמון המלך, ושם פעמיו אל הארמון הנכסף.

בהגיעו אל שער הארמון, ראה את שומר הסף כשהוא לבוש בבגדי שרד מפוארים וחרב מזהב על ירכו. כיון שהיה בן כפר ולא ראה מימיו אדם הדור כל כך סבר לתומו שזה המלך בכבודו ובעצמו והחל משבחו ומפארו, וכשראה עוד אנשים כמותו שהגיעו אל עיר המלוכה, הראה באצבעו על הזקיף וקרא אליהם בקול נרגש: "הביטו וראו את מלכנו הרם והנישא!"

ונתקבצו המון רב סביב שומר הפתח והיו מקלסים אותו בחשבם שהוא מלכם.

בעוד הם משבחים ומפארים את השומר הנ"ל עבר במקום חכם אחד מרואי פני המלך, בראותו את התנהגותם המשונה, התמלא חמלה על בן הכפר הנבער וחבורתו הטועים בעקבותיו. חשב החכם בלבו איך יוציאם מטעותם הגדולה ויזכה אותם לראות באמת את הדרת הוד מלכותו של המלך האמיתי. הוא ישב וחשב כמה טרח הכפרי שכלתה נפשו לראות את פני מלכו, ובא ממרחקים והוציא סך רב ועבר טלטולים קשים בדרכים ומסר את נפשו להגיע אל עיר המלוכה.

ועתה, עד שזכה להגיע לפתח הארמון סמוך וקרוב אל מלכו הנכסף, נטעה והתבלבל בשטות כזאת והחליף את מלכו הרם והנישא בשומר הסף הפשוט. והיה מיצר מאד.

ואמר בלבו: הלא אם היו זוכים להמתין עוד מעט ולהיכנס פנימה אל הארמון, היו זוכים לחזות ביופי והחן וההדר שכל חפצים לא ישוו בו והכל כאין וכאפס לעומתו, ולקבל את כל הטובות שמלכם הטוב חפץ להעניק להם.

והנמשל: מאן מלכי רבנן, המלך הוא רבינו הקדוש ראש כל הצדיקים, שנאמר עליו 'צדיק מושל יראת אלוקים' אשר הוא מושל על כל ישראל ועל כל צדיקי הדור באיתכסיא (עיין ליקו"מ לד, נו), והוא השליט והמשביר לכל ישראל ולכל העולמות שכבר אמר שזכה להגיע למדרגה כזאת שאי אפשר בגוף אנושי להגיע למעלה ממנה וכן אמר "חידוש כמוני לא היה מעולם" "אני נהר המטהר מכל הכתמים".

ועוד אמר על עצמו "כל הטובות שמישיח יעשה לישראל גם אני יכול לעשות" - דברים ששום צדיק מימות עולם לא התפאר בהם, והודיע שבכוחו לתקן את כל נשמת ישראל והוא ערב להקב"ה שיתקן את העולם (חלוקי הנחל ע"פ ליקו"ה) ולפדותם מכל העונשים של הגיהנום ומצער הגלגול ולהביאם אל השלימות הנכספת.

ואמר: "האש שלי תוקד עד ביאת המשיח" דהיינו שהוא ז"ל לבדו יש לו את הכוח לפעול את כל הנ"ל ולא לאיש זולתו עד ביאת המשיח. ואמר (לקו"מ קפ"ח) שצריך לנסוע להצדיק לחזור על אבידתו. ובן הכפר הוא איש הישראלי שהתרחק להיכן שהתרחק ונפל להיכן שנפל, עד ששמע את גדולת הצדיק האמת שיכול להושיעו ולתקנו, ונכספה נפשו להתקרב אליו ולחזות בזיו קדושתו, ושיבר כל מיני מניעות, וטלטל עצמו בדרכים בגשמיות וברוחניות והוציא ממון רב עד שזכה ברחמי השם להגיע לאומן עיר המלוכה, ושם ראה את השומר מאנשי הארמון, המרמז על אחד מאנשי הצדיק שזכה בכוח הצדיק למלבושים נאים ולחרב מזהב, היינו שזכה למעלות ומדרגות בעבודת ה' בתורה ובתפילה, וזכה לטעום קצת מאורו המאיר בכל העולמות, שהלא אמר רבינו הקדוש: הפחות שבאנשיי אני מוליך אותו על דרך של צדיק גדול וכו'.

והמעלות הקדושות שלהן זכה החסיד המקורב הנ"ל נראים בעיני בן הכפר מחמת קוצר דעתו ומיעוט השגתו לתכלית השלימות שאין למעלה ממנה, ונדמה לו שזהו המלך בעצמו דהיינו הצדיק האמת, ואינו יודע שכל מה שזכה אותו חסיד כאין וכאפס ממש ואף פחות כטיפה מן הים אינו מגדולתו של רבינו הקדוש ששגבה למעלה למעלה מדעת אנושי.

וכל מה שזכה הוא רק מכוחו הגדול. ורק מפני שאינו יודע כלל את מעלת צדיק האמת ראש בני ישראל, על כן נדמה לו זאת לשלמות שאין למעלה ממנה.

והחכם מרואי פני המלך שבמעשה הוא אחד מהתלמידים האמיתיים שזכה לחזות בנועם זיו פני צדיק האמת, דהיינו לטעום נעימות מתיקות תורותיו ועצותיו הקדושות ששום טוב בעולם לא ידמה להם, שהם רוח קדשו של הצדיק רופא הנפשות של כל ישראל, שהוא היופי הפאר וההידור והחן של כל העולם כולו, הם בגודל ידיעתם והשגתם ברוממות צדיק האמת, שהם בבחינת רואי פני

המלך, ויודעים שאינם יודעים כלל, בגודל אמיתותם חסים על בן הכפר שטרח ועבר כל כך עד שהגיע לפתח הארמון סמוך למקום תיקונו לנצח, ולוקחים אותו אל הקודש פנימה אל היכל המלך, ומתארים בפניו את גדולתו כוחו וטובו, שהוא ראש כל הצדיקים, נהר המטהר מכל הכתמים המרפא כל חליי הנפש ומעלה אותם משמד לרצון, מתכלית הירידה לתכלית העלייה, ומביא אותם אל כל הטוב האמיתי והנצחי.

ולא עולה על דעתם שטות זו, לקחת גדולה לעצמם, כי הם יודעים היטב שאין בכוחו של איש יהיה מי שיהיה להמשיך את כל הטובות האלו אלא רק צדיק האמת לבדו שהוא רבינו הקדוש הנחל נובע מקור חכמה רבי נחמן בן פייגא זיע"א. ואדרבא, כל שמחתם שעוד נפש תזכה להתקרב אל הצדיק ולקבל את תיקונו וללכת בדרכיו, כי הם עבדיו הנאמנים, ושמחים בשמחת המלך שכל רצונו וכוספו להשפיע מטובו לכל.

פרק ה'

שיחות וסיפורים

לגלות מי הוא הרופא באמת

"אמר מוהרנ"ת זכרונו-לברכה, וישא משלו ויאמר: למה אני דומה, לאיש אחד שעשה כרוז בכל העולם, מי בכם כל איש מנוגע וידוע חולי יבוא אלי וארפאהו ורצו כלא עלמא אבתרא. ואמר לאחד מהם: מה כואב לך? ואמר: הראש, ענה ואמר: לי כואב הראש כפלי כפלים ממך, וכן לכל אחד ואחד שאל לו מחלותיו וענה, כי בו כל מחלה ומחלה של כל אחד ואחד מכל באי-עולם, אצלו הוא בכפלי כפלים, אך שלחתי אחריכם, כי אני ידעתי מרופא אחד גדול במעלה, פראפעסער שיכול לרפאות גם אותי מתחלואי העצום, ומכל שכן שיוכל לרפא אתכם, שכאבכם ומחלתכם קטנה מכאבי. והנמשל: כי זה כל מגמת מוהרנ"ת זכרונו-לברכה, לגלות מי הוא הרופא באמת, שעל-ידי סבה נתוודע ממנו, לא מחמת שהוא חושב עצמו לגדול מכל בני-עולם. אדרבה כנזכר לעיל רק על-ידי עצם כאבו ומחלתו, חתר עד שמצא הרופא, ורוצה להיטיב לאחרים" (נחלי אמונה כ').

הראש השנה של רבינו ז"ל הוא נצחי

דרכו של מוהרנ"ת לאחר הסתלקות רבינו ז"ל, היתה לומר הלכה מליקוטי הלכותיו בקיבוץ הקדוש בראש השנה, באותו זמן בו היה רבינו ז"ל בחייו אומר תורתו הק', היינו בבין השמשות שביום א' דראש השנה. אמירת ההלכה היתה בהתעוררות עצומה וכל אנ"ש השתוקקו מאוד לשמוע אותה.

בראש השנה האחרון לחיי מוהרנ"ת לא הופיע מוהרנ"ת לומר את ההלכה ויהי לפלא בעיני הקהל.

נכנס רבי אפרים ב"ר נפתלי לחדר מוהרנ"ת (אכסנית מוהרנ"ת באומן היתה אצל ר' נפתלי אביו, שדירתו היתה בבניין בית המדרש שלנו באומן) ושאלו מדוע אינו בא לומר את ההלכה כשכל אנ"ש משתוקקים כל כך לשומעה. דחה אותו מוהרנ"ת בטעדקי כי הוא חש עתה ברגליו. אך ר' אפרים הבין כי מוהרנ"ת מתחמק מלגלות את הסיבה האמיתית שבגללה נמנע הפעם מלומר את ההלכה. ולכשהפציר, גילה מוהרנ"ת את נימוקו באמרו לר' אפרים: "הנה כבר זקנתי ומי יודע מה יתרחש בשנה הבאה... ושמא ישנם אנשים שבאים לראש השנה רק בכדי לשמוע את ההלכה ממני ואילו כשאפסוק לומר את ההלכה שוב לא יבואו לר"ה, לכן אין ברצוני לומר בשנה זו, כי הראש השנה של רבינו ז"ל הוא נצחי ואינו תלוי כלל במאמר ההלכה שלי..." (מבועי הנחל, ד')

מה הם רוצים ממני שאחבוש נחשים ועקרבים על ראשי?!

"מוהרנ"ת לא הסכים אף לחבוש שטריימל בשבת, אותו היו לובשים בימים ההם הרבנים והאדמורי"ם (אלא היה לובש דאשיקל - כובע מצחיה, כשאר האנשים הפשוטים). מסופר, כי פעם קנו לו כמה אנשיו שטריימל בתור 'משלוח מנות' לפורים, הם התעקשו שמוהרנ"ת יתעטר בו. בלית ברירה, בכדי לא לצער אותם יהודים שכל כך רצו זאת, חבש מוהרנ"ת את השטריימל, אולם הוא הזדעק בינו לבין עצמו: וואס ווילן זיי פון מיר, איך זאל אנטאן נחשים ועקרבים אויפן קאפ?! ... (מה הם רוצים ממני שאחבוש נחשים ועקרבים על ראשי?) הכיבוד המעט הזה ייסר אותו כנחשים ועקרבים... אולם רק לזמן קצר ביותר התעטר בשטריימל זה. כי פעם בעת שמוהרנ"ת הוריד את השטריימל בשביל להיכנס לבית הכסא, נגנב השטריימל. מוהרנ"ת שמח בכך, והכיר טובה לאותו גנב..." (באש ובמים בשם ר' נחמן בורשטיין שיח').

שהגדלות שלכם לא תסתיר את יופיו של רבינו

מוהרנ"ת אמר פעם לאנ"ש: "הנכם צריכים להשגיח שהגדלות שלכם לא תסתיר את יופיו של רבנו, "איר דארפט זיך היטן אז אייער גרוסקייט זאל נישט פארשטעלן דעם רעבנס שיינקייט".

כמו כן אמר: "צריכים אתם להזהר שהקטנות שלכם לא תסתיר ותעלים את יופיו של רבנו". "אייער קלייניגקייט זאל נישט פארשטעלן דעם רעבינס שיינקייט". (שיח שרפי קודש ב-תקצח)

דברי אמת נוקבים מפי איש פשוט

"ספר רבי מרדכי באבריניצער: פעם כשנסעו מאנ"ש לקבוץ על ראש השנה באומאן, נשאלה ביניהם באמצע נסיעתם השאלה המפורסמת, מדוע אין לנו חסידי ברסלב רבי (מלובש בגוף) כשאר החסידים, וכל אחד מהנוסעים אמר טעם אחר. נסע עמהם אז גם איש פשוט אחד שהתפרנס מעשית אוכפים ופרסות לחמורים וסוסים, הנקרא "רימר" בלע"ז, נענה אף הוא ואמר, "נגד האמת הגדולה שהיתה ברבנו מי הוא כיום שיכול לקום ולומר על עצמו 'אני' הרבי", "נאך אזא אמת וואס איז גיווען ביים רעבן קען זיך היינט איינער אוועק שטעלן און זאגן איך בין דער רבי"? ומלים נוקבים אלו שיצאו מפי איש פשוט, הדהימו את הנוכחים בפשטות אמתותם, וקבלו כלם דעתו". (שיש"ק ד-תנ)

הרבנות השארתי בטשעריין

מנהגו של הרב הגאון רבי נחמן מטשעריין ז"ל היה שבהיותו באומן בראש השנה לא היה משיב שום דבר לשואליו בדבר הלכה כשאירע איזה שאלה, באמרו: "רק את עצמי הבאתי לאומן אבל הרבנות השארתי בטשעריין". וגם אמר שאין להתפאר כלל בגדולה אצל רבינו ז"ל משום "אל תתהדר לפני מלך" ואומר רבינו ז"ל בתורה כ'.

שהוא בחי' ארחא מליא דלא אתחזיא עיי"ש. פעם בחזירתו לביתו אחר ראש השנה נסע עם בעל עגלה אחד מאנ"ש שהיה ירא שמיים ולמדן, ולא ראו עליו מאומה כי היה נראה אדם פשוט, ובדרך לנו באיזה אכסניא ואירע שם איזה שאלה של כשרות וגם שם לא רצה ר' נחמן להשיב, כי הרבנות עדיין נשארה בטשערין, ואמר להם תשאלו את הבעל עגלה וכאשר יגיד לכם כן תעשו, והבעל עגלה הכשיר את השאלה. והרב מטשערין לא פקפק כלל בפסיקתו ואכל ושתה מהאוכלין בלי שום חשש. ושאר אנשי החבורה הנלווים אליו כשראוהו אוכל, גם הם אכלו עמו. (ר' אליהו חיים רוזין ז"ל)

ממנו עד משיח לא יהיו חדשות

...ואחר-כך החל ניצוץ הגאלה בימי האר"י הקדוש זכותו יגן עלינו אמן, ואחר-כך נכמרו רחמיו על הדורות שהולכים ומתמעטים והעמיד את הבעל-שם-טוב הקדוש החבריא שלו, ואחר-כך כשהלכו ונתמעטו הלבבות עוד בימי רבינו שהתחיל אור הבעל-שם-טוב לשקוע, אז נכמרו רחמי השם יתברך מאוד ושלח את רבינו הקדוש שאמר שכבר הכין כלים למשיח צדקנו, ואמר שממנו כבר לא יהיה עוד חדשות עד משיח צדקנו שיבוא במהרה בימינו ותהיה גאולה שלמה, אמן. (סיפורים ומשלם)

היצר הרע של הכשרים

כשחזרו מקבורת מוהרנ"ת ז"ל ולבם היה מלא דאגה וצער מהסתלקותו, היה אחד בשם הר' נחמן פסחליס שהיה באמת חסיד ויראת שמים אבל טעות נזרקה בו שהוא מורשה למנהיג לאנשי שלומנו, לממלא מקום מוהרנ"ת ז"ל ובכך היה מדבר אליהם אז דברי נחומים לבל ידאגו, וה' לא יעזבם (ואינם יודעים אז כונתו). ואחר כשסיפר הר' נחמן טולטשינר ז"ל שמוהרנ"ת ז"ל קודם הסתלקותו אמר, העיקר התקשרות להצדיק, "לכו אל יוסף את כל אשר יאמר

לכם תעשו", אמר על זה הר' נחמן פסח"לס הנ"ל שכוונת מוהרנ"ת ז"ל הוא עליו, ובכך התחיל להתגדל כדרך המפורסמים, ובנה לו בברסלב בית המדרש מיוחד בשבילו ובשביל איזה אנשים שנמשכו בטעות אחריו.

וכן בשנה זו נסע לארץ הקדושה, וחזר לביתו על ראש השנה, וכמובן שבארץ ישראל השיג איזה מדרגה גבוהה וזכה למוחין דגדלות, והוא היה יודע לתקוע שופר, ובכך פעל אצל אנשי שלומינו שהוא יהיה הבעל תוקע שנה זו באומן. בראש השנה עלה על הבימה לתקוע, ואנ"ש כבר היו במקוה וגמרו כל מה שאומרים קודם התקיעות, והוא זה עתה התחיל לומר הזוהר שקודם התקיעות, ובאמת מעומק בלב בקול ובכי בדמעות שליש ומלה במילה, אבל מאחר שכל הציבור היו כבר מוכנים לשמוע התקיעות, ועוד להם לבלות זמן רב עם תפלת המוסף כמנהג אנ"ש באומן ביום הדין, ובפרט בדור הקודם ובכך היה מטיל בזה על הצבור טרחה יתירה.

ובכל זאת מאימת יום הדין לא נמצא אז מי שירחיב עוז בנפשו להפריע לו שיברך ויתקע ואפילו הר' נפתלי ז"ל שחי עוד אז, והוא היה אז הגדול והזקן שבאנ"ש תלמיד רבינו ז"ל והוא היה בטבעו קפדן, בכל זאת מאימת יום הדין שתק לדבר זה ולא אמר כלום, כולם סבלו והמתינו עד שגמר את אמירת הזוהר, בירך את הברכה נתן על פיו השופר מתחיל לתקוע, ואין קול תקיעות, עשה כל הפעולות לזה ואי אפשר לתקוע. עד שהציבור ראו שעפ"י שו"ע כבר כמעט גדול ההפסק מהברכות להתקיעות.

ושם היה אחד מאנ"ש הר' מאיר ליב בלכער מברסלב וידוע הוא לאנ"ש לתוקע אומן על כן ציוו עליו שילך לתקוע. והוא היה למדן וידע שאין מסרבין להציבור ועלה על הבימה וברגע שנתן השופר לפיו התחיל לתקוע ותקע כל התקיעות עד גמירא וכל אנ"ש היו שבעי רצון ומאז היה כל ימי חייו לבעל תוקע באומאן אצל אנ"ש. בכל זאת לא נפל הר' נחמן פסח"לס הנ"ל בדעתו ואדרבא הגדיל עוד יותר בעיניו והא ראייה שהשטן כל כך מתגרה עליו.

בקיצור אומרים שהנהלותיו בדרך המפורסמים היה למורת רוח כמעט לכל אנ"ש ובפרט לאנשי אמונה בדעת. ובכן נמצאו אחדים שידעו שאם הר' נחמן טולטשינר ז"ל יתחיל לרדפו יהיו דבריו נשמעים לבטלו. ובכן פנו אליו ושאלו אותו מדוע הוא אדרבא שותק לזה. על זה אמר להם: אתם יודעים שאלוקים יבקש את הנרדף ואפילו צדיק רודף את הרשע, איך פארגין איהם גאר ניט אז איך זאל זיין דער רודף און ער דער נרדף (איני מפרגן לו שאני יהיה הרודף והוא הנרדף) סוף דבר שעם הזמן מאליו נעשה בטל ומבוטל. ולבד הטעות הזה היה באמת חסיד וירא שמיים. וכבר אמר רבינו ז"ל: היצר הרע של הכשרים בוודאי הוא דיבוק. והאמת קיים לעד" (אבניה ברזל)

נראה מהסיפור הזה שר' נחמן פסחליס היה ברסלבר חסיד ונסע על ראש השנה לאומן אבל החזיק את עצמו לממשיך בתור צדיק וכל אנ"ש היו כנגדו עד שהתבטל. ואנ"ש ברחו מפרסום כמו מאש וכתוב באבניה ברזל כ': "כשבא ר' נחמן מטולשין עם הליקוטי הלכות לביתו נהנה מוהרנ"ת מאוד וגם אנשי שלומנו ואמרו אנ"ש כעת צריכים אנו לנהג כבוד בהר' נחמן מטולשין ואמר מוהרנ"ת בדרך הלצה "וויס איך וואס, נעמט און שמייסט אים אפ" (מה פתאום, קחו אותו והכו אותו) ואמר כך מפני שלדבר רבינו זצוק"ל היו צריכין להיות נקי מן הקנאה והתאוה והכבוד מכל וכל לגמרי, אך מה יכולים לעשות אם הוא מקנא או נכשל בתאוה הלוא אנוס פעם אחת, ועל כן מקרב אותו רבינו זצוק"ל, אבל כשרוצה עוד כבוד נו שטיזשע אין דער זייט (נו תעמוד בצד) ומוהרנ"ת ז"ל אמר פעם אחת קנאה תאוה - הרבי מקבל אותך, אבל כבוד מוכרח לזרוק לגמרי". (אבניה ברזל)

ועוד יש מעשיות רבות מאנשי שלומנו בכל הדורות, איך היו בורחים בכל נפשם ומאודם משררה ומכבוד, כי ידעו כי רק כך יזכו להישאר מקורבים אליו באמת וגם לקרב אחרים אליו.

פרק ט'

מתלמידי התלמידים

את הקבלה שקיבלו ממוהרנ"ת זי"ע, בגדולת רבינו ובנצחיות כוחו וקדושתו, מסרו בניו ותלמידיו של מוהרנ"ת לבניהם ותלמידיהם אחריהם, לקיים מה שנאמר "חסדי ה' עולם אשירה לדור ודור אודיע אמונתך בפיי" (תהלים פ"ט), להודיעם גודל החסד שעשה עמנו השם יתברך בדורותינו, ששלח לנו מושיע ורב ההולך לפנינו בעלמא דין ובעלמא דאתי.

בניו של מוהרנ"ת העבירו את הידיעה האמיתית הזאת אשר קיבלו מאביהם הקדוש, לבניהם אחריהם, כגון רבי יצחק לבניו רבי מיכל ורבי דוד צבי וכו' ורבי שכנא לבניו וכו'. וכן שאר בניו של מוהרנ"ת אשר היו הם ויוצאי חלציהם מקושרים בהתקשרות נפלאה ותמימה ברבינו הקדוש.

וכן תלמידי מוהרנ"ת: רבי נחמן טולטשינער לתלמידיו ומהם: בנו רבי אברהם בעל 'ביאור הליקוטים' (אשר קירב נפשות לרבינו בחו"ל ובארץ ישראל), רבי סנדר טראוויצער, רבי מגדל ליטוואק, רבי אייזיק אייזנשטיין, ועוד.

מרבי משה ברסלבר לתלמידיו ומהם: רבי שמשון בארסקי בעל 'ליקוטי עצות המבואר' (אשר בין תלמידיו היה רבי יצחק ברייטר שעל ידו נמשך אור רבינו הק' במדינת פולין), רבי ישראל קרדונער (אשר עסק כל ימיו בקירוב נפשות לרבינו ובימיו היה העוסק בהדפסת ספרי רבינו במסירות-נפש), רבי אהרן קיבליטשער, וכן הרבה מאנ"ש קיבלו ממנו.

מהרב ר' נחמן מטשערין לתלמידיו ומהם: רבי ברוך אפרים מטפליק בעל 'באבי הנחל' על ליקוטי מוהר"ן, רבי אלטער טעפליקער (מחבר ספרים רבים שקירבו אלפי נפשות לרבינו, וממעתיקי כתבי ברסלב), נכדו רבי אברהם שטערנהארץ (ממעתיקי השמועה בארץ ישראל), ועוד.

מרבי מיכל'י מיאס לתלמידיו ביאס (רומניה) ומהם: רבי שלמה קאוולער ועוד.

מרבי נתן ב"ר יהודה מטבריה שקירב נפשות רבות ביאס ולאחר מכן בארץ ישראל, אשר כידוע היה מגדולי מפיצי אור רבינו בחו"ל ובארץ ישראל, והרבה מאנ"ש ובפרט בצפת קיבלו ממנו ומהם: רבי אייזיקל מבוקרעסט, רבי צבי ובנו רבי נתן טראוויצער, רבי נתן חנה'ס ואחיו רבי יואל צבי, ועוד. ועד היום מכתביו אשר בספר 'נתיב צדיק' מבעירים הלבבות ומאירים הנפשות באורו של רבינו.

וכן שאר תלמידיו הקדושים של מוהרנ"ת קרבו הרבה נפשות לאורו של רבינו, וברחו כל ימיהם מכל שמץ שררה והנהגה בתכלית הריחוק, וכולם כאחד העבירו את אוצרי הדעת הקדושה הזאת לתלמידיהם אחריהם, ללא שום חילוק ושינוי כלל, ולא נמנעו תלמידי אלו לקבל מאלו, כי כולם כאחד קיבלו את אמיתת האמונה בגדולת רבינו.

רבי אברהם ב"ר נחמן מטולטשין / ביאור הליקוטים, כוכבי אור

"וכן אמר פעם אחת [מוהרנ"ת ז"ל] שסובב על רבינו ז"ל כעין הנוסח שנזכר בברכת ההפטרה 'כי בשם קדשך נשבעת לו שלא יכבה נרו לעולם ועד'. (שיחות וסיפורים ד')

"...שאינ מי שיידע איך להתנהג ולהשתדל בעניין זה, כי אם מי שגילה זאת בעצמו, שהוא היה המשה משיח האמיתי, והוא הרואה והמשגיח האמיתי היכן התינוקות קוראים, כי מאתו בעצמו נמשכים

כל המשכנות של הרועים שהיו ושיהיו, שהוא מקור ההבל פה שאין בו חטא של התינוקות. ועליו נאמר: ויקם משה את המשכן שהוא הבית תפילה, מרוב הזדככותו בתכלית הזכות והבהירות מיום הולדתו עד יום הסתלקותו להיות בעצמו בבחינת הבל פיו שאין בו חטא שהתפאר עצמו (חיי מוהר"ן מעלת תורתו וספריו אות מ"ה) שגם הבל פה אינו יוצא מאתו בלי חידוש, כי הוא אשר בכוחו לברר ולמצוא הנקודות טובות גם במי שנפל וירד בתכלית הירידה שאין ירידה אחריו". (ביאור הליקוטים על תורה רפ"ב)

"והמעייין יבין מאליו, שמה שלא יזכירנו שם (דהיינו מוהרנ"ת את רבינו בפירוש) וכן בשאר מקומות בדבריו הקדושים, כי אם בדרך כלל בשם 'הצדיק', הוא מפני דרכי שלום. וכבוד אלוקים הסתר דבר. וגם כי אמנם שגם זה אמת, כי כל דרך צדיק הדור יש לו בחינת משה משיח כמובא בדבריו ז"ל, אבל בוודאי העיקר הוא 'העלית על כולנה' - שהוא משה משיח בעצמו, כנשמע כמה פעמים מפיו הקדוש בפירוש, ועל כן אם תבוא בחשבון הג' תיבות האלה: 'עלית על כולנה', נביט ונראה שגם הם במספר שמו במילואו: 'נון חית מם נוך', עם הד' אותיות והכולל". (חכמה ותבונה סי' כ"א)

"ועל ידי כל זה 'לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים' שני"ם ראשי תיבות: ש'טיחה על קברו הקדוש, נ'תינה את הצדקה על שם 'נתון תתן', י' מ'זמורים - שכל אנשי ביתו לבושים בזה". (שם)

"מחמת זה מוכרח שיהיה כל עיקר הבקשה והתפלה הנ"ל, לבקש ולחפש ולהתפלל להתגלות ומציאות הצדיק והפלא יועץ הנ"ל בעצמו, כי על ידו לבד, יהיה ביכולת להזדכך מתכלית התגברות הטינופת שבאחרית הימים האלה, ולהתעלות זה לעומת זה לתכלית ההיפך" (ביאור הליקוטים על תורה ס"א)

"כל תקוותנו וחיינו, הוא לבקש ולחפש יומם ולילה אחרי המנחה משה בעצמו" (השמטות לביאור הליקוטים)

"אף על פי שמרוב כובד המלחמה הוכרח להתכסות ולהסתלק מאתנו, אבל לא לעולם יזנח ה' ולא לעולם יקצוף, וגם אמנם בכוחו כי עז וגבורתו כי קשתה לא נתעלם מאתנו מכל וכל כמאז ומקדם לבל יידע איש את מקום קבורתו אשר גאולתנו תלויה בו. ולכן גם אם יעלה לשמיים שיאת מלך הזקן וכסיל, משם יורידו ויפילו. כי לא ישקוט האיש עד אם כילה הדבר אשר דיבר, לגאלנו ולרפאנו מתחלואינו העצומים. [נת כל האות הזה הוצאתי מדברי מוהרנ"ת, שמעתי מאבי הריני כפרת משכבו]" (חכמה ובינה ל"ז)

"כי הוא הצדיק היחידי וראש ראשי הדורות שהיו מעולם, שנתעלה על כל הצדיקים שהיו מעולם, עד שלא קם עוד בישראל כמוהו".
(ביאור הליקוטים כ"ז)

רבי ברוך אפרים מטפליק / באבי הנחל

"כי על ידי זה שאינו מאמין בתלמידי חכמים הנקראים חיים וכו' צדיקים אפילו במיתתן קרויים חיים. פירוש, הגם שמאמין שהם צדיקים אבל כיון שאינו מאמין שגם אחר הסתלקותם נקראים חיים ויכולים להתקרב להשם יתברך על ידם כמו בחייהם, ויותר, הרי זה פגם אמונת חכמים. ויובן ע"פ מה שכתב רבינו ז"ל בסימן קמ"ד על מאמר רבותינו ז"ל: אין אדם מת וחצי תאוותו בידו, כי עיקר המיתה הוא רק מי שהולך אחר תאוותיו וכשמת נתבטלין התאוות, על כן ניכרת אצלו המיתה ונקרא מת. אבל מי שמקדש ומטהר עצמו בחיים חיותו מכל התאוות, אזי הוא חי תמיד וכו' עיין שם.

ועל כן, כיון שאינו מאמין בהצדיק שגם לאחר הסתלקותו נקרא חי, נמצא שחושדו שלא שיבר כל התאוות בחייו ועל כן הוא נקרא מת, נמצא שאין לו אמונת חכמים כלל, על כן הוא נופל לחולאת שלא

‘אמין בחייו והוא מידה כנגד מידה; כי הצדיק חי גם לאחר מיתה’
(‘באבי הנחל’ על תורה נ”ז בליקו”מ)

רבי ישראל קרדונר / אמונת אומן – מכתבים

“ואם לא נזכה ח”ו להגיע בעולם הזה לכל תשוקתינו, עם כל זה לא ילך לאיבוד ח”ו כל מה שנוכל לחטוף בזה העולם, ולסמוך על כוחו הגדול של רבינו הקדוש שהשאר יתקן הוא בכוחו וכמו שאמר רבינו הקדוש: דופיט אויף מיין כוח (סימכו על כוחי)”. (מכתב ל”א)

“הן אמת שיודע אני בעצמי שאיני כדאי אפילו לפתוח את פי להזכיר את שמו הגדול יתברך שמו ומכל שכן לעבוד אותו יתברך שמו, ומכל שכן לעורר את אחרים לעבודתו יתברך שמו, אבל מה אעשה, אין לי על מי לסמוך אלא על רחמי השם יתברך ועל כוח וזכות רבינו הקדוש שהזהיר אותנו מאוד מאוד לדבר עם חברו ביראת שמיים”.
(מכתב ל”ה)

“תדע ידידי היקר שלא נעלם ממני מיעוט ערכי השפל שאיני כדאי אפילו להזכיר שמו יתברך הגדול הגיבור והנורא ומכל שכן וכל שכן לעבוד אותו יתברך ויתעלה, וקל וחומר בן בנו של קל וחומר לעורר ולהדריך אחרים לעבודתו יתברך ויתעלה, ובפרט שעדיין אני בעצמי בתוך המלחמה הוא מלחמת היצר ואני בעצמי צריך לרחמים רבים. אך מה אעשה כי אין לי על מי להישען כי אם על אבינו שבשמים ועל רחמיו וחסדיו הגדולים שאינם כלים לעולם, ועל כוח וזכות אדמו”ר הקדוש והנורא שהזהיר אותנו מאד שידבר כל אחד ואחד עם חברו ביראת שמים כמבואר בהתורה כי מרחמם ינהגם בליקוטי תנינא ח”ב סי’ ז’, על כן על זה תמכתי יתדותיי””. (מכתב מ”)

רבי שמשון בארסקי / גבורות שמשון - מכתבים

"כי כל דיבורי שאני כותב, השם יתברך יודע כי הם אינם משלי, כי אם מהאור הצח והמצוחצח הוא דעת אדמו"ר ז"ל". (מכתב ד')

"הנני להודיעכם מגודל הפלאות מעלת ההתקרבות לדעתו וקדושתו של אדמו"ר ז"ל, כי נתקיים ממש ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל', כמבואר מזה במאמר 'לכו חזו', כי אפילו הקטן במעלה כשמתקרב להצדיק האמת בחינת משה, רואה ומשיג הרבה יותר מהגדול במעלה שאינו מתקרב". (מכתב ז')

"ובוודאי ה' יתברך יגמור בחסדו הגדול את כל התיקונים שצריכין לגמרם על ידי הארת דעתו של אדמו"ר ז"ל בעולם על צד היותר טוב ונכון, והכל בזכות וכוח רבינו ז"ל אשר מידתו נצח, כי נצח וינצח, אפילו מה שצריכין לברר ולתקן ולנצח בין אנ"ש בעצמם. כי הברור והתיקון שצריכים לתקן בין אנ"ש בעצמם הוא קשה יותר הרבה הרבה מהתיקון והברור של כלל העולם, כי בזה תלוי עיקר גמר התיקון, אך כוח אדמו"ר ז"ל מספיק על הכל". (מכתב י"ג)

"ובוודאי לכוח והתחזקות כזה אי אפשר לזכות כי אם על ידי התקרבות אמיתי להצדיק האמת, ועל ידי עסק רב בספריו הקדושים על מנת לשמור ולעשות ולקיים, והעיקר על ידי העצה הכללית אשר גילה אדמו"ר הקדוש ז"ל - תפילה והתבודדות". (מכתב ט"ז)

"זאת שאני כותב לך, זה מצד ההתבררות שנתברר אצלי מהניסיונות והרפתקאות והמלחמות העוברים עלי מיום התקרבותי לאורו של אדמו"ר ז"ל עד הנה, וכל קיומי מה שהשם יתברך מחזק אותי בכל עת, זה רק על ידי העצות של ספרי אדמו"ר ז"ל המחיינ אותי בכל פעם ומחזקין אותי בעזהי"ת לישאר קיים על עמדי, על כן אני יודע ב"ה היטב כי התנוצצות האמת של דברי אדמו"ר ז"ל, היינו של ספריו הקדושים, הוא תיקון גדול ורפואה אמיתית לכל המתקרב באמת לרבינו ז"ל". (מכתב י"ח)

"ומה שאתה כותב שחמיך מבקש איזה דיבורי התחזקות וכן ידידנו בן ציון אפטער מבקש מכתב התחזקות, הנני להשיבך כי כל ידיעותיי הם מספרי אדמו"ר ז"ל והספרים נמצאים בידם, ילמדו בהם באמת כראוי ובוודאי ימצאו שם התחזקות חדש בכל פעם..." (ל"ב)

"השם יתברך ירחם שיתגלה במהרה אמיתת אורו של אדמו"ר ז"ל בכל העולם, כי בזה תלוי תיקון העולם". (ל"ג)

רבי אליקים געציל ליובאוונע ז"ל / מכתב – מאור הנחל

"אך זאת צריכין למודעי, שנבין דבר מתוך דבר, על כל פנים כמו פרעה שהבין 'אחרי הודיע אלוקים אותך את כל זאת - אין נבון וחכם כמוך'. על כן גם כאן מסתמא כשגילה (=רבינו) כל כך מעלת הצדיק האמת יותר מכל הספרים, מסתמא הוא השיג והיה בכל הבחינות. על כן יובן כי תיקון העולם ובפרט הדור האחרון הזה, הוא רק על ידו. בב' הבחינות: בכוחו. בעצותיו הקדושים. ובלעדו לא ירים איש את ידו ואת רגלו.

ואם תאמר, ואיה כוחו עתה? הלא מבואר בכל הספרים ובפרט בספרו חלק ב' סי' ז' כי זה הצדיק שלומד עם דרי מעלה ועם דרי מטה, (שמבלעדי זה אינו נקרא צדיק אם אינו יכול זאת, הנשמע התגלות כזאת או הנראה כמוהו?) אפילו כשנסתלק, אינו נסתלק לגמרי, כי הוא יודע היטב כי עיקר הוא ואבית תהילה משוכני עפר וכו' עי"ש. וסיים שם: וזה בחינת קבורתו של משה. ופירש הרב מעדתנו הגאון הנפלא זצ"ל, כי זה מרמז כי גם כשהצדיק הזה נסתלק, אז גם ציונו הקדוש יפעול כל הפעולות הרבות המוזכרין בהתורה הנ"ל. ועל כן היתה צוואה מאתו שניסע על ציונו הקדוש ולומר שם היו"ד מזמורים הידועים אצלנו אשר גילה לתיקון הברית ר"ל, אשר הוא שרש לכל החטאים,

הפגמים והמידות רעות ר"ל, כידוע מזוהר הקדוש ומכל ספרי אמת, ובפרט מספרו הקדוש.

כי דע שלא יהיו עוד ראש בית (עיי' בהתורה בראשית בסי' ס"ז ח"ב מספרו ותבין זאת) עד ביאת משיח צדקי'נו. על כן שם כוח בספרו, והבטיח לעזור מי שיבא על ציונו עד סוף הדורות. ועל זה הניח צוואה בזה הלשון: נאר איר זאלט זיך האלטיין אין איינעם (רק תחזיקו עצמכם ביחד) ומקבלי'ן די'ן מן די'ן. כי הכוח והעצות ששם בספרו, הם גנוזים ועמוקים, בפרט אלו העצות הקדושים הצריכי'ן עתה ואז לא היו נצרכים עדיין, על כן לא ראו אותם בספרו הקדוש (כמו שהזוהר הק' היה גנוז בגשמיות, כן כאן ברוחניות) עד שיבוא הדור האחרון המוכרח לזה לרפואתו, ויחתור על ציונו הקדוש ובספריו, עד שימצאם. כמו שכתוב מים עמוקים עצה בלב איש ואיש תבונות ידלנה. כי העצות העמוקות לא יתגלו רק על ידי צעקה מעומק הלב, כמו שכתוב ממעמקים קראתיך. צעק לבם אל ה'". (ר' געצ'י במכתב לאחד מרבני ארץ ישראל בזמנו. נדפס ב'מאור הנחל')

"תהילה לאל כי לא אלמן ישראל מאלהיו, כי ראה ה' בעניינו והקדים רפואה קודם למכה. כי זה שלשה שנים שנתעורר לב אנשי שלומינו לקבץ מספר אברכים לשיבה בבית המדרש הגדול הנקרא על שמו, פה אומן מקום גניזתו הק', הנבנה מחדש. ועד עתה היה נפתח רק מראש השנה לראש השנה, עת קיבוץ כל אנ"ש על ציונו הקדוש, ועתה נתעורר לב אנ"ש מחמת שראו גודל החשכות של העולם, וגודל אמיתת פעולת העצות הקדושות הנובעות מספרו הקדוש, ורק הם יכולין להציל באחרית הימים האלו. והיה לזה השגחה פרטית מאתו יתברך, ומהצדיק הזה אשר עדיין הוא עומד ומתפלל בעדינו, כי לא ישקוט האיש עד אשר אם כלה הדבר הזה היום.

והזמין ה' אנשים כאלו, כחיצים ביד גיבור כן בני הנעורים לא יבוש כי ידברו את אויבים בשער, ואנכי הקטן אחד מהם. והשם יתברך יעזור שלא יהיה מניעה בפרנסה. ותהילה לא-ל לומדים ש"ס ופוסקים,

והעיקר השיעור בין מנחה למעריב 2 שעות לימוד האמונה, כמבואר בהתורה סי' ה' הנ"ל, שצריכין לקבוע ישיבה על לימוד אמונה, כמו שכתוב למען תלמד ליראה. ובפרט בדברי תלמידו נאמן ביתו, אשר הוא כיוון דעת רבו בפירוש דבריו ז"ל - מוהרנ"ת ז"ל.

ותהילה לאל יש לנו מטיף אמיתי, מוציא לאור תעלומות ספרו, והוא נכדו הק'. וינצח בשירו להוריד הלימוד הזה לכל המדריגות, והוא ירא שמים באמת ושלים באמונה אמיתית ובאמונת חכמים, ומושך עצמו לכל המ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, ועניו ושפל באמת בלי שום שם, כאשר כן הורנו רבינו ז"ל. אשר על כן בכל המפורסמים ינהגו בניהם אחריהם, אף כי לא ידעו מה... אבל כאן אינו הולך בירושה, רק מקודם היה תלמידו הקדוש וכיוצא, ועתה כי נמצא מוכן לזה מיוצאי חלציו, מה טוב ומה נעים. אבל בלא פרסום, רק הוא חותר עצת אמת להציל נפשו משטף מים רבים, כי ראה כי כלתה אליו הרעה, כי כמעט שלא נתפס ברעה הזאת, ועל ידי זה ניצולין גם אחרים..." (שם)

רבי שמואל העשיל פרידמאן / אמונת חכמים

"הנה ידוע מדברי מוהרנ"ת זצוק"ל בספרי ליקוטי הלכות ובהמכתבים בכמה וכמה מקומות, מפורש וברמז, גודל מעלת מי שזוכה להתקרב גם עכשיו לדעת רבינו הקדוש, ולומד ספריו הקדושים ועוסק בענייניו הקדושים, בפרט מי שזוכה להיות על ציונו הקדוש אשר הבטיח שיעשה טובה לנצח לכל מי שיבוא אליו וכו', ובפרט מי שזוכה להיות על ראש השנה באומן, אשר כבר אמר רבינו ז"ל כמה וכמה פעמים שאין דבר גדול מזה, פוק ועיין ותשכח בהספרים הנ"ל בעין האמת וינעם לך לעולם.

לכן העתקתי פה כמה מאמרים מספר 'חיי מוהר"ן', ממעלת המתקרבים אליו וממעלת ספריו הקדושים ומגדולת הראש השנה שלו, וגם העתקתי כמה מאמרים מספר 'פרפראות לחכמה', שכל התיקונים המבוארין בספריו הקדושים שנעשין על ידי ההתקרבות אל הצדיק, גם עכשיו אחרי הסתלקותו ז"ל נעשה כל זה על ידי שמתקרבין אל ענייניו הקדושים ולומדים ספריו הקדושים ומקיימין עצותיו הקדושות". (הקדמת אמונת חכמים חלק שני)

רבי מתתיהו הכהן ברזסקי ז"ל / שארית ישראל - מכתבים

"כי גם עלי עבר הרבה הרבה מאד מעת ישיבתי פה, וכל חיותי ונחמתי שזכיתי להתקרב להצדיק האמיתי ולטעום מעט דמעט מתורתו הקדושה, וזה כל תקוותי לנצח". (מכתב ק"ג)

"רואין בחוש כי אור רבינו הקדוש יותר מה שנתקרב לקץ הגאולה, נתגלה אורו הקדוש, כי כל עיקר תיקונים של רבינו הקדוש היה על אחרית הימים האלה". (שם)

רבי יצחק ברייטר ז"ל / חלוקי הנחל, שיר ידידות

"התחדשות דרך האמת היתה חמש פעמים בעולם ואלו הן: משה רבינו. רבי שמעון בן יוחאי. רבי יצחק לוריא. רבי ישראל בעל שם טוב. והנחל נובע מקור חכמה, וממנו עד משיח לא יהיו חדשות". (חלוקי הנחל, עמוד הצדיק ט"ז)

"בכל מקום שנזכר 'צדיק' בליקוטי מוהר"ן, הכל על הצדיק הנ"ל". (שם י"ז)

"אין להאדם להשתדל להיעשות זה הצדיק, ואין לו לחשוב כי כל מי שרוצה ליטול את הכתר הזה, נוטל, כי זהו עניין של מפורסם של שקר שהובא בליקוטי מוהר"ן. כי אם, כל אחד צריך לקבל מזה הצדיק הנתגלה בכמה דורות שזהו עניין של התנוצצות משיח וההכנה לגאולה. וכל אחד צריך לידע מזה הצדיק, כי אם לא ידע ממנו בזה הגלגול יצטרך להתגלגל עד שיידע". (שם י"ח)

"לידע, כי חידוש כמו הנ'חל נ'ובע מ'קור ח'כמה עוד לא היה בעולם, כי הוא הכין כלים למשיח צדקנו והמשיח ילחום בהם לתקן העולם". (שם כ')

"ברוך ה' אלוקי ישראל אשר לא השבית לנו גואל, והבדילנו מן תועי בדרכי א-ל וקרבנו אל כלליות שבעת רועי ישראל. הוא רבינו מקור חכמה..

"חידוש כמותו מעולם, לא היה מעולם ועד עולם, מהרבה עולמות שמו נעלם, הוא יתקן את העולם כי זה כל האדם:

"טעמנו כי טוב סחרו, לא יכבה בלילה נרו, עולם נלך לאורו על ידי רבי נתן תלמידו:

"מפורסמים רצו להשתרר עלינו, להעבירנו מדעת קדשנו, הודיענו זאת רבינו כי ממנו לא יהיו חדשות עד משיח צדקנו: " (שיר ידידות)

רבי אפריימל מפשדבורז' ז"ל / עונג שבת - מכתבים

"והעיקר והיסוד שהכל תלוי בו הוא לקשר עצמו להצדיק שבדור ולקבל דבריו על כל אשר יאמר כי הוא זה וכו' וכבר נודע לנו כי רבינו הוא הצדיק והרב שבדור גם עתה, אשרי מי שיאחז בו, ועל ידי התקשרות אליו היינו להאמין בו באמונה שלמה ולילך בעצותיו כפי מה שיוכל ובהדרגה..." (עונג שבת, בשלח)

"ידידי יקירי חזק ואמץ, צריכין אנו לשמוח מאד בזה שזכינו לידע את יוסף, מהצדיק האמת נ'נ'מ'ח', יהי רצון שנזכה גם לקיים עצותיו האמתיים ונזכה לכל טוב הן בגשמיות הן ברוחניות, ולא נבוש בעולם הזה ולא נכלם לעולם הבא והכל בזכותו של אותו צדיק זצ"ל, כדברי מוהרנ"ת ז"ל שאמר: תהילה לא-ל יש ויש לנו על מי לסמוך, ככוחו אז כן כוחו עתה ויותר ויותר, להצילנו מכל אויבנו ולהושיענו בגשמיות ורוחניות". (עונג שבת, בשלח)

רבי אברהם שטרנהארץ / נעימות נצח, שארית ישראל

"וגם אתה צריך גם עתה להזכיר עצמך מחדש שהיה רבי כזה בעולם הזה, שאורו זורח ומאיר מחדש בכל יום אפילו עלינו, כי הוא מאיר למטה מעשרה טפחים, בכל אחד, בכל מקום שהוא. וצעק לכל אחד ואחד: ה' איתך ואצלך וסמוך לך, אל תתבהל. ואיך שיהיה, יהיה לנו תיקון על ידו בודאי". (נעימות נצח מכתב ג')

"ידידי, יש לנו עצות נפלאות שיכולין לרפאות את עצמנו ממכות המופלאות שיש לנו מכל צד... והעיקר, אף על פי שהולכין בזה העולם על גשר צר, הזהירנו אדמו"ר נחל נובע מקור חכמה ז"ל שלא יפחדו, הנה א-ל ישועתי אבטח ולא אפחד, ובפרט בכוחו שאמר 'דיפיט אויף מיין כוח (סימכו על כוחי) אך אנחנו צריכים ליתן לו אבנים, שזה לבכנו האבן, והוא יבנה מזה בניינים נפלאים". (שם א')

"ה' יודע האמת שכל מגמתי להיות בארץ הקודש, על דעת אדמו"ר זלה"ה באופן כזה להביא איזו פעולות טובות שם, שיתגדל ויתקדש ויתפרסם גודל נוראות וקדושות של הצדיק האמיתי שהוא החן והפאר והיופי של כל העולם שעל ידי זה יתגדל ויתקדש שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה. ויידעו כל תושבי ארץ הקודש שעיקר קדושת ארץ הקודש אי אפשר להרגיש, רק על ידי הבעל כוח האמיתי

שיכול להוציא מהמקום ומהזמן, למעלה מן המקום ולמעלה מהזמן, ולהחיות בשבעה משיבי טעם, באמרות טהורות שלו, אפילו לחלוש כוח כמוני בגלות האחרון המר הזה, עד שנרגיש נעימות ומתיקות כזה, עד שנצעק אשרינו אשרינו מה טוב חלקנו בריקודין והמחאות כף בשמחה שאין לה גבול בפני קהל עם ועדה...” (שא”י ל”ה)

רבי אהרן לייב ציגלמאן הי”ד / נעימות נצח – מכתבים

”כי לא יטוש ה’ את עמו ובפרט להמקורבים להצדיק האמת אשר שמו הקדוש נקרא עלינו, וזכות רבינו הקדוש יעמוד לנו בזה ובבא כאשר הבטיח לנו בהבטחתו הקדושה, והנה מעשה אבות סימן לבנים, וכל הדיבורים והתחזקות שדיבר רבינו הקדוש זצ”ל וחיזק את מוהרנ”ת זצ”ל שאמר לו: האלט זיך וכו’ (אחוז עצמך) וכיוצא, הכל כאשר לכל נאמרו עלינו, על כל אחד ואחד מהמקורבים אליו ז”ל, וצריכין לזכור זאת היטב היטב, כי גם אלינו מדבר עתה רבינו ז”ל הדיבורים הנ”ל, ועוד יותר ויותר, כי המה כלליות דכלליות”.

(מכתב ל”ה)

”ומאוצר מתנת חינוך יחננו, על ידי זכות הצדיק האמת אשר בכל כוח זכותו, הוא מבקש רק מתנת חינוך, ועל ידי זה ממשיך מתנת חינוך על כל הפשוטים ואף על כל הרחוקים מזכויות”.

(שם)

רבי משה גלידמאן מצ’נסטחוב / רינת ציון – מכתבים

”כי זה עיקר חיותנו, מה שאנו זוכין לילך בכל יום ויום ולפרש שיחתנו מרירות נפשנו על הציון הקדוש, ולהתוודות שם לפני הצדיק

האמת. וברוך השם אחר כך כשאנחנו הולכין מציונו הקדוש, נמשך שמחה בלבנו, וכל זה הוא בכוחו של רבינו הקדוש" (מכתב ו')

★ ★ ★

רבי ישראל דב אודסר / מכתבי רי"ד אודסר, אב"י הנחל

"יידעו הדורות הבאים, כי כלל מונח בידינו, כי הצדיק והמנהיג הדור בדורות אלו, וכן לדורות עולם, הוא רבינו הגדול והקדוש זצ"ל. כי קדושתו וכל מעשה תקפו וגבורתו וכל תיקונו הנפלאים והנוראים, וכל האותות והמופתים, וכל היד החזקה וכל המורא הגדול אשר עשה רבינו זצ"ל לתקן העולם, בפרט כל נפשות הנדחים האבודים, הם חיים וקיימים לעד עלינו ועל כל דורות הבאים אחרינו, כמו בחיים חיותו, ויותר ויותר". (מכתבי רי"ד, ו')

"עלינו לשבח ולומר הלל השלם והלל הגדול, שזכינו בימינו לרבי ומנהיג אמת כזה שהוא הרפואה לכל מכותינו, יהיה איך שיהיה, ועל ידו יש כבר תקוה לאחריתנו, אפילו להגרוע שבגרועים". (שם, ח')

"אין לנו שום עצה ונחמה ותקוה והצלה, רק לנו ולברוח אל הצדיק האמת המובחר, שראוי להאמין בו ולהתדבק ולהתקשר אליו". (שם, כ')

"יש כבר עכשיו בעולם רבי אמת כזה, שיש אצלו חסדים נעלמים עד אין קץ ותכלית". (אבי הנחל ח"ב ז')

"...לולא תלמידו המובהק מורנו ורבינו רבי נתן זכרו לברכה, אשר שם אל לבו לכתוב בדורותינו אלה אשר הלכות הולכים ומתמעטים בעוצם החושך, בחמימות והתלהבות גדול מאד אשר נבער ליבו כאש בוערת בחמימות והתלהבות גדול לאין קץ, להודיע באהבה רבה ובשמחה גדולה לכל ישראל מסוד נוראות גדולת הנחל נובע,

שיידעו כולם אשר רק הוא לבדו יכול להוציאנו מהחושך ולגאול ולפדות אותנו מכל החשכות העובר עלינו". (שם מ"ו)

"ה' יתברך חנן אותך ונתן לך לב מבין דבר מתוך דבר וכלים יפים יקרים מפז, כדי שתוכל לקבל בהם אור הגנוז והצפון שנמצא עכשיו בימינו בעולם, העולה על כל האורות, הוא רבינו הנורא נחל נובע, שהודיע לנו כי הוא המנהיג האמיתי בדורנו זה ובכל הדורות הבאים". (שם ע"ט)

"וירפאך ויבריאך בשלמות לחיים טובים ארוכים, חיים אמיתיים של אמונה, קדושה ותשובה שלמה, בכוח וזכות הצדיקים אמיתיים יחידי הדורות, ובראשם המנהיג האמת של דורנו ושל כל הדורות הבאים, הוא רבינו הפלא העליון, עילאה על כל עילאין הנורא מאוד מאוד, נחל נובע מקור חכמה רבינו נחמן מאומן שברוסיה" (שם קכ"ט)

"חזק תמיד לחסות בגדולת נוראות כוחו של הנחל נובע שאנו חוסים בו, שהוא עיקר ושורש יהדותנו חיותנו ותקוותנו". (שם רמ"ג)

"ה' העיר את רוחו והבעיר את לבבו כאש בוערת, להבעיר ולהלהיב לבבות ישראל אל הנחל נובע, שהוא גואל ומושיע ישראל בדור הזה ולדורי דורות". (שם רמ"ה)

"אחי חביבי, זכור היטב היטב את כל הטובות והנפלאות שעשה השם יתברך עמנו בדור הזה, וזכינו להימנות בעוצם שפלותנו עם הנפשות האוחזים עצמם בצדיק האמת". (שם ע"ר)

"הריני כותב בלב מלא דמעות מתוך רוב שמחה שאין לה קץ, על הנסים והחסדים הנפלאים ועל הסיבוכים הנוראים שסיבב עמנו בעל הסיבות, בעל הרחמים, בעל החמלה והחנינה, שהאיר עינינו ופתח ליבנו להשתוקק לכסוף ולהתגעגע לדבק עצמנו בהצדיק האמת שיש לו כוח להרים ולהגביה אותנו מעומק ירידתנו מכל מקום שאנו שם, ולתקן כל מה שקלקלנו ולהפוך כל מיני ירידות לתכלית העליה.

עדיין אין אנו יודעים כלל עד היכן מגיע החסד הנפלא והנורא הזה
 - - - " (שם ש"ד)

"החפץ באמת לאמתו, ונשא את ליבו ומוחו אל הצדיק האמת הברור
 וזך וצח, וסילק מעצמו כל חכמתו ושכלו נגד אור הצדיק החכם
 האמת אשר לפניו ואחריו לא קם כמוהו, שעוסק לתקן כל העולם
 בשלמות... " (שם ש"ה)

רבי שמואל הורביץ / מכתבי שמואל

"נשמת הצדיק בחינת משה בא כל פעם, פעם באיזה דורות כדי לתקן
 כל הדורות שמלפניו ולהאיר הדורות שאחריו" (מכתב י"ב)

"...ואחר כך בא הצדיק ניצוץ משיח - האריז"ל, שתיקן כל העולם
 וכל הנשמות כמעט מרשב"י זיע"א עד דורו ועד בכלל וכו' ואחר כך
 בא הבעל שם טוב ז"ל ותיקן כל הנשמות מה שלא תיקן האריז"ל...
 ואחר כך בא רבינו ז"ל נכדו, והוא גמר מה שלא גמר הבעש"ט ז"ל,
 והוא אור חדש שמאיר לכל הדורות עד שיבוא משיח צדקנו ממש,
 כמו שאמר רבינו ז"ל שממנו עד משיח לא יהיה חדשות, רק הדרך
 שלו". (שם)

"לנו העיקר הוא רבינו ז"ל שהוא קרוב לדורותינו והאש שלו תוקד
 עד ביאת משיח, וכל חיות העולם תלוי בו דייקא, ואפילו שאינם
 יודעים ממנו ואפילו המתנגדים עליו מקבלים חיותם ממנו בהעלם.
 ובוודאי הוא פגם להתקרב לאיזה איש אחר. באמת אני צריך להאמין
 בהטוב שיש בכל איש ולדונו לכף זכות וכו' אבל להתקרב ובפרט
 לקבל מרותו ולהסמיכו לרבי אפילו קצת דקצת וכו' בוודאי הוא
 קלקול באמונת והתקשרות והתקרבות להרבי שלנו" (מכתב כ"א)

"מעט שנתגלה דרך רבינו ז"ל אין לנו דרך אחר אלא דרכו ועניינו, והוא נקרא הצדיק שבדור הזה וכל תיקוננו תלוי אך בו, כי הוא כבר הכין רפואות למחלות שנתחדשו בדור הזה דייקא ועל כן אין רפואתנו אלא על ידו". (שם)

רבי לוי יצחק בנדר / תמימי דרך – מכתבים

"ברוך ה' שאנו מאמינים באמונה שלמה שרבינו זצ"ל הוא בעל השדה על כל הדורות". (תמימי דרך מכתב ט"ז)

"מובא בהתורה 'בראשית' ליקוטי תנינא ס"ז שיש 'ראש בית' שמחזק בדקי הבית ומשגיח על הבית וכל תיקוני הבית, אנו מאמינים באמונה שלימה שאדמו"ר ז"ל הוא הראש בית האמת על אותם שנמצאים בבית, אבל יש חס ושלום ההיפוך 'ראש כל חוצות' כמו שמקונן הנביא 'תשתפכנה אבני קודש בראש כל חוצות'...

יש עלינו המשגיח האמיתי המשגיח עלינו ומחזק כל בדקי הבית ומתקן אותנו, ובכל יום אנו צריכים להודות לשמו יתברך על שנפלנו בגורל הקדוש הזה וניצלנו מהראש כל חוצות שבכל יום נתפסים כמה נפשות..." (ע"ט)

"ברוך ה' שיש לנו מליץ טוב רחמן ומנהיג אמיתי, בוודאי ימליץ טוב בעדנו". (שם נ"ח)

"וכל דבריו הקדושים של מוהרנ"ת זצ"ל בספריו ובמכתביו טובים רק על קוטב זה לגלות ולהודיע לכל באי עולם גדולת רבנו הקדוש, וגדולת תורותיו ודרכיו ועצותיו הקדושים אשר בהם נחיה חיי עולם. ומוהרנ"ת זצ"ל, עם כל עוצם גדולתו והשגתו לא הוסיף מדיליה כלום, שום דרך ועצה חדשה אשר לא נצטוונו מרבנו הקדוש, וכמו שהכריז לפני הסתלקותו "לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו".

וכזאת היה דרך כל גדולי אנ"ש ז"ל מאז עד היום רק לעורר ולחזק לקיים דברי רבנו כמו שהם, בלי שום חכמות והמצאות כלל.

וזה סוד כל קיום חסידות ברסלב עד היום הזה, אשר כל העולם מתפלאים על זה מאד, איך אנו מחזיקים מעמד, וחסידות ברסלב נמשכת מדור לדור מבלי שיהי' לנו רבי ומנהיג המלוכש בגוף כנהוג בכל עדות החסידים אמנם זהו סוד כל קיומינו כי כל חסידות ברסלב עומדת על יסוד זה. וכדברי רבי נחמן טולטשינער ז"ל במכתבו: "וכבר מונח כלל בידינו אשר כעת הוא הצדיק שבדור אדמו"ר זצוק"ל". וצדיקי שכחי יתיר בהאי עלמא בתר דאסתלקו, וכל דבריו של רבנו ז"ל חיים וקיימים ועומדים לנגד עינינו כאילו עומד ומצווה לנו מה לעשות כהיום הזה כי דבריו ועצותיו של רבנו הקדוש כוללים כל נפשות מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין וכל הדורות עד משיח צדקנו וכמו שאמר רבנו כ'האב שוין מיינע אויגן אויסגינקוט אויף יעדן איינציגן באזונדער (כבר הסתכלתי בעיני על כל אחד בנפרד) ובכל מה שלימד והורה אותנו יש בהם די לכל אחד ואחד, אם רק יקיים אותם באמת ובתמים ויזכה בהם ודאי לתיקון נפשו לנצח". (ק"ל)

"מה שאתה רוצה שאכתוב לך מה הוא ברסלבר חסיד, מה אכתוב לך, ידידי היקר ב"ה כל ימי גדלתי באומאן וראיתי ב"ה הרבה זקנים בפרט ר' אברהם ב"ר נחמן ז"ל והיה מורגל בפני כל, שעיקר התקרבות הוא על ידי תורה ל"ד, עיין שם מעניין ג' נקודות; הנקודה מהצדיק על ידי לימוד ספריו הקדושים, והנקודה של מקבלין דין מן דין שמדברים אחד עם חברו מהתכלית האמיתי, והנקודה מיניה וביה שהוא התבודדות לשפוך לפניו יתברך כל ליבור". (נ"ג)

"ידידי היקר, אבקש ממך שיכנסו דבריי באוזניך; בכל מכתב שאתה כותב לי, אתה כותב עלי שבחים כאלה, לא כאלה חלק יעקב ולא זה רצון רבינו ז"ל, רק כולנו ידידים האמיתיים מקורבים נקראים על שם אדמו"ר ז"ל ואנו ביחד רוצים לקיים עצותיו הקדושים וכל אחד צריך לקבל מחברו נקודה טובה. תאמין לי ידידי היקר שממכתבך

אני מקבל נקודה טובה, כי רואה אני שלבך משתוקק לקיים עצות הקדושות של אדמו"ר ז"ל.

רק על ידי זה שאנו יודעים באמת שאנו אצל רבינו ז"ל כמו עט אצל הסופר, לא יותר. ואנו צריכים להטות אוזננו ולבנו לדברי אדמו"ר ז"ל. על כן אבקש ממך מאד מאד שלא תרבה לדבר בשבחי לא בכתב ולא בעל פה כי אין זה דרכנו.

אכפול בקשתי עוד הפעם לא להרבות בשבחים, כולנו רק חברים, לא יותר" (כ"א)

רבי גדליה קניג / שערי צדיק – מכתבים

"מורנו הקדוש הרב רבי נתן נצוקללה"ה זיע"א ברוב גייעתו וטרחתו בתורה ועבודת השם יתברך מילדותו ממש כידוע, והרחקתו מענייני עולם הזה מכל התאוות הן ממון וכבוד וכדומה בתכלית, ויגיעתו הנוראה בחיפוש אחרי האמת האמיתי כמבואר קצת מזה בימי מוהרנ"ת ובספר טובות זכרונות עיין שם, זכה לדעת בוודאות אמיתי, כי רק רבינו הננמ"ח זיע"א הוא לבד הוא הצדיק והמנהיג האמיתי אשר בו בחר ה' לרעות ולהדריך את צאן מרעיתו ישראל עם קדוש עד סוף כל הדורות.

...ועל דרך זה הנהיגו תלמידיו הקדושים את המתקרבים לדרכי אדמו"ר זיע"א בימיהם, כמבואר באר היטב במכתב משנת תר"ל שכתב תלמידו המובהק הצדיק מוהר"ר נחמן זצ"ל מטולטשין למוהר"ר מיכלי זצ"ל, הנדפסת שם בסוף הספר עיין שם, וגם עכשיו העיקר אצל אנ"ש יצ"ו להתנהג בדרך זה לנצח.

ובוודאי שמוהרנ"ת ז"ל בתפילותיו להשם יתברך שיזכהו למצוא את המנהיג אמיתי, כוונתו בזה שיזכהו השם יתברך למצוא ולגלות בכל

פעם יותר ויותר את הרוח הקודש האמיתי הזך והבהיר של רבינו ז"ל הטמון וגנוז ונעלם עדיין בדברי תורותיו ושיחותיו וסיפורי מעשיותיו ורמזיו הקדושים שרמזו אליו בעיניו בפיו ובידיו וכו' הקדושים... כי גדולת קדושת אמיתות הצדיק האמת הזה הוא אין סוף, לא יכילם כל רעיון, וכל כמה שחותרים ומוצאים, עדיין האור גנוז ונעלם, ויש לחתור בכל פעם מחדש, כי מוצאים בכל פעם חדשות אמיתיות, וגם כהיום כן הוא, כי הוא נחל נובע מקור חכמה, מעיין המתגבר המנביע בכל עת מים חיים, מים מתוקים חדשים לגמרי וכו'.

והס מלהזכיר או אפילו להעלות על המחשבה, שהיתה כוונתו בתפילותיו להשם יתברך על מנהיגים אמיתיים אחרים, אף על פי שהוא מעריך ומכבד אותם מאד מאד וכמבואר הרבה בהספרים הקדושים, אבל אין הם תמורה או חליפין לרבינו ז"ל לעזוב אותו חס ושלום, או את הציון הקדוש בימי ראש השנה הקדושים וכו' ולהתדבק באחרים אף על פי שהם צדיקים ומנהיגי ישראל, כי הלא כל המפורסמים כולם יודו בעצמן ולא יבושו, שאין להם זה הכוח, שהוא הכוח של משה רבינו, להאיר בנו הדעת הזה ששיג כל אחד ואחד התכלית האמיתי בזה העולם מכל הדברים שבעולם, אשר לכך נוצרנו, כמובא לשון זה בפירוש בליקוטי תפילות חלק ב' תפילה כ"ח". (שערי צדיק, מכתב ד')

רבי שמואל צ'צ'יק / ספר 'אור עולם'

"ועיין בספר פרפראות לחכמה על התורה ד' בליקוטי מוהר"ן קמא שמבאר שם שכל התיקונים הנוראים והנפלאים שנעשין על ידי ההתקרבות לצדיקים, כל דבריו חיים וקיימים לעד גם עכשיו אחר הסתלקותו ז"ל, הן התיקונים שנעשין על ידי הצדקה שנותנים להצדיק, והן התיקונים שנעשין על ידי הוידוי לפני הצדיק, המבוארים שם בהתורה הנ"ל, נעשין הכל גם כהיום הזה, עיין שם

בדבריו הקדושים. והמורם היוצא מאלו הדברים הנאמרים, שכל דבריו ותיקונו של רבינו הקדוש, הם חיים וקיימים לחיותנו כהיום הזה ולכל הדורות הבאים, וכן על ידי לימוד ספריו הקדושים, אשר דמות דיוקנו ואור פניו של הצדיק, בספר נמצאים". (אור עולם, פרק ג')

פרק י'

"ותקננו בעצה טובה" כיצד זוכים לעצה אמיתית?

כך מובא בשיחות הר"ן רל"ח:

"היה מדבר עם אחד, בתוך כך שמע אחד שהיה מתפלל תפילת ערבית ואמר: ותקננו בעצה טובה מלפניך, ואמר אותו האיש במהירות אלו התיבות ותקננו בעצה וכו' וענה רבינו ז"ל ואמר לזה שעמד אצלו: הראית שזה חוטף במהירות אלו התיבות ותקננו בעצה טובה וכו' הלא אלו התיבות צריכין להתפלל בהתעוררות גדול ובכוונה גדולה מעומקא דלבא מאד, כי זאת היא תפילה יקרה מאד מאד, כי מאד צריכין לבקש רחמים מה' יתברך שנזכה שיתן לנו ה' יתברך עצה טובה שנזכה לידע איך להתנהג וכו' ודבר זה מובן מאד לכל מי שרוצה לכנוס בעבודת ה', שצריכין לבקש מאד מה' יתברך על זה שנזכה לעצה טובה מלפניו יתברך".

לא מחמת קוצר ידיעה

ידוע מכל גדולי התלמידים עובדי השם מאנ"ש שבכל דור, עד כמה נמנעו מלתת עצות פרטיות לאנשים, אלא רק חיזקו את השואלים בקיום העצות של רבנו הקדוש ובפרט בעצת התפילה וההתבודדות, וחיזקו את התלמידים באמונה שעל ידי תפילה והתבודדות יזכו בעצמם לעצה ברורה מלפני השם יתברך. ורק אם אחד שאל על דבר שמבואר בדברי רבינו הקדוש, ענו בתשובה את מה שכתוב

בספרי רבינו או ממה שקיבלו בעל פה, וכלשון מוהרנ"ת (הלכות פקדון ה', מ'): "עיקר שלמות העצה הוא על ידי מים טהורים שנמשכין מהנחל נובע".

וכל זה לא מחמת קוצר ידיעתם בדעת רבינו הקדוש, אלא אדרבא, בגודל הבנתם את עומק החשיבות של נתנת עצה, וכמה שהדבר גורלי ומורכב לגרום לאדם לנהוג כך או אחרת, עם כל ההשלכות בדבר. ורק הצדיק האמת בעצמו, שהוא רבינו הקדוש, שיודע שורש כל הנפשות, וכל ההשתלשלויות הנמשכות מכל עצה, הוא היה יכול לתת עצות והנהגות פרטיות בעבודת השם, וכדרך שאר יחידי הדורות כהאר"י והבעש"ט הקדושים שראו מסוף העולם ועד סופו, וידעו כל אדם, כל הגילגולים שעבר, ומה שורש נשמתו ומה בא לתקן בזה העולם, ומה ישתלשל מכל עצה שיאמרו עד גמר התיקון. ואף על פי כן נמנע רבינו בדרך כלל מלצוות לאנשים בפירוש מה לעשות, כידוע.

והרבה מעשיות יש מכל אנשי שלומינו האמתיים בעניין זה, איך שנזהרו מלייעץ עצות פרטיות. כי רק על ידי התחזקות בעבודת השם בתפילות ובתחנונים, רצונות וכיסופים, וצעקה ובכיה לפני השם זוכים לעצה אמיתית.

כמו שמובא בליקוטי הלכות (נטילת ידיים ו', מ"ו) על דברי המדרש שיר השירים קפיטל ו' פסוק ד' "כד את בעיית לית את צריכה בעיית מכלום מילף מכלום", וזה לשון מוהרנ"ת ז"ל: "ושים לבך היטב לכל דיבור ודיבור מדברי המדרש הקדוש הזה, כמה וכמה הוא מפליג במעלת הרצון דקדושה של ישראל עם קדוש, שכשרוצים באמת רצונות דקדושה להתקרב לה' יתברך, אינם צריכים עוד לבקש משום אדם וללמוד ממנו, רק הרצון בעצמו יודיע לו מה לעשות לגרום נחת רוח לה' יתברך... היינו כי יבין בעצמו על ידי הרמזים שהצדיק מרמז לו בכל עת על ידי דברי תורתו הקדושה, שאי אפשר

לבאר הכל בפה ובכתב, רק על ידי בחינת רמזים יכול להאיר בדעתו עד שיתחזק ברצונות חזקים מאד להשם יתברך, עד שלא יידע כלל מה הוא רוצה, עד שה' יתברך יעזור לו ויאיר בלבו שיבין מה לעשות לגרום נחת רוח לה' יתברך להתקרב אליו".

מכל הנ"ל מבואר שרבינו מוליך את אנשיו בדרך של צדיקים גדולים, כמו שאמר: "הפחות שבאנשי אני מולך אותו בדרך של צדיק גדול מאד" (חיי מוהר"ן שי"ד), ומי שרוצה להיות תלמיד של רבינו צריך שיהיה לו מלבד אמונה בצדיק, גם אמונה בעצמו שהוא יכול לזכות על ידי ריבוי רצונות והתבודדות ותפילות לברר לו את הדרך האמיתית כיצד לנהוג בכל דבר.

והבאנו בזה מעט מפיהם וכתביהם של אנ"ש בעניין זה.

רבי נחמן ממשערין ז"ל

"כי עכשיו בוודאי אין עצה ואין חכמה ואין תבונה כי אם לצעוק אל ה' יתברך מעומק הלב בבחינת 'צעק לבם אל ה' ". (פרפראות לחכמה, תורה ה' ח"ב)

רבי דוד צבי דאשיווסקע ז"ל

"אודות השאלה לתת להם בזה עצה אמיתית, באמת אי אפשר להשיבם בזה כלל, כי מסתמא יש בזה פרטים הרבה הן לצד זה והן לצד זה, וכבר אמר רבינו ז"ל על עצמו שהוא אינו יכול ליתן עצה על שום דבר מחמת שבכל דבר יש קצה אחד לטובה וקצה אחד לרעה 'ואני יודע מקודם מה שיהיה באחריתו, על כן אני יודע שניהם, נמצא שייצא ממני גם הצד הרעה להאדם, על כן אי אפשר לי ליתן שום עצה'.

והגם שאנו בוודאי אינם יודעים כלל, אבל מחמת האמונה בעצמו שיש לנו בזה שבכל עצה ועצה יש צד לטובה וצד לרעה, על כן אסור לנו לדבר בזה כלל, רק מתורותיו הקדושים מותר לנו לדבר ולתת עצה על כל דבר. על כן עצתי שתלמדו ביחד את התורה 'תקעו אמונה' ליקר'ת סי' ה' אשר שם מבואר שעל ידי צעקת הלב יכולין לחתור ולמצוא המים שמהם גדלה האמונה והמים הם העצות בחי' מים עמוקים עצה בלב איש. וגם משמע משם שההכרח שיהיה מקודם העדר העצה ואחר כך יתגלה העצה על ידי צעקת הלב, בבחינת מגלה עמוקות מני חושך, ושזה היה כל בריאת העולם ברישא חשוכא והדר נהורא. יעיינו שם היטב נפלאות ההתגלות וזה בוודאי עצה טובה לכל חשכת העצה, על כן כשתקיימו כנ"ל ללמוד התורה ואחר כך לאמור התפילה אשר על התורה הזאת ולהתבודד לבו ולקיים צעק לבם אל ה' פעם ושתיים ושלוש - בוודאי יעזור להם ה' יתברך ויתן להם עצה טובה איך להתנהג בזה".

(אמונת אומן, כ"ד)

רבי ישראל קרדונר ז"ל

"כך קיבלתי מרבי המובהק מוה"ר משה ברסלבר ז"ל שלזכות לעצה אמיתית צריכין מקודם לצעוק הרבה הרבה מעומקא דלבא בבחינת צעק לבם וכו' ותקנינו בעצה טובה מלפניך, ואחר הצעקה צריכין להביט על ההשגחה. ויש הרבה בזה לכתוב ולספר". (אמונת אומן, ל"ג)

"ואתה אחי אין לך עצה אחרת, רק לצעוק הרבה להשם יתברך שיורה לך הדרך האמת בזה ואחר כך תביט על ההשגחה". (שם)

"קיצור הדבר - הכל בהשגחתו יתברך ותשפוך נפשך לפני השומע קול בכיות ותבקש מעומק הלב ותקנינו בעצה טובה מלפניך".

(שם ל')

רבי ישראל בער אודסר ז"ל

"פעם אחת חיפשתי אחרי רבי ישראל קרדונר, אך הוא נעלם ולא ידעתי היכן הוא. לאחר זמן אני רואה אותו מרחוק, הולך אחת הנה ואחת הנה, ועושה תנועות בידי כאחד המתייעץ עם חברו: 'מה אתה אומר אעשה כך, או כך?' הסתכלתי לכל עבר, לא ראיתי שום אדם והתפלאתי, עם מי הוא מדבר? עד שהבנתי שהוא מפרש שיחתו לפני ה' ושואל אותו כיצד ינהג...". (מתוך קלטת)

רבי שמואל שפירא ז"ל

"ואשר אתה שואל בעצתי, הנני לבקשך שעוד פעם אל תעשה כן לשאול בעצתי, כי בער אנכי מאיש ולא בינת אדם לי, ואיני יודע לשית עצות בנפשי לתת לי עצה על שום דבר, מכל שכן לתת עצה לאחרים. אך מכיון שכבר כתבת לי, אני מוכרח לכתוב מה שיעלה בדעתי הענייה, אבל לא לסמוך עלי.

הנה השאלה הראשונה, אודות במה לבלות הזמן של לפנות בוקר, אם לעסוק בספרי רבינו ז"ל או להרבות בתפילות שחרית. הנה בשאלה כזו בוודאי קשה מאד להכריע, ואחריות גדולה. אך אנסה לכתוב מה שעולה בדעתי הענייה.

הנה, בוודאי ראשון לכל הוא ללמוד ספרי רבינו ז"ל שהם דעת הצדיק האמת אשר הוא כל תקוותנו.

אבל אף על פי כן יש סברא לומר, כי איתא בספר המידות (אות תשובה כ"א) 'כשבאין שתי מצוות לידך - תעשה זאת המצווה שיש בה כפיית היצר יותר' עכ"ל. וידוע כי עבודת התפילה קשה מאד ויש בה כפיית היצר יותר, ועל כן זעירין אינון שעוסקין בעבודת התפילה, ואצל רוב העולם מצוות אנשים מלומדה בעוונותינו הרבים וכדאיתא בליקוטי הלכות, ואשרי הזוכה לעסוק

בעבודת התפילה. על כן אתה צריך להכריע בעצמך במה לאחוזו"
(שמואל בקוראי שמו מכתב ל"א)

רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

"לא ידעתי מה להשיבך, כי זה ידוע אצלנו שכל בירור הספקות הוא רק על ידי תפילה, כמובא בהתורה מ"ט ח"א 'איתתך גוצא גחין ולחש לה' - שמע עצתה, עיין שם. כמו שראינו באומאן אצל ר' אברהם ב"ר נחמן ז"ל שמעולם לא נתן עצה לחברו, רק היה מעורר לתפילה, בפרט בעניין שידוכים שהוא נעלם מאד".
(תמימי דרך מכתב כ"ב)

"עם כל זה לומר לו 'עשה כך' אין זה דרך אדמו"ר ז"ל. כי דרך העולם כששואלין לאחד עצה מה לעשות, תיכף ומיד הוא אומר לו: עשה כך. אבל דרך אדמו"ר זצ"ל אינו כך, רק אומרים לו שצריכין לצעוק הרבה להשם יתברך ו'תקננו בעצה טובה מלפניך', כמו שאמר דוד המלך ע"ה: עד אנה אשית עצות בנפשי. על כן תדבר עמו גם כן שירבה בתפילה על זה". (שם כ"ג)

"עיקר הכל הוא לשפוך שיחו לפניו יתברך כל ליבו כמו לפני חבר טוב אמיתי, ממילא יבורר לו הכל איך להתנהג". (שם פ"ו)

"בדרך כלל, עצם הצגת השאלה ובקשת העצה והנדון סביבה - אלו עצמם מביאים תועלת ובעבור זה נוהגים להתייעץ עם אדם גדול. אך לומר לזולת "עשה כך", זה לא שייך כלל. כי איך יכולים לומר לאדם מה לעשות בפרטות? אמנם יש לנו ספר 'ליקוטי עצות', אך הוא עצות כלליות לכלל כולו, אך לאדם באופן פרטי לא יתכן לומר "עשה כך".

וכמובן שאם אין יכולים לתת עצות - אסור לתת עצות! ואם תשאלו: הרי יש כאלו שנותנים עצות - האם אפשר לעשות משהו נגדם?

בוודאי סכנה גדולה לקבל עצות מכל אחד. לפעמים אפשר לשבור את האדם לשברי שברים על ידי ה"עצות" שנותנים לו...

העצות שלנו הוא רק כמו שרבינו כותב בליקוטי מוהר"ן תורה מ"ט: איתתך גוצא - שהעצה שלנו היא רק תפילה. על ידי תפילה מקבלים העצה הטובה ביותר, ויודעים איך לנהוג גם בפרטות. אלא מאי? אם בכל זאת רוצים לעשות איזו השתדלות, מעלים את השאלה בפני חבר, ועצם הצגת השאלה, גם אם החבר אינו אומר מה לעשות, מעלה פתרונים, ולאחר מכן מבקשים מה' יתברך "ותקננו בעצה טובה מלפניך", ועל ידי זה עוזר ה' יתברך ומכניס ברעיונו איזו עצת אמת.

אמנם רבינו כותב כאן (חיי מוהר"ן תקעה): "שישאל עצה מהצדיקים או מתלמידיהם", כלומר גם כשאינם עונים, כדאי להציג בפניהם את השאלה, ולאחר שמעלים את השאלה בפניהם מבקשים מה' יתברך ותקננו בעצה טובה מלפניך.

רגיל הייתי שר' אברהם ב"ר נחמן לא השיב מעולם על שאלות פרטיות שהעלו בפניו. כי כששאלו אותו דבר שנוגע לשולחן ערוך - בוודאי לא היה לו להרבות בדיבורים, כי הרי יש שולחן ערוך. וכן הוא בדבר הנוגע בעבודת ה', שלכל עניין יש פתרון ברור שניתן להשיב עליו בקיצור. אך מעולם לא שמעתי שהשיב "עשה כך" בענייני האדם וצרכיו.

והעניין בזה הוא כי כאשר משיבים לאדם "עשה כך" הוא יוצא מרוצה ושלם בדעתו. אך הרי צריך לבקש מה' יתברך תמיד, ונמצא שנתנית עצה ברורה לאדם, מלבד שזה כמעט לא שייך ללא רוח הקודש, עוד יוצאים נפסד מכך שהלה במקום לבקש מה' שינחנו בדרך אמת, הוא סומך רק על העצה שקיבל והוא חושב שהעסק נגמר ויותר אין לו מה לעשות. בו בזמן שעל כל דבר צריך להרבות ולבקש: ותקננו בעצה טובה! ותקננו בעצה טובה!"

(דיבורי אמונה ב' י"ח)

“ידידי היקר, זה ידוע לכל וכפי שראיתי ושמעתי, אף שיש הרבה פגמים וקלקולים שרבינו הקדוש כוחו גדול מאד לחזק לכל, אבל פרסום של שקר זה גרוע מכל וסכנה גדולה, שלא יהא ח”ו עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס.

כשאנו כותבים מכתבים ומחזקים אחד את חברו זה רצון רבינו ז”ל בבחינת ‘ומקבלין דין מן דין’, אבל כשאחד שואל וחברו משיב, זה הוא סכנה גדולה והבעל דבר מתלבש עצמו במצוות, על כן יראתי להשיב לך”. (שם קל”ב)